

รายงานโครงการวิจัยฉบับสมบูรณ์

การพัฒนาชุมชนต้นแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชน
บ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยยึดหลัก BCG

The Model Development of Ban Ko Mon, Ko Phai Community, Rai Kao, Sam Roi Yot
District, Prachuap Khiri Khan Province to Promote the Potential of Sustainable Tourism
by Adoption of the BCG Model

โดย

ชัยวุฒิ	ชัยฤกษ์
เมทีกา	พวงแสง
อำนาจ	เอี่ยมสำอางค์
ชลากร	อุดมรักษาสกุล
ไบเฟิร์น	วงบัวชงาม
เกษม	มานะรุ่งวิทย์
วาริรัตน์	ทิพวารี
เพ็ญพิมพ์	พวงสุวรรณ
โอปอ	กลับสกุล
ภัทรธิดา	ผลงาม
วรรณสกล	รักปทุม
ภรณ์ยู	ฉายติลก

สังกัด คณะศิลปศาสตร์

เดือนกันยายน ปี พ.ศ. 2567

งบประมาณสนับสนุนงานมูลฐาน (Fundamental Fund) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566
จากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

รายงานโครงการวิจัยฉบับสมบูรณ์

การพัฒนาชุมชนต้นแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชน
บ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยยึดหลัก BCG

The Model Development of Ban Ko Mon, Ko Phai Community, Rai Kao, Sam Roi Yot
District, Prachuap Khiri Khan Province to Promote the Potential of Sustainable Tourism
by Adoption of the BCG Model

โดย

ชัยวุฒิ	ชัยฤกษ์
เมธิกา	พวงแสง
อำนาจ	เอี่ยมสำอางค์
ชลากร	อุดมรักษาสกุล
ไบเฟิร์น	วงษ์บัวงาม
เกษม	มานะรุ่งวิทย์
วาริรัตน์	ทิพวารี
เพ็ญพิมพ์	พวงสุวรรณ
โอปอ	กลับสกุล
ภัทรธิดา	ผลงาม
วรรณสกล	รักปทุม
ภรณ์ยู	ฉายติลก

สังกัด คณะศิลปศาสตร์

เดือนกันยายน ปี พ.ศ. 2567

งบประมาณสนับสนุนงานมูลฐาน (Fundamental Fund) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566
จากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาชุมชนต้นแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยยึดหลัก BCG
ผู้วิจัย	ชัยวุฒิ ชัยฤกษ์ เมธิกา พวงแสง อำนวย เอี่ยมสำอางค์ ชลากร อุดมรักษาสกุล ไบเฟิร์น วงษ์บัวงาม เกษม มานะรุ่งวิทย์ วาริรัตน์ ทิพวารี เพ็ญพิมพ์ พวงสุวรรณ โอปอ กลีบสกุล ภัทรธิรา ผลงาม วรธนสกุล รักปทุม ภรณ์ยู ฉายติลก
ปี	2566

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อหาแนวทางและพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 2) เพื่อพัฒนาพลเมืองภายใต้แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยมีชุมชนบ้านเกาะมอญ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์เป็นฐาน 3) เพื่อพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากฐานทรัพยากรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวชุมชนเกาะมอญเกาะไผ่ อำเภอสามร้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และ 4) เพื่อพัฒนาชุมชนต้นแบบส่งเสริมศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยยึดหลัก BCG เป็นการวิจัยแบบผสมผสานและการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในพื้นที่ชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ คัดเลือกตามความสะดวก สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการศึกษา พบว่า 1) แนวทางและพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 8 แนวทาง 2)การพัฒนาพลเมืองภายใต้แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน ต้องส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวางแผน การตลาด ไปจนถึงการประเมินผล 3) การพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากฐานทรัพยากรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมศักยภาพ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ การระบุความต้องการของชุมชน การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการสร้างกลยุทธ์การตลาดเพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชน และ 4)พัฒนาชุมชนต้นแบบส่งเสริมศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยยึดหลัก BCG พบว่า ต้องมีการส่งเสริมให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม โดยต้องระบุความต้องการร่วมกันของชุมชนให้ชัดเจน และมีแผนการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด เกิดผลกระทบน้อยที่สุด โดยใช้การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นหลักในการดำเนินการ

คำสำคัญ : การพัฒนา ศักยภาพ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หลัก BCG ชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่

Title The Model Development of Ban Ko Mon, Ko Phai Community, Rai Kao, Sam Roi Yot District, Prachuap Khiri Khan Province to Promote the Potential of Sustainable Tourism by Adoption of the BCG Model

Researcher Chaiwut Chaireak Maythika Puangsang Amnat lamsamang Chalakorn Udomraksaakul Baifern Wongbuangam, Kasem Manarungwit Wareerat Thipwaree Penphim Phuangsuwan Opal Klapsakul Phatthira Phonngam Wattanasakon Rakpathum Paranyu Chaidilok

Year 2023

Abstract

This research aims to: 1) identify strategies and develop sustainable tourism for the Ban Koh Mon and Koh Phai communities in Sam Roi Yot District, Prachuap Khiri Khan Province; 2) promote the development of citizens under the concept of sustainable tourism, with the Ban Koh Mon community in Sam Roi Yot District as the base; 3) enhance and add value to local resource-based products to strengthen the community tourism management potential of the Koh Mon and Koh Phai communities in Sam Roi Yot District, Prachuap Khiri Khan Province; and 4) develop a model community to promote sustainable tourism capacity for the Ban Koh Mon and Koh Phai communities in Sam Roi Yot District, Prachuap Khiri Khan Province, following the BCG (Bio-Circular-Green) model. This research employs a mixed-method approach and participatory action research. The tools used include questionnaires, interviews, and data recording forms. The sample group consists of the residents of Ban Koh Mon and Koh Phai

communities, Sam Roi Yot District, selected through convenience sampling. For the quantitative research, data were analyzed using statistical software, while qualitative research employed content analysis. The findings reveal that: 1) there are eight key strategies for developing sustainable tourism; 2) the development of citizens under the concept of community-based sustainable tourism must encourage community participation at every stage, from planning to marketing and evaluation; 3) the development and value addition of local resource-based products to enhance capacity involve three steps: identifying community needs, product development, and creating marketing strategies to promote community products; and 4) in developing a model community to promote sustainable tourism capacity for the Ban Koh Mon and Koh Phai communities in Sam Roi Yot District based on the BCG model, it is essential to encourage the participation of all stakeholders. The common needs of the community must be clearly identified, and a resource management plan should be implemented to maximize benefits with minimal impact, guided by the principles of sustainable tourism.

Keywords : Development,Potential,Sustainable Tourism,BCG Model,
Ban Ko Mon Ko Phai Community

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง "การพัฒนาชุมชนต้นแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยยึดหลัก BCG" สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีด้วยความร่วมมือจากหลายฝ่าย ดังนี้ ชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ ที่ให้ความร่วมมือ สนับสนุนข้อมูล และอำนวยความสะดวกตลอดระยะเวลาการวิจัย องค์กรบริหารส่วนตำบลไร่เก่า เทศบาลตำบลไร่ใหม่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่ให้การสนับสนุนด้านข้อมูล และทรัพยากร สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ที่ให้คำปรึกษาและสนับสนุนด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวทุกท่านที่กรุณาให้ข้อมูลสำคัญต่าง ๆ

ขอขอบคุณคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่สนับสนุนการทำงานตลอดระยะเวลา และกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (กองทุนส่งเสริม ววน.) ซึ่งสนับสนุนงบประมาณการทำวิจัยครั้งนี้ ภายใต้สัญญารับทุนอุดหนุนการวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร สัญญาเลขที่ 4233229/3 และขอขอบคุณคณะผู้วิจัยทุกท่านที่ทุ่มเทแรงกายแรงใจในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้

คณะผู้วิจัย

กันยายน 2567

สารบัญ

บทที่	หน้า
บทคัดย่อ	ก
Abstract	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญภาพประกอบ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
ขอบเขตของการวิจัย	3
วิธีดำเนินการวิจัย	4
กรอบแนวความคิดในการวิจัย	5
คำสำคัญของการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา.....	8
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับศักยภาพทางการท่องเที่ยว.....	11
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.....	19
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชน.....	20
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาพลเมือง.....	21
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับชุมชน.....	24
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์.....	25
แนวคิด BCG Tourism	29

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ศึกษา ชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	32
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	34
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	37
4 ผลการวิเคราะห์การวิจัย	47
4.1 ผลการวิเคราะห์วิจัย แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชน บ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	47
4.2 ผลการวิเคราะห์วิจัย การพัฒนาพลเมืองภายใต้แนวคิดการท่องเที่ยวอย่าง ยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน : ชุมชนบ้านเกาะมอญ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	68
4.3 ผลการวิเคราะห์วิจัย การพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากฐาน ทรัพยากรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวชุมชนบ้าน เกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	78
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	84
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	84
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	90
ข้อเสนอแนะ.....	97
บรรณานุกรม.....	98
ภาคผนวก.....	103
ประวัติผู้วิจัย	114

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย	5
2 แสดงบึงบัว ฟุ้งสามร้อยยอด	32
3 แสดงวิถีชีวิตชุมชน การดำน้ำจับปลาด้วยตัวเปล่า	33
4 ผลิตภัณฑ์น้ำพริก	80
5 แสดงสับปะรดอบแห้ง	81
6 แสดงผลิตภัณฑ์ของใช้จากต้นกก	82

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
4.1 แสดงจำนวน และค่าร้อยละ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบ แบบสอบถาม	48
4.2 แสดงพฤติกรรมทางการท่องเที่ยว ด้านจำนวนครั้งที่เดินทางท่องเที่ยว ของกลุ่มตัวอย่าง.....	49
4.3 แสดงพฤติกรรมทางการท่องเที่ยว ด้านงบประมาณในการเดินทางท่องเที่ยวต่อครั้ง.....	50
4.4 แสดงพฤติกรรมทางการท่องเที่ยวด้าน ระยะเวลาในการเดินทางท่องเที่ยว.....	51
4.5 แสดงพฤติกรรมทางการท่องเที่ยวด้าน ลักษณะรูปแบบในการเดินทางท่องเที่ยว	51
4.6 แสดงพฤติกรรมทางการท่องเที่ยวด้าน วัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยว	52
4.7 แสดงพฤติกรรมทางการท่องเที่ยวด้าน ช่วงเวลาในการเดินทางท่องเที่ยว	52
4.8 แสดงแรงจูงใจทางการท่องเที่ยว ด้านปัจจัยผลักดัน	53
4.9 แสดงแรงจูงใจทางการท่องเที่ยว ด้านปัจจัยดึงดูด	53
4.10 แสดงแรงจูงใจทางการท่องเที่ยว ด้านสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยว.....	54
4.11 แสดงแรงจูงใจทางการท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	55
4.12 แสดงแรงจูงใจทางการท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว	55
4.13 แสดงแรงจูงใจทางการท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมและกระบวนการทางการท่องเที่ยว	56
4.14 แสดงแรงจูงใจทางการท่องเที่ยว ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่	56
4.15 แสดงศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	57
4.16 แสดงตารางสรุปประเด็นสำคัญจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านแนวทางการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์.....	59
4.17 แสดงตารางสรุปประเด็นสำคัญจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านแนวทางในการสร้างความ ตระหนักเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านเกาะ มอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์.....	60
4.18 แสดงตารางสรุปประเด็นสำคัญจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญการวางแผนเพื่อรองรับ นักท่องเที่ยวของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์.....	62

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.19 แสดงตารางสรุปประเด็นสำคัญจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านแนวทางการจัดการได้จากการท่องเที่ยว และการกระจายรายได้ไปสู่ทุกภาคส่วนการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	63
4.20 แสดงตารางสรุปประเด็นสำคัญจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ด้านช่องในการประชาสัมพันธ์ที่มีความเหมาะสม และเข้าถึงเป้าหมายได้ดีที่สุด	65
4.21 แสดงตารางสรุปประเด็นสำคัญจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ด้านปัญหา และแนวทางการพัฒนาบุคลากรในธุรกิจท่องเที่ยวในพื้นที่	66
4.22 แสดงตารางสรุปประเด็นสำคัญจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์.....	67
4.23 แสดงจำนวน และค่าร้อยละ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	68
4.24 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน : ชุมชนบ้านเกาะมอญ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ภาพรวม	70
4.25 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน : ชุมชนบ้านเกาะมอญ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ รายด้าน.....	70
4.26 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์.....	74
4.27 ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	82
4.28 ค่าเฉลี่ยและระดับความพึงพอใจปัจจัยด้านการตลาดผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์.....	83

บทที่ 1

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิถีชีวิตในรูปแบบไทย ทรัพยากรในชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นทุนที่สามารถพัฒนาเป็นส่วนหนึ่งของสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ ได้ โดยเฉพาะในยุคของการเปลี่ยนผ่านของการพัฒนาประเทศไทยด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจจากชุมชนฐานรากที่สามารถสร้างมูลค่าจากความหลากหลายของทรัพยากรในชุมชน สำหรับพื้นที่เป้าหมาย ชุมชนท่องเที่ยวบ้านเกาะมอญ-เกาะไผ่ ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลไร่เก่า และ ตำบลไร่ใหม่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เริ่มเปิดรับนักท่องเที่ยวอย่างเป็นทางการภายใต้นโยบาย “ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี” เมื่อประมาณเดือนพฤศจิกายน 2562 ซึ่งขณะนั้นอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง ต่อมาเกิดการระบาดของโรค COVID-19 สถานการณ์การท่องเที่ยวของประเทศไทยจะต้องหยุดชะงักและได้รับผลกระทบรุนแรงและยืดเยื้อ เกิดการชะงักและหยุดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งไม่เพียงส่งผลกระทบต่อระยะสั้น แต่มีการคาดการณ์ว่าหลังสถานการณ์ Covid-19 พฤติกรรมนักท่องเที่ยวจะมีการเปลี่ยนแปลงไป เน้นการท่องเที่ยวที่ปลอดภัย อย่างไรก็ตาม จากการแข่งขันทางการท่องเที่ยวก่อนสถานการณ์โรค Covid-19 ที่มีความรุนแรงมากขึ้น ทำให้เทรนด์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการท่องเที่ยวและบริการ ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมทางตรงและทางอ้อมเข้ามามีส่วนสำคัญในการท่องเที่ยวและบริการ โดยการท่องเที่ยวชุมชน เทรนด์การเปลี่ยนแปลงหลัง Covid-19 จะนำไปเพื่อปรับตัวให้สอดคล้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวและความต้องการในรูปแบบต่าง ๆ ของนักท่องเที่ยวด้วย

ชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นชุมชนที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวที่สมบูรณ์ มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีความน่าสนใจ ทั้งในด้าน สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว เช่น ทิวทัศน์ที่แปลกตาของท้องนาที่ตัดกับเทือกเขา ด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว เช่น การล่องเรือชมบัว ด้านผลิตภัณฑ์สินค้าที่ระลึกจากการท่องเที่ยว เช่น ปลายลิ้นแดดเดียว ด้านวัฒนธรรมประเพณี ด้านวิถีชีวิตทางการท่องเที่ยว เช่น การดำน้ำยิงปลา เป็นต้น แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น ถึงแม้ว่าที่ผ่านมา จะมีหน่วยงานต่างๆ ให้ความสนใจและมุ่งส่งเสริมพัฒนาศักยภาพทางการท่องเที่ยวดังกล่าวเป็นอย่างดี เช่น การจัดตั้งให้เป็นชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี แต่ก็ยังมีผลที่เกิดขึ้นไม่ดีเท่าที่ควร ชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ ยังเป็นเป้าหมายทางการท่องเที่ยว และเป็นที่รู้จักทางการท่องเที่ยวอยู่ในวงแคบ มีจำนวนนักท่องเที่ยวน้อย และสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวน้อยตามไปด้วย ซึ่งส่งผลกระทบต่อให้หลายๆ ภาคส่วนเกิดความเพิกเฉยต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวตามไปด้วย โดยจะเห็นได้ชัดในเรื่องของสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว ที่ยังขาดอยู่ เช่น ถนนหนทาง ป้ายบอกทาง ที่พัก ร้านอาหาร เป็นต้น ดังนั้นจึงเป็นโจทย์ท้าทายเป็นอย่างยิ่งที่จะหาแนวทางในการพัฒนา

และส่งเสริมการแนวทางการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ให้ประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของธรรมชาติ ชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณี และวิถีชีวิตที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวทั้งหมด โดยเพื่อปกป้อง สงวนรักษาและพัฒนาสิ่งต่างๆ ข้างต้นให้คงอยู่สืบไป ซึ่งแนวทางดังกล่าวมีความสอดคล้องและสามารถดำเนินการร่วมกันได้กับรูปแบบของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบองค์รวม BCG Model ซึ่งแนวทางดังกล่าวมีความสอดคล้องและสามารถดำเนินการร่วมกันได้กับรูปแบบของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบองค์รวม BCG Model ที่จะพัฒนาเศรษฐกิจ 3 มิติไปพร้อมๆ กัน คือ เศรษฐกิจชีวภาพ (Bio economy) ระบบเศรษฐกิจชีวภาพ มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรชีวภาพเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยเน้นการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง เชื่อมโยงกับ เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) โดยคำนึงถึงการนำวัสดุต่าง ๆ กลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด และทั้ง 2 เศรษฐกิจนี้ อยู่ภายใต้เศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) ซึ่งเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจที่ไม่ได้มุ่งเน้นเพียงการพัฒนาเศรษฐกิจ แต่จะพัฒนาควบคู่ไปกับการพัฒนาสังคมและการรักษาสิ่งแวดล้อมได้อย่างสมดุลให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนไปพร้อมกัน

ในการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวนั้น จำเป็นต้องคำนึงถึงความยั่งยืนของทรัพยากรสิ่งแวดล้อมทุกด้าน และยังสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนไปพร้อมๆ กันอีกด้วย ดังนั้นหากนำทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมาผนวกกับรูปแบบของ BCG Model ให้เหมาะสมแล้วนั้น จะสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้อย่างดีที่สุด ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงมีความต้องการจัดทำโครงการ การพัฒนาชุมชนต้นแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยยึดหลัก BCG โดยมีโครงการย่อยใน 3 มิติ คือ 1) แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 2) การพัฒนาพลเมืองภายใต้แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน และ 3) การพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากฐานทรัพยากรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวชุมชน เพื่อสร้างแนวทางการท่องเที่ยวให้ยั่งยืนและช่วยให้คนในพื้นที่ชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ สร้างอาชีพ สร้างรายได้ ไปพร้อมๆ กับการสร้างชื่อเสียงทางการท่องเที่ยวให้กับชุมชน และสร้างการอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมของชุมชนไปพร้อมๆ กัน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อหาแนวทางและพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อพัฒนาพลเมืองภายใต้แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยมีชุมชนบ้านเกาะมอญ

อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์เป็นฐาน

3. เพื่อพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากฐานทรัพยากรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวชุมชนเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

4. เพื่อพัฒนาชุมชนต้นแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยยึดหลัก BCG

3. ขอบเขตของการวิจัย

3.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยเรื่องการพัฒนาชุมชนต้นแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยยึดหลัก BCG กำหนดพื้นที่เป็นชุมชนเกาะมอญเกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยต่อยอดและฟื้นฟูการดำเนินงานจากนโยบายรัฐบาล “ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี” โดยชุมชนได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐในการพัฒนาพื้นที่เป็นชุมชนท่องเที่ยวก่อนสถานการณ์ COVID-19 ซึ่งขณะนั้นอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทยกำลังเจริญเติบโต แต่เมื่อประสบสถานการณ์ COVID-19 ทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวหยุดชะงักจนถึงปัจจุบัน การดำเนินการครั้งนี้ไม่ได้ขยายพื้นที่ให้กว้างมากนักเนื่องจากทีมวิจัยดำเนินการบนความสามารถทำงานให้ประสบความสำเร็จได้จริง

3.2 ขอบเขตด้านประชากร กลุ่มเป้าหมาย

ในการพัฒนางานวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ใน ชุมชนเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายที่ต้องมีส่วนร่วมคือ ผู้นำท้องถิ่นและสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่มีส่วนในการพัฒนาท้องถิ่น กลุ่มผู้ผลิตต่าง ๆ ได้แก่

1. นายกองค้การบริหารส่วนตำบล
2. พัฒนาการจังหวัด
3. สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และกรรมการในระดับหมู่บ้าน
4. ผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่
5. กลุ่มภาคเอกชน ผู้ประกอบการในพื้นที่

3.3 ขอบเขตด้านเนื้อหาและองค์ความรู้

ขอบเขตด้านเนื้อหาและองค์ความรู้ ในการดำเนินการโครงการ “การพัฒนาชุมชนต้นแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชน บ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยยึดหลัก BCG” กำหนดเนื้อหาองค์ความรู้ที่จะใช้ในการขับเคลื่อนงานวิจัยดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยว

2. ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาพลเมืองและความเข้มแข็งของชุมชน
3. ความรู้เกี่ยวกับฐานความหลากหลายของทรัพยากรท้องถิ่น
4. ความรู้ในการการพัฒนาผลิตภัณฑ์
5. ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาและขยายสเกลการตลาดทางการท่องเที่ยว
6. ความรู้ในการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์
7. ความรู้ด้านการจัดการธุรกิจชุมชน และการพัฒนาผู้ประกอบการ SMEs
8. ความรู้ด้านการบริหารจัดการองค์กร
9. ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพของชุมชน

3.4 ขอบเขตด้านเวลา

การศึกษาวิจัยเรื่อง การยกระดับจังหวัดกาญจนบุรีสู่เมืองท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ จะดำเนินการศึกษา ระหว่าง วันที่ 1 ตุลาคม 2565 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2566 เท่านั้น

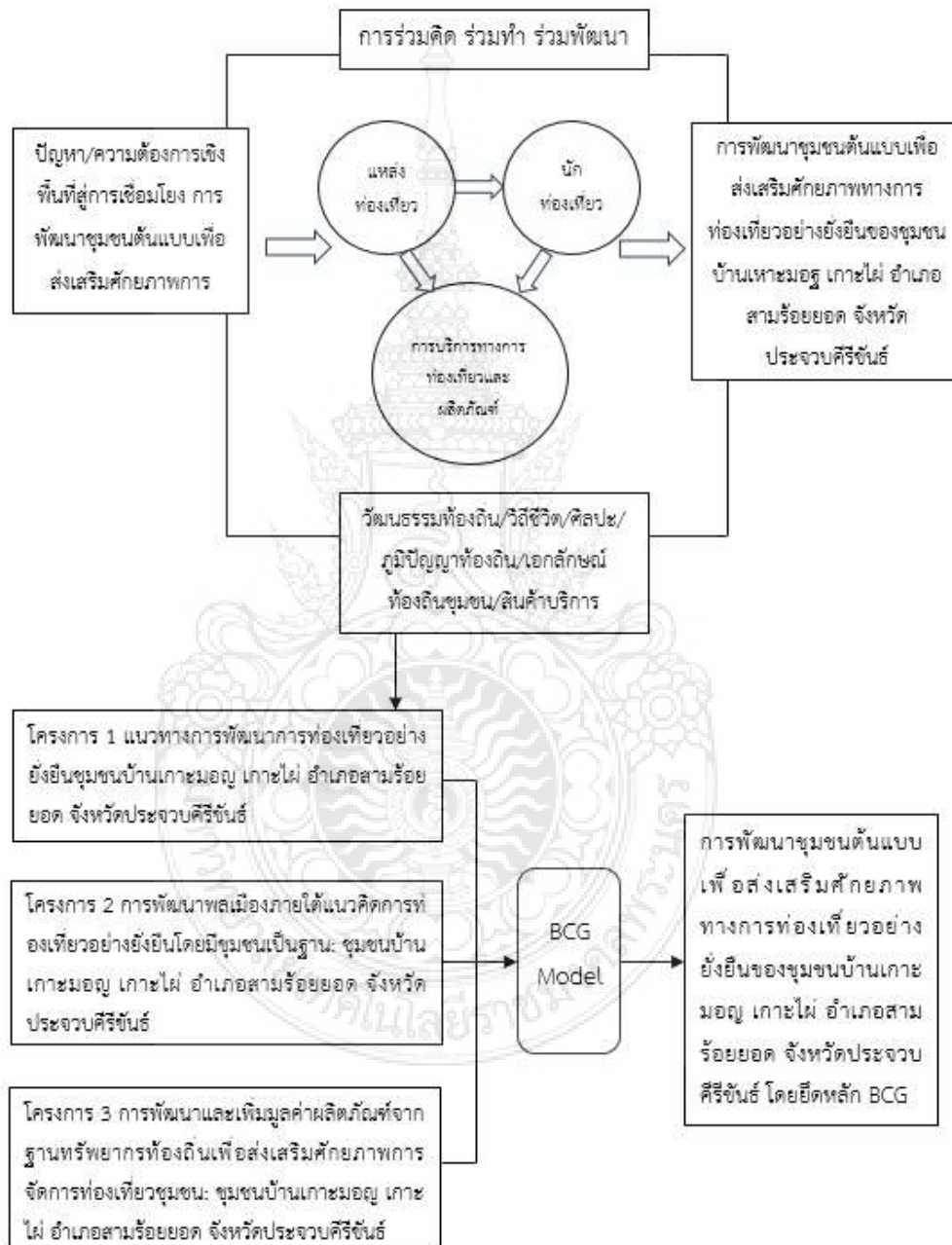
4. วิธีดำเนินการวิจัย

โครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุมชนต้นแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสว่างวีระกูล จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยยึดหลัก BCG ใช้การวิจัยแบบผสม (Mixed Methods Research)

คณะผู้วิจัยได้เก็บและสำรวจข้อมูลพื้นฐานของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ เช่น ประวัติความเป็นมา ภูมิศาสตร์ สภาพสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม สำรวจทรัพยากรท้องถิ่นที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ และเชิงปริมาณได้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว โดยใช้สอบถามประกอบด้วย ข้อมูลส่วนบุคคลประกอบไปด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ พฤติกรรมทางการท่องเที่ยว แรงจูงใจทางการท่องเที่ยว ศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การวิจัยในเชิงคุณภาพได้กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่วิจัย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล พัฒนาการจังหวัด สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและกรรมการในระดับหมู่บ้าน ผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ กลุ่มชมรมต่าง ๆ ในพื้นที่ กลุ่มภาครัฐที่เกี่ยวข้องและกลุ่มภาคเอกชนในพื้นที่ และนำข้อมูลที่ได้มาทั้งหมด วิเคราะห์ร่วมกันเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้

5. กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากแนวคิดทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ที่ได้ศึกษาค้นคว้า เก็บข้อมูลภาคสนาม และการสำรวจภาคสนาม ผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยของเรื่องนี้อย่างต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

6. คำสำคัญของการวิจัย

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร มีภารกิจหลักในการจัดการศึกษาในสาขาวิชาชีพการท่องเที่ยว การโรงแรม และจัดการศึกษาใน กลุ่มวิชาที่เป็นสหวิทยาการ จึงทำให้คณะศิลปศาสตร์ มีศักยภาพในการดำเนินการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในทุกมิติ รวมไปถึงการพัฒนาชุมชนในรูปแบบอื่น ๆ ที่เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของแต่ละชุมชน โดยมีการดำเนินการวิจัยและพัฒนาชุมชน รวมไปถึงการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ให้กับชุมชนและพื้นที่ต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องเสมอมา

ผลลัพธ์จากการวิจัยจะสามารถนำผลเชื่อมโยงต่อเนื่องกับพัฒนาการชุมชน ผู้ประกอบ เอกชนในพื้นที่ และวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่สู่การเป็นวิสาหกิจเพื่อสังคม เป็นการต่อยอดโครงการเพื่อสังคมจากการรวมกลุ่มผู้ประกอบการรายย่อยเข้ามาให้เกิด ความเข้มแข็ง และพัฒนาสู่การท่องเที่ยวชุมชนยั่งยืน อีกด้วย โดยการดำเนินการวิจัยประกอบไปด้วย 3 โครงการย่อย คือ 1) โครงการแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 2) โครงการการพัฒนาพลเมืองภายใต้แนวคิดการท่องเที่ยว อย่างยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน : ชุมชนบ้านเกาะมอญ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 3) โครงการการพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากฐาน ทรัพยากรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยการดำเนินการโครงการดังกล่าวมุ่งสร้างให้เกิดโครงสร้างการกระจายรายได้สู่ชุมชนซึ่งเป็น ต้นน้ำ ประกอบด้วย 1) การพัฒนาชุมชนต้นแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กระจายในต้นน้ำ-กลางน้ำ-ปลายน้ำ 2) การพัฒนาพลเมืองภายใต้แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน 3) การยกระดับและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ชุมชนของวิสาหกิจชุมชน/OTOP โดยทั้งหมดนี้ จะนำหลักการ BCG Model มาประกอบเพื่อมุ่งพัฒนา เศรษฐกิจ 3 ด้านหลัก คือ เศรษฐกิจชีวภาพ (Bio economy) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และ เศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) โดยให้ ความสำคัญกับการพัฒนาทั้งสามด้านพร้อมกัน ผลักดันความสามารถในการแข่งขันของพื้นที่ไปพร้อม ๆ กับการคำนึงถึงผลกระทบกับสิ่งแวดล้อมพร้อมพัฒนาสิ่งต่าง ๆ

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เมื่อโครงการวิจัย การพัฒนาชุมชนต้นแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยยึดหลัก BCG เสร็จสิ้นตามวัตถุประสงค์ แล้วนั้น ผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนองค์กร ผู้ประกอบการ รวมไปถึงประชาชนในพื้นที่ ที่จะสามารถนำไปเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของตนเองได้

8. นิยามศัพท์เฉพาะ

การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ทั้งในด้านคุณภาพและปริมาณ การทำให้มั่นคง การทำให้เกิดความก้าวหน้า รวมไปถึงการทำให้ชุมชน สังคม ประเทศมีความมั่นคง มีความเจริญมากขึ้น

ศักยภาพ หมายถึง ชีตความสามารถของชุมชนในอันที่จะตอบสนองความต้องการ และแก้ไขสภาพปัญหา ของคนส่วนใหญ่ในชุมชน รวมทั้งความสามารถของชุมชนในการ ประสานความร่วมมือ ในการดำเนินงานกับคนภายนอกชุมชน ขณะเดียวกันก็ดำเนินการแก้ไข ปัญหาที่มาจากภายนอกชุมชน ทั้งนี้ด้วยจุดมุ่งหมายเพื่อความปกติสุขในการอยู่ร่วมกันของคน ในชุมชน

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หมายถึง เป็นการท่องเที่ยวที่สนองตอบความ ต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว โดยเน้นการจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อให้ รักษาความมั่นคงของระบบนิเวศ ตลอดจนวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชน โดยเน้นการมีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดประโยชน์ของแหล่งท่องเที่ยวทั้งในปัจจุบันและอนาคต ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดความสุขทั้งของ นักท่องเที่ยวและชุมชนตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพราะนอกจากจะมีรายได้เพิ่มขึ้นแล้วยังมีคุณภาพ ชีวิตที่ดีขึ้น ชนบธรรมนิยมประเพณีได้รับการส่งเสริมอนุรักษ์ โดยเฉพาะสิ่งแวดล้อมต่างๆ ได้รับการเอาใจ ใส่ดูแลเพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไป

หลัก BCG หรือ โมเดลเศรษฐกิจ BCG หมายถึง เป็นการสร้างคุณค่าของทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนให้สามารถสร้างรายได้และสื่อถึงอัตลักษณ์ความเป็นชุมชนนั้น ๆ ซึ่งแต่ละชุมชนมีความหลากหลายของทรัพยากรเป็นอย่างมาก รวมถึงให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และจัดการทรัพยากร เพื่อคงความหลากหลายและยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมในชุมชน

ชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ หมายถึง พื้นที่ชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวในตำบลไร่เก่า ตำบลไร่ใหม่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการดำเนินโครงการวิจัยเรื่อง "การพัฒนาชุมชนต้นแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยยึดหลัก BCG" คณะผู้วิจัยดำเนินการโดยมีแนวคิด ทฤษฎีสำคัญ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา
- 2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับศักยภาพทางการท่องเที่ยว
- 2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
- 2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชน
- 2.5 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาพลเมือง
- 2.6 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับชุมชน
- 2.7 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์
- 2.8 แนวคิด BCG Tourism
- 2.9 ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ศึกษา ชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
- 2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา

แนวความคิดในการพัฒนานั้นมีมากมาย ซึ่งแต่ละกลุ่มและแต่ละทฤษฎีก็จะมอง จุดของการพัฒนาไปในแง่มุมที่ต่างกันไป โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงนั้นย่อมจะเกิดเสมอ ในทุกสังคม ซึ่งอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไป หรืออาจมีการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็ว ซึ่งขึ้นอยู่กับหลาย ๆ สิ่ง ในความเห็นของผู้เขียนคิดว่า ทุกสังคมต้องมี การเปลี่ยนแปลง เพียงแต่จะมากหรือน้อยช้าหรือเร็วเท่านั้น ขึ้นอยู่กับตัวการใหญ่คือมนุษย์ นั่นเอง ปรากฏการณ์ทางสังคมช่วงเวลาหนึ่งๆ จะไม่เหมือนอีกช่วงเวลาหนึ่งไปทุกอย่าง การศึกษา ปรากฏการณ์ทางสังคม จึงเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดทฤษฎีต่าง ๆ มากมาย และทฤษฎีเหล่านี้ ก็อธิบายสังคมเป็นระบบได้ในช่วงเวลาหนึ่ง ขอยกตัวอย่างทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เช่น

1. ทฤษฎีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจตามลำดับขั้น (The Stages of Economic Growth Theory) เจ้าของทฤษฎีนี้คือ W.W. Rostow เป็นทฤษฎีที่เน้นหนักไปในทางการพัฒนาระบบ การผลิต การขยายตัวด้านการผลิต การกระจายผลผลิตว่าจะทำให้ระบบเศรษฐกิจ

เจริญก้าวหน้า โดยที่ใช้ระบบเศรษฐกิจของยุโรปตะวันตกหลังการปฏิวัติอุตสาหกรรมเป็นต้นแบบในการศึกษา เขาสรุปว่าการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจนั้นจะเป็นลำดับขั้น และมี 5 ขั้นตอนคือ

1. ระบบเศรษฐกิจสังคมแบบดั้งเดิม (Tradition Society) เป็นเศรษฐกิจของมนุษย์ สังคมดั้งเดิมที่ผูกพันอยู่กับจารีตประเพณีอย่างมาก การขยายตัวของเศรษฐกิจมีน้อยมาก เพราะอาชีพหลักคือการเกษตรนั้นยังไม่มีเทคโนโลยีเกิดขึ้นมากนัก ผลผลิตจึงมีน้อย ครอบครัว เป็นหน่วยงานสังคมที่สำคัญที่สุด ทำหน้าที่ทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค

2. ขั้นเตรียมการพัฒนา (Precondition for Take off) เป็นระบบที่สังคมได้มีการติดต่อกับภายนอกมากขึ้น เพราะการคมนาคมติดต่อกันสะดวกสบายขึ้น สถาบันทางสังคม เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันอย่างชัดเจน การประกอบอาชีพเริ่มพัฒนามากขึ้นทั้งปริมาณและคุณภาพ มีการขยายตัวเพื่อเพิ่มคุณภาพการผลิต ผลผลิตกลายเป็นการผลิตเพื่อส่งขายมากขึ้น ขั้นนี้มีการนำเทคโนโลยีวิธีการใหม่ๆ มาใช้มากขึ้น มีการสร้างทุนพื้นฐานอย่างกว้างขวาง

3. ขั้นเข้าสู่กระบวนการพัฒนา (Take off Stage) เป็นระยะที่มีการตื่นตัวด้านการลงทุนทุกสาขา ทั้งด้านการเกษตร อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม การศึกษา โดยภาคอุตสาหกรรม ได้รับความสนใจมากเป็นพิเศษ อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นรวดเร็วมาก มีโครงสร้างทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น สังคมเมืองได้เกิดขึ้น และขยายตัวอย่างรวดเร็วมาก

4. ขั้นทะยานเข้าสู่ภาวะของความอุดมสมบูรณ์ (Drive to Maturity Stage) ขั้นนี้เป็นผลมาจากขั้นที่ 3 เมื่อเศรษฐกิจในสังคมขยายตัว ทำให้ความเป็นอยู่ของสมาชิกในสังคม มีความสะดวกสบายมากขึ้น เครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ มีมากขึ้น มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีต่างๆ การจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ แรงงานส่วนใหญ่จะเป็นแรงงานที่มีฝีมือ มีเครื่องทุนแรงเข้ามาใช้แทนแรงงานคนมาก สถานภาพ ของคนในสังคมส่วนใหญ่อยู่ในช่วงที่ได้องการความก้าวหน้าในชีวิตที่สูงยิ่งขึ้นกว่าเดิม

5. ขั้นอุดมสมบูรณ์ (Stage of High Mass Consumption) เป็นขั้นที่สมาชิกในสังคม มีมาตรฐานการครองชีพสูงมาก มีเครื่องมือเครื่องใช้ที่มีคุณภาพสูงคอยอำนวยความสะดวกในชีวิตส่วนใหญ่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสมัยใหม่มาก ประชาชนมีการบริโภคที่สมบูรณ์ โดยทั่วหน้ากัน มีการจ้างงานเต็มที่ ประชาชนจะมีความรู้สึกมั่นคง ดำรงอยู่ในสังคม อย่างมีความสุข (Gracia, 1985)

2. ทฤษฎีการกระจายรายได้ และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Redistribution with Economic Growth Theory) ทฤษฎีนี้ไม่เห็นด้วยกับทฤษฎีที่เสนอว่าคนชั้นสูงนั้น สามารถบรรลุผลได้อย่างรวดเร็วมั่นคง แน่ นอนกว่าการลงทุน ให้เสมอภาคกันทุกคนในสังคม อันทำให้ประเทศชาติมีรายได้เป็นกลุ่มก้อนที่ชัดเจน แต่เกิดปัญหา การกระจายรายได้ ทำให้คนจำนวนมากเดือดร้อน จึงต้องแก้โดยเพิ่มการกระจายรายได้ เข้าควบคุมกับการระดมทุน โดยมีมาตรการต่างๆ ดังนี้

1. การให้ความสำคัญต่อสาขาต่างๆ ในการพัฒนาที่สำคัญคือ การเกษตร ผู้ที่ไม่มีที่ดิน ทำกินของตนเอง ตลอดจนผู้ที่ขายแรงงานรับจ้างทางการเกษตรในรูปแบบต่าง ๆ ด้วย

2. การให้ความสำคัญต่อการพัฒนาชนบท เพื่อยกระดับมาตรฐานความเป็นอยู่ ของชาวชนบท โดยส่งเสริมให้มีความสามารถในการเพิ่มผลผลิต การให้บริการของรัฐในเรื่องต่างๆ เช่น การส่งเสริมการเกษตรแผนใหม่ การชลประทาน การหาลาดสินค้า น้ำดื่ม น้ำใช้ การคมนาคม การสื่อสาร การกระจายอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ การวางแผน ในการพัฒนาท้องถิ่น การปฏิรูปที่ดิน เป็นต้น

3. การให้ความสำคัญเป็นพิเศษต่อเทคนิคการผลิตที่ใช้แรงงานมากกว่าการใช้ทุน การใช้เครื่องจักรขนาดใหญ่ เช่น การระดมการสร้างงานฝีมือในรูปแบบต่าง ๆ การประหยัด การใช้ทุนและเงินตราจากต่างประเทศ การใช้เทคโนโลยีที่พื้นบ้านที่เหมาะสม เป็นต้น

4. การควบคุมประชากรให้มีจำนวนที่สามารถเพิ่มคุณภาพได้อย่างเต็มที่ เพราะคุณภาพความยากจน การว่างงาน และจำนวนประชากรจะมีความสัมพันธ์ต่อกันโดยตรง

5. การกำหนดกลุ่มประชากรที่ยากจน เพื่อหาแนวทางในการกระจายรายได้ และการพัฒนาได้ตรงจุด

6. การปรับปรุงเรื่องโอกาสให้กลุ่มคนยากจน เพื่อให้เข้าถึงการบริการจากรัฐบาล โดยเฉพาะการศึกษา การบริการด้านสาธารณสุข น้ำดื่ม น้ำใช้ที่ถูกลงลักษณะ ที่อยู่อาศัย การคมนาคม การชลประทาน และการใช้อำนาจในฐานะที่เป็นประชาชนของประเทศ

3. ทฤษฎีความจำเป็นพื้นฐาน (Basic Needs Theory) ทฤษฎีนี้ได้พัฒนามาจาก 2 แนวคิดคือ

1. การพัฒนาเพื่อการจ้างงาน (Employment Oriented Strategy) ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization) ซึ่งได้จัดการประชุมสมัชชา ว่าด้วยการจ้างงานโลกขึ้นเป็นครั้งแรก ณ ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ในปี ค.ศ. 1976 เน้นการใช้แรงงานเข้มข้นแทนการใช้ทุน โดยมีการเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม

2. การกระจายรายได้ควบคู่กับการเจริญเติบโต (Redistribution with Growth) และธนาคารโลก (World Bank) โดย Chenery รองประธานธนาคารโลกได้เสนอแนวคิดนี้ ในหนังสือชื่อ Redistribution with Growth (1974) เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน โดยการกระจายรายได้ไปสู่กลุ่มเป้าหมายที่ยากจน

3. การพัฒนาอีกวิธีหนึ่ง (Another Development) ได้นำเสนอในที่ประชุมมูลนิธิ Dag Hammars Jold Foundation อดีตประธานองค์การสหประชาชาติชาวสวีเดนที่เสียชีวิต ขณะปฏิบัติหน้าที่โดยเครื่องบินตก ในปี ค.ศ. 1975 ได้เรียกร้องให้ใช้ความจำเป็นพื้นฐาน เป็นกลยุทธ์ในการพัฒนา

สรุป ทฤษฎีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจตามลำดับขั้น เน้นการพัฒนาการผลิตและการกระจายผลผลิตมี 5 ขั้นตอน คือ 1) ระบบเศรษฐกิจสังคมแบบดั้งเดิม 2) ขั้นเตรียมการพัฒนา 3) ขั้นเข้าสู่กระบวนการพัฒนา 4) ขั้นทะยานเข้าสู่ภาวะของความอุดมสมบูรณ์ และ 5) ขั้นอุดมสมบูรณ์ สำหรับ ทฤษฎีการกระจายรายได้ และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เน้นการกระจายรายได้ควบคู่กับการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยมีมาตรการให้ความสำคัญกับการพัฒนาเกษตรและชนบท ใช้เทคนิคการผลิตที่ใช้แรงงานมาก ควบคุมประชากร กำหนดกลุ่มประชากรยากจนและหาแนวทางช่วยเหลือ ปรับปรุงโอกาสให้กลุ่มคนยากจน และทฤษฎีความจำเป็นพื้นฐาน เน้นการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของประชากร มาจากแนวคิดการพัฒนาเพื่อการจ้างงานและการกระจายรายได้ มุ่งเน้นการใช้แรงงานเข้มข้นและเทคโนโลยีที่เหมาะสม

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับศักยภาพทางการท่องเที่ยว

2.2.1 ความหมายของการท่องเที่ยว

องค์การการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ (International Union of Official Travel Organization หรือ IUOTO) ปัจจุบันนี้เรียกว่าองค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization หรือ UNWTO, 1963) ให้ความหมายว่า “การท่องเที่ยว” หมายถึง การเดินทางใด ๆ ก็ตามเป็นการเดินทาง ตามเงื่อนไขสากล 3 ประการ ดังนี้

ประการที่ 1 การเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราวแต่ไม่ใช่เป็นการไปตั้งหลักแหล่งเป็นการถาวร

ประการที่ 2 การเดินทางนั้นเป็นไปด้วยความสมัครใจ หรือความพึงพอใจของผู้เดินทางเอง ไม่ใช่เป็นการถูกบังคับ ไม่ใช่เพื่อทำสงคราม

ประการที่ 3 เป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ตามที่ไม่ใช่ประกอบอาชีพหรือหารายได้ แต่เดินทางมาเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อเยี่ยมเยือนญาติมิตร เพื่อความเบิกบานบันเทิง เรืองรมย์ เพื่อเล่นกีฬาต่าง ๆ เพื่อการประชุมสัมมนา เพื่อศึกษาหาความรู้ และเพื่อติดต่อธุรกิจ

Mill (1990) กล่าวไว้ว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การจัดกิจกรรมทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความประทับใจ การบริการ และการสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยว

ปรีชา แดงโรจน์ (2544) ได้อ้างถึงคำนิยามการท่องเที่ยวขององค์การสหประชาชาติที่ได้จัดประชุมว่าด้วยการเดินทาง และท่องเที่ยว ณ กรุงโรม เมื่อปี พ.ศ. 2506 ไว้ว่า กิจกรรมที่มีเงื่อนไขเกี่ยวข้องอยู่ 3 ประการ คือ (1) ต้องมีการเดินทาง (2) ต้องมีสถานที่ปลายทางที่ประสงค์จะไปเยี่ยมเยือน (3) ต้องมีจุดมุ่งหมายของการเดินทาง และได้อธิบายเพิ่มเติมวัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยวไว้ว่า การเดินทางท่องเที่ยวต้องมีใช้เพื่อการประกอบอาชีพ และไปอยู่ประจำ แต่เป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลาย ๆ อย่าง ดังต่อไปนี้

1. เพื่อพักผ่อนในวันหยุด

2. เพื่อวัฒนธรรมหรือศาสนา
3. เพื่อการศึกษา
4. เพื่อการกีฬาและการบันเทิง
5. เพื่อชมประวัติศาสตร์และความสนใจพิเศษ
6. เพื่องานอดิเรก
7. เพื่อเยี่ยมเยือนญาติมิตร
8. เพื่อวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ
9. เพื่อเข้าร่วมประชุมหรือสัมมนา

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) ได้กล่าวไว้ว่า ตามคำนิยามของสมาคมระหว่างประเทศแห่งความเชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว (International Association of Scientific Experts in Tourism : IASET) การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางจากที่อยู่ถาวรไปอีกที่หนึ่งเป็นการชั่วคราว และไม่เกี่ยวข้องกับการทำกิจกรรมที่เป็นการหาเงิน จากความหมายดังกล่าวทำให้การท่องเที่ยว ต้องมีลักษณะที่สำคัญอยู่ 5 ประการ คือ

1. การท่องเที่ยวเป็นการเดินทางของผู้คนจากที่ที่เคยอยู่ถาวรไปยังที่สถานที่ต่าง ๆ
2. การท่องเที่ยวจะต้องมีส่วนสำคัญหลัก 2 อย่าง คือ การเดินทางไปสู่จุดหมายปลายทาง และพักค้างคืน
3. การเดินทาง และการพักค้างคืนนั้นจะต้องไม่ใช่สถานที่อยู่หรือทำงานประจำ และในการทำกิจกรรมระหว่างพักจะต้องแตกต่างไปจากผู้อื่นในท้องถิ่นนั้น
4. การเดินทางไปสู่จุดหมายปลายทางต้องเป็นการชั่วคราวในช่วงระยะเวลาสั้นโดยมีแผนจะเดินทางกลับภายใน 180 วัน
5. จุดหมายปลายทางที่เดินทางไปจะต้องเพื่อการท่องเที่ยวหรือเยี่ยมเยือนเท่านั้นไม่ใช่เพื่อการอยู่ถาวรหรือการทำงาน

นิศา ชัชกุล (2550) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง ซึ่งนับตั้งแต่จุดเริ่มต้นจนถึงปลายทาง จะต้องประกอบด้วยปัจจัย 3 ประการเป็นอย่างน้อย คือ การเดินทาง การพักผ่อน และการรับประทานอาหาร

วรรณ วรชวานิช (2546) กล่าวไว้ว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การที่คนเราเดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ และตลอดระยะเวลาเหล่านั้นได้มีกิจกรรมต่าง ๆ เกิดขึ้น การไปเที่ยวชมสถานที่สวยงามหรือทัศนียภาพแปลก ๆ หรือเดินซื้อสิ่งของต่าง ๆ เป็นต้น การท่องเที่ยวมีอยู่หลายรูปแบบด้วยกัน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น ระยะเวลาในการท่องเที่ยวประเภทของการคมนาคม จำนวนสมาชิก หรือค่าใช้จ่าย เป็นต้น

จากความหมายดังกล่าว จึงสามารถสรุปได้ว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การที่บุคคลเดินทาง ไปจากที่อยู่อาศัยถาวรไปยังสถานที่อื่น ๆ และไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อหารายได้ ทั้งนี้วัตถุประสงค์ของ บุคคลจะต่างกันไป

2.2.2 วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) ได้กล่าวถึงแนวคิดของดักลาส ฟอสเตอร์ว่า วัตถุประสงค์ของ การท่องเที่ยวจะต่างกันไป 9 อย่าง คือ

1. การท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนในวันหยุด (Holiday-Mass Popular Individual)
2. การท่องเที่ยวเพื่อวัฒนธรรม และศาสนา (Cultural Religion)
3. การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา (Educational)
4. การท่องเที่ยวเพื่อกีฬาและความบันเทิง (Sport and Recreation)
5. การท่องเที่ยวเพื่อประวัติศาสตร์ และความสนใจพิเศษ (Historical and Special Interests)
6. การท่องเที่ยวเพื่องานอดิเรก (Hobbies)
7. การท่องเที่ยวเพื่อเยี่ยมญาติมิตร (Visiting Friend/Relation)
8. การท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ (Business)
9. การท่องเที่ยวเพื่อประชุมสัมมนา (Conference Congress)

เดวิดสัน (Davidson, 1995) ก็ได้อธิบายเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวไว้ ดังนี้

1. การท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเป็นการท่องเที่ยวในเวลาว่างซึ่งมีวัตถุประสงค์ดังนี้
  - 1.1 เป็นการท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ
  - 1.2 เป็นการท่องเที่ยวเพื่อเล่นกีฬา และกิจกรรมอื่น ๆ เช่น การล่องเรือ ล่องแพ ซี่ม้า
  - 1.3 เป็นการท่องเที่ยวเพื่อเยี่ยมญาติสนิทมิตรสหาย
2. การท่องเที่ยวเพื่อติดต่อทางด้านพาณิชย์
  - 2.1 เป็นการท่องเที่ยวเพื่อติดต่อทางด้านธุรกิจการค้า เช่น การเยี่ยมชมสินค้าต่อรอง และซื้อสินค้าต่าง ๆ
  - 2.2 เป็นการท่องเที่ยวเพื่อประชุมสัมมนาหรือ จัดแสดงนิทรรศการ
3. การท่องเที่ยวเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ๆ เช่น การบำบัดรักษาโรค เกี่ยวกับสุขภาพ และ ศาสนกิจ ฯลฯ

2.2.3 แนวคิดกับองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว

(1) องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2539) กล่าวถึงแหล่งท่องเที่ยว ธรรมชาติว่า เป็นแหล่งที่มีจุดเด่นเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว (Nature Attractions) และตัดขาด

จากโลกภายนอก (Solitude) ซึ่งนักท่องเที่ยวจะไม่ได้สัมผัสที่บ้าน นอกจากนี้ยังได้ให้ความหมายของ ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวว่า หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นจุดหมาย (Destination) ของการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นพื้นที่ที่รองรับนักท่องเที่ยว พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวจะมีทรัพยากรที่เป็นสิ่งดึงดูดใจ นักท่องเที่ยว ความดึงดูดใจ เหล่านี้อาจเป็นความดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวประเภทใดประเภทหนึ่ง แต่อาจไม่เป็นสิ่งดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวประเภทอื่น ดังนั้น สภาพทรัพยากรจึงมีความสัมพันธ์ โดยตรงกับตลาดการท่องเที่ยว นอกจากความดึงดูดใจในทรัพยากรแล้ว ในบางพื้นที่ยังมีกิจกรรมที่ เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ดังนั้น ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวจึงหมายรวมถึงศักยภาพในการประกอบ กิจกรรมของนักท่องเที่ยวด้วย โดยได้แบ่งแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ แหล่ง ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (Nature Destination) และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Cultural Destination) ซึ่งรวมเอาแหล่งท่องเที่ยวด้านศาสนา ประวัติศาสตร์ และโบราณคดี (Historical, Archaeological and Regions Destination) และแหล่งท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรม และประเพณี (Art, Culture and Traditional Destinations) เข้าไว้ด้วยกัน

พยอม ธรรมบุตร (2549) ได้แบ่งองค์ประกอบของการท่องเที่ยวออกเป็น 5 ปัจจัย 5A's ดังนี้

1. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) มีความสำคัญอย่างยิ่ง ได้แก่ การขนส่ง การคมนาคมที่เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวกับสนามบิน ตัวเมือง สถานีขนส่ง สถานี รถไฟ รวมถึงคุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานของพื้นที่ ได้แก่ ถนน ทางหลวง เครือข่ายคมนาคม

2. ที่พักแรม (Accommodation) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญเช่นกัน โดยเฉพาะสำหรับ นักท่องเที่ยวซึ่งต้องค้างคืนในแหล่งท่องเที่ยวอย่างน้อย 1 คืน ได้แก่ โรงแรม รีสอร์ท บริการอาหาร และเครื่องดื่ม Home Stay ฯลฯ

3. แหล่งท่องเที่ยว (Attraction) เป็นหัวใจขององค์ประกอบการท่องเที่ยว เพราะเป็น สถานที่ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวอาจเป็นแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ หรือวัฒนธรรม หรืองานมหกรรม ประเพณีท้องถิ่น ตลอดจนวิถีชีวิตของชุมชนเจ้าของบ้าน

4. กิจกรรม (Activities) มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับนักท่องเที่ยว ซึ่งแสวงหา ประสบการณ์จึงจำเป็น ต้องมีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วม ซึ่งอาจเป็นกิจกรรมส่วนหนึ่งของ วิถีชีวิต เช่นการดำนา การเกี่ยวข้าว การจับปลา การกรีดยาง การทำหัตถกรรมพื้นบ้าน เป็นต้น

5. บริการต่าง ๆ (Ancillary) ในแหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีบริหารด้านต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ นักท่องเที่ยว เช่น ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ธนาคาร ATM โรงพยาบาล เป็นน้ำมัน เป็นต้น

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2540) การท่องเที่ยวเป็น กระบวนการทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ทรัพยากร แหล่งท่องเที่ยว (Tourism

Resource) บริการการท่องเที่ยว (Tourism Service) และตลาดการท่องเที่ยว (Tourism Market or Tourist) แต่ละองค์ประกอบมีองค์ประกอบย่อย ๆ ที่มีความสัมพันธ์กันเป็นเหตุและผล ซึ่งกันและกัน ความแตกต่างของแต่ละรูปแบบการท่องเที่ยวจึงอยู่ที่ความแตกต่างในองค์ประกอบย่อย และความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นนั่นเอง

และ Morachat (2003) ระบุว่าในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย 5A ดังนี้

1. สิ่งดึงดูด (attractions) แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 สิ่งดึงดูดใจเชิงธรรมชาติ (natural attractions)

1.2 สิ่งดึงดูดใจที่มนุษย์สร้างขึ้น (built attractions) รวมถึงกิจกรรมที่มนุษย์จัดขึ้นซึ่งสาเหตุให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว

2. การเข้าถึง (accessibility) การเข้าถึง หรือ การคมนาคม หมายถึง สภาพการคมนาคมที่จะสามารถนำนักท่องเที่ยวไปสู่แหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ ได้อย่างสะดวกสบายและปลอดภัย

3. ที่พัก (accommodation) มีจำนวนที่พักที่เพียงพอต่อนักท่องเที่ยวอีกทั้งต้องมีราคาประเภทห้องที่หลากหลาย เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเลือกได้ตามความเหมาะสมของตน ส่วนทำเลที่ตั้งของที่พักไม่ควรห่างจากแหล่งท่องเที่ยวมากนัก

4. สิ่งอำนวยความสะดวก (amenities) คือสิ่งที่จะต้องมีในขั้นพื้นฐานเพื่อบริการแก่นักท่องเที่ยว เช่น ร้านอาหารและเครื่องดื่ม ร้านขายของที่ระลึก สถานเริงรมย์ สถานบริการต่าง ๆ ระบบสาธารณสุข ทัต เอทีเอ็ม สถานรักษาพยาบาล สถานีตำรวจ รวมถึงระบบรักษาความปลอดภัยต่าง ๆ

5. กิจกรรมต่าง ๆ (activities) นักท่องเที่ยวบางกลุ่ม เลือกสถานที่ท่องเที่ยวจากกิจกรรมที่จะได้ทำ ในขณะที่ท่องเที่ยวที่นั้น

นอกจากนี้หากจะพิจารณาถึงความหมายขององค์ประกอบของการท่องเที่ยวในด้านธุรกิจ จะพบว่า ประกอบด้วยธุรกิจมากมาย โดยสามารถแยกได้เป็น 3 กลุ่มด้วยกัน คือ

1. ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยวโดยตรง คือ ธุรกิจการขนส่ง ธุรกิจที่พักแรม ธุรกิจภัตตาคาร และธุรกิจนำเที่ยว

2. ธุรกิจที่สนับสนุนการท่องเที่ยว คือ ธุรกิจที่ช่วยเหลือให้นักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกสบาย ได้รับความรู้ และความพึงพอใจสูงสุด ธุรกิจเหล่านี้จะช่วยให้การท่องเที่ยวมีกิจกรรมที่หลากหลายขึ้น ได้แก่ ธุรกิจบันเทิงในรูปแบบต่าง ๆ

3. ธุรกิจการค้า และบริการอื่น ๆ เช่น สถานีบริการน้ำมัน ร้านขายของชำ ร้านขายเสื้อผ้า ร้านขายอุปกรณ์กีฬา ธุรกิจพยาบาล ธุรกิจกลุ่มนี้มุ่งตอบสนองความต้องการของลูกค้าทั่วไป รวมถึงนักท่องเที่ยวด้วย ทำให้การบริการของนักท่องเที่ยวสมบูรณ์แบบ และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

(2) ทรัพยากรการท่องเที่ยว

ทรัพยากรการท่องเที่ยว เป็นสิ่งดึงดูดสำคัญที่ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยว นอกจากนี้ทรัพยากรท่องเที่ยวยังมีความสำคัญต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโดยสรุปได้ ดังนี้

1. เป็นสิ่งดึงดูดใจให้มีการเดินทางท่องเที่ยว ทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นปัจจัยหลักที่นักท่องเที่ยวนำมาพิจารณาตัดสินใจที่จะเดินทางไปท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ

2. เป็นที่มาของรายได้ เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวใด ๆ คนในพื้นที่นั้น ๆ ก็จะมีอาชีพ และมีรายได้จากการจัดการธุรกิจ และบริการให้กับนักท่องเที่ยว ภาครัฐเองก็สามารถเก็บภาษีอากรจากการค้า และภาษีเงินได้ และท้ายที่สุดเงินจำนวนนี้ก็จะถูกนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศต่อไป

3. ช่วยเพิ่มคุณภาพชีวิต และทำให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทรัพยากรท่องเที่ยว ช่วยให้ประชาชนผ่อนคลายจากภาวะจำเจ ความตึงเครียดจากการทำงาน ทำให้ประกอบกิจกรรมนันทนาการได้ ส่งผลต่อสุขภาพจิต สุขภาพกาย

4. สร้างความภาคภูมิใจให้กับประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ ทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักย่อมจะนำมาซึ่งความภูมิใจของตนในพื้นที่ เช่น ประเทศไทยได้รับคำชมอย่างสม่ำเสมอในเรื่องเป็นประเทศที่มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงาม นำความภาคภูมิใจมาสู่คนไทย

5. สะท้อนให้เห็นคุณค่าของภูมิปัญญาบรรพชน ทรัพยากรท่องเที่ยวจำนวนมากไม่น้อยที่สะท้อนถึงภูมิปัญญาของบรรพชน เช่น ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม รวมไปถึงสถาปัตยกรรมที่ประณีตงดงามของไทย

6. ก่อให้เกิดการอนุรักษ์ และพัฒนา ทรัพยากรท่องเที่ยวที่สำคัญ ๆ มักจะได้รับการอนุรักษ์ ทำนุบำรุงให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ และมีระบบการจัดการนำไปใช้อย่างระมัดระวัง และคงคุณค่าให้อยู่สืบไป

(3) ประเภทแหล่งท่องเที่ยว

ในการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวเป็นผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวหลัก ในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยือน ซึ่งนักท่องเที่ยวแต่ละคนแต่ละกลุ่มจะเดินทางเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวตามประเภทที่ตนเองชื่นชอบ เราอาจแบ่งประเภทของแหล่งท่องเที่ยวหรือทรัพยากรท่องเที่ยวออกได้ 7 ประเภท คือ

1. การแบ่งประเภทของแหล่งท่องเที่ยวตามแหล่งที่ตั้งตามจุดสนใจ สามารถจำแนกได้ 2 ประเภทย่อย คือ

1.1 แหล่งท่องเที่ยวที่อยู่เป็นจุด ๆ เป็นประเภทแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่เป็นจุด ๆ อาจใกล้หรือไกลกันก็ได้ แต่มีจุดศูนย์กลางอยู่ที่จุดหนึ่ง จากจุดศูนย์กลางนักท่องเที่ยวอาจเดินทางไปยังจุดนั้น ๆ ได้

1.2 แหล่งท่องเที่ยวที่อยู่กระจาย เป็นประเภทของแหล่งท่องเที่ยวที่กระจายไปในที่ต่าง ๆ เช่น แหล่งท่องเที่ยวชายทะเลที่กระจายไปตามเมืองต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่บริเวณชายทะเล เป็นต้น

2. การแบ่งประเภทของแหล่งท่องเที่ยวตามลักษณะการเกิด แบ่งได้ 2 ประเภทย่อย คือ

2.1 แหล่งท่องเที่ยวเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวตามสถานที่ที่มีภูมิอากาศเหมาะสม เช่น ทะเล หุบเขา ริมแม่น้ำ สัตว์ป่า เกาะแก่ง น้ำตก บ่อน้ำร้อน อุทยาน เป็นต้น

2.2 แหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นโดยการกระทำของมนุษย์ ได้แก่ สถานที่ และสิ่งก่อสร้างทางประวัติศาสตร์ ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี กิจกรรม เป็นต้น

3. การแบ่งประเภทของแหล่งท่องเที่ยวตามลักษณะกิจกรรม ซึ่งนักท่องเที่ยวจะต้องกระทำกิจกรรมเมื่ออยู่ ณ ที่นั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น 5 ประเภทย่อย คือ

3.1 แหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวโบราณคดี ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต เป็นต้น

3.2 แหล่งท่องเที่ยวเพื่อศาสนา ได้แก่ สถานที่ที่มีปูชนียสถานสำคัญทางศาสนาซึ่งมีผู้ไปประกอบพิธีทางศาสนาหรือแสวงหาความสงบทางใจ

3.3 แหล่งท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อน และสุขภาพ ได้แก่ สถานบำบัดรักษา และพักผ่อนสุขภาพให้แข็งแรง

3.4 แหล่งท่องเที่ยวเพื่อความสนุกสนาน และการผจญภัย ได้แก่ การเดินป่า การล่องแพ การขี่ช้าง การดำน้ำ การปีนเขา เป็นต้น

3.5 แหล่งท่องเที่ยวเพื่อการกีฬา ได้แก่ ศูนย์กีฬา สนามกีฬาหรือสถานที่ที่มีการแข่งขันกีฬานักสำคัญ ๆ หรือมีการแข่งขันกีฬาระดับโลก เป็นต้น

4. การแบ่งประเภทของแหล่งท่องเที่ยวตามลักษณะความเป็นเจ้าของ อาจแบ่งได้ 2 ประเภทย่อย คือ

4.1 แหล่งท่องเที่ยวที่รัฐบาลเป็นเจ้าของ ได้แก่ วัดวาอาราม อุทยานแห่งชาติ อุทยานประวัติศาสตร์ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เป็นต้น

4.2 แหล่งท่องเที่ยวที่เอกชนเป็นเจ้าของ ได้แก่ สวนสนุก ศูนย์การค้า รีสอร์ท เป็นต้น

5. การแบ่งประเภทของแหล่งท่องเที่ยวตามลักษณะของนักท่องเที่ยว อาจแบ่งได้ 3 ประเภทย่อย คือ

5.1 แหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวภายในจังหวัดเดินทางไปเยี่ยมชม

5.2 แหล่งท่องเที่ยวภายในประเทศ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวจากจังหวัดอื่นเดินทางไปเยี่ยมชม

5.3 แหล่งท่องเที่ยวนานาชาติ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวจากประเทศอื่นเดินทางไปเยี่ยมชม

6. การแบ่งประเภทของแหล่งท่องเที่ยวตามลักษณะของการพัฒนา อาจแบ่งได้ 3 ประเภทย่อย คือ

6.1 แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีสภาพดั้งเดิมปราศจากการดัดแปลง เป็นแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่สันโดษ ซึ่งอยู่ไกลชุมชน คุณค่าอยู่ที่ความอุดมสมบูรณ์เป็นธรรมชาติ ทำให้ผู้มาเยือนได้สัมผัสกับธรรมชาติ และได้รับความรู้ความเข้าใจในปรากฏการณ์ธรรมชาติ

6.2 แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีการดัดแปลงปรุงแต่ง แต่ยังรักษาสภาพตามธรรมชาติไว้ เป็นแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่กึ่งสันโดษ ซึ่งมีการปรุงแต่งเพื่อความสะดวกในการเข้าถึง และเพิ่มความสามารถในการรองรับ คุณค่าต่อผู้มาเยี่ยมชมอยู่ที่การได้สัมผัสกับธรรมชาติในระดับภายนอก และได้รับความสะดวกในการเยี่ยมชม

6.3 แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีต่อการดัดแปลงก่อสร้างเพิ่มเติมเป็นแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติที่ธรรมชาติที่มีการพัฒนาแล้ว ซึ่งมีการจัดกิจกรรมตอบสนองความต้องการของผู้เยี่ยมชม มีสิ่งอำนวยความสะดวกเต็มรูปแบบ คุณค่าต่อผู้มาเยือนอยู่ที่การได้พักผ่อนในสภาพธรรมชาติ แต่ได้รับความสะดวกสบายอย่างครบถ้วน

7. การแบ่งประเภทของแหล่งท่องเที่ยวตามการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)

7.1 แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ประกอบด้วย แหล่งท่องเที่ยวประเภทภูมิประเทศ แหล่งท่องเที่ยวประเภททิวทัศน์สวยงาม แหล่งท่องเที่ยวประเภทสัตว์ป่า และแหล่งท่องเที่ยวประเภทสัตว์ทะเล

7.2 แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นตามประโยชน์ของมนุษย์เองทั้งที่เป็นมรดกในอดีต และได้สร้างเสริมในสมัยปัจจุบัน ประกอบด้วย โบราณสถาน และโบราณวัตถุ

7.3 แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในรูปแบบของการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมแต่ละกลุ่มชนที่มีความแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติโดยยึดถือปฏิบัติสืบทอดต่อกันมา โดยจัดแบ่งเป็นประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเภทประเพณี และประเภทกิจกรรม

นอกจากนี้อีกสิ่งหนึ่งที่ขาดไม่ได้ คือ การต้อนรับ (Hospitality) ซึ่งการต้อนรับนักท่องเที่ยวของประชาชนแต่ละพื้นที่ย่อมแตกต่างกันออกไป การต้อนรับเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ทั้งนี้เพราะเมื่อนักท่องเที่ยวต้องการกลับไปยังสถานที่เดิมความประทับใจที่เขาได้รับเกิดจากการต้อนรับของ

ประชาชน หรือพนักงานหรือบริการในพื้นที่มากกว่าสภาพธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้น พื้นที่ใดเป็นแหล่งท่องเที่ยวต้องตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว

2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการรักษาความสมบูรณ์ของทรัพยากรทางธรรมชาติและวัฒนธรรมในระยะยาว โดยมีเป้าหมายเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวในปัจจุบันโดยไม่ลดทอนโอกาสของคนรุ่นต่อไปในการเพลิดเพลินกับทรัพยากรเหล่านี้ และจากการที่ยอมรับกันทั่วไปว่า การจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจะช่วยทำให้เกิดความยั่งยืนใน อุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้ ดังนั้น การท่องเที่ยวทุกประเภทจึงควรจะเป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวสามารถอยู่รอดได้ โดยมีความสำคัญดังนี้ (วรรณ ศิลปอาษา, 2555 อ้างถึงใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2562)

1. ความสำคัญด้านจิตวิทยา เพราะเป็นสิ่งดึงดูดใจให้มีการเดินทางท่องเที่ยวตามความสนใจหรือ ความชอบที่แตกต่างกันของนักท่องเที่ยว ทำให้เกิดความสุข ผ่อนคลายความตึงเครียด และยังทำให้เกิด การเรียนรู้ในสิ่งที่นักท่องเที่ยวไม่เคยพบเห็นมาก่อน นอกจากนี้ยังสามารถช่วยเปิดโลกทัศน์ให้กับนักท่องเที่ยว เพราะทำให้ได้สัมผัสของจริง ได้รับประสบการณ์ตรง เกิดโลกทัศน์ที่กว้างไกลประทับใจ และเกิด ความรักและหวงแหนในทรัพยากรการท่องเที่ยวเหล่านั้น

2. ความสำคัญด้านเศรษฐกิจ เพราะเป็นแหล่งที่มาของรายได้ทั้งของภาครัฐ ภาคธุรกิจ และของ ชุมชนในท้องถิ่น ทำให้เกิดที่มาของงานและอาชีพต่างๆ เทียบได้ตามความพึงพอใจ ที่จะบริการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว

3. ความสำคัญทางด้านสังคม เพราะเป็นการช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนจากการที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ทำให้มาตรฐานการครองชีพของประชาชนดีขึ้น ทำให้อำนาจซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค มากขึ้น อยู่ดีมีสุขขึ้น และยังช่วยให้เกิดความภาคภูมิใจของประชาชนในพื้นที่ เนื่องจากการที่แหล่ง ท่องเที่ยวของตนเป็นที่รู้จัก และยอมรับของคนทั่วโลก

4. ความสำคัญด้านวัฒนธรรม เพราะการที่ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีต่างๆ เป็นเอกลักษณ์ของชาติ สะท้อนให้เห็นคุณค่าของบรรพบุรุษ และภูมิปัญญาของไทยในอดีต ซึ่งเป็นความรู้ที่สามารถนำไปเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตของคนในรุ่นปัจจุบันและรุ่นต่อไป ซึ่งก็คือเป็นความยั่งยืนของศิลปวัฒนธรรมไทยนั่นเอง

5. ความสำคัญด้านสิ่งแวดล้อม เพราะการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนจะเน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวโดยเฉพาะสิ่งแวดล้อมที่เป็นปัจจัยหลักของการท่องเที่ยวให้คงอยู่ในสภาพที่ยั่งยืนไม่เสื่อมสลาย โดยเฉพาะการสร้างจิตสำนึก และมีระบบการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้อนุชน รุ่นหลังได้ใช้ประโยชน์สืบไป

กล่าวโดยสรุป การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมีความสำคัญ คือ เป็นการท่องเที่ยวที่สนองตอบความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว โดยเน้นการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้สามารถรักษาความมั่นคงของระบบนิเวศ ตลอดจนวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชน โดยเน้นการมีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดประโยชน์ของแหล่งท่องเที่ยวทั้งในปัจจุบันและอนาคต ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดความสุขทั้งของ ไม่นักท่องเที่ยวและชุมชนตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพราะนอกจากจะมีรายได้เพิ่มขึ้นแล้วยังมีคุณภาพ ชีวิตที่ดีขึ้น ชนบธรรมนิยมประเพณีได้รับการส่งเสริมอนุรักษ์ โดยเฉพาะสิ่งแวดล้อมต่างๆ ได้รับการเอาใจ ใส่ดูแลเพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไป

2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชน

การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community – Based Tourism) คือการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม กำหนดทิศทางโดยชุมชน จัดการโดยชุมชน เพื่อชุมชนและชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของ มีสิทธิในการจัดการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน

องค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวโดยชุมชน มีอยู่ 4 ด้าน คือ

- 1) ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม
- 2) องค์กรชุมชน
- 3) การจัดการ
- 4) การเรียนรู้

2.4.1 หลักการของการท่องเที่ยวโดยชุมชน

- 1) ชุมชนเป็นเจ้าของ
- 2) ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและตัดสินใจ
- 3) ส่งเสริมความภาคภูมิใจในตนเอง
- 4) ยกระดับคุณภาพชีวิต
- 5) มีความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อม
- 6) คงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น
- 7) ก่อให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างคนต่างวัฒนธรรม
- 8) เคารพในวัฒนธรรมที่แตกต่างและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
- 9) เกิดผลตอบแทนที่เป็นธรรมแก่คนท้องถิ่น
- 10) มีการกระจายรายได้สู่สาธารณประโยชน์ของชุมชน

2.4.2 ความสำคัญ และประโยชน์ของการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน สมาชิกในชุมชนต้องให้ความร่วมมือในการจัดการท่องเที่ยว หากไม่ได้รับความร่วมมือแล้วก็จะไม่สามารถเกิดการท่องเที่ยวในชุมชนได้เลย หรือ หากเกิดขึ้นจะเป็น

การท่องเที่ยวที่ไม่ยั่งยืน เพราะไม่ได้รับความร่วมมือจากสมาชิกในชุมชน ดังนั้น เพื่อให้สมาชิกทุกคนในชุมชนร่วมมือด้วยดีต้องเห็นความสำคัญ และประโยชน์ของการท่องเที่ยวในชุมชน (สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน, 2560; สำนักงานจังหวัดกระบี่, 2560) ดังนี้

1. เกิดการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพราะเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชน
2. การท่องเที่ยวโดยชุมชน ถือเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนเน้นคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่เชื่อมกับกิจกรรมพัฒนาชุมชนอื่นๆ ที่ต้องอาศัยการเรียนรู้ร่วมกัน
3. คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนเพิ่มขึ้นซึ่งเป็นผลทางอ้อมของการท่องเที่ยว เช่น เกิดรายได้เสริมจากการทำการท่องเที่ยวในชุมชน เกิดความเข้มแข็งในสถาบันครอบครัว เกิดโครงสร้างพื้นฐานที่อำนวยความสะดวกต่อนักท่องเที่ยวเกิดขึ้น ถนน ท่อน้ำสาธารณะ ระบบไฟฟ้า น้ำประปา เป็นต้น
4. การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นเครื่องมือของการเผยแพร่วัฒนธรรม ภูมิปัญญา ขนบธรรมเนียม ประเพณี ภูมิปัญญาของท้องถิ่น และวิถีชีวิตของผู้คนในชุมชนต่อสาธารณะให้รับรู้
5. สร้างการตระหนักรู้ในชาติพันธุ์ของตนเองให้กับเยาวชน และวัยรุ่นให้เห็นคุณค่าของการฟื้นฟูรักษา สืบทอด และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนให้คงอยู่ และสืบทอดไปรุ่นต่อรุ่น
6. การท่องเที่ยวโดยชุมชนส่งผลนำไปสู่การรวมตัวกันของสมาชิกในชุมชน หรือ กลุ่มต่างๆ ในชุมชน มีกิจกรรมที่ทำร่วมกัน รวมถึงเจ้าของภูมิปัญญา หรือ ความรู้ต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชนร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน เพื่อนำความรู้ ความเชี่ยวชาญที่มีอยู่ออกมาถ่ายทอดให้ลูกหลานที่มีความสนใจและนักท่องเที่ยวผู้มาเยือน

2.5 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาพลเมือง

ความหมายของพลเมืองและการสร้างพลเมือง

พลเมืองมีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้หลากหลาย เช่น ภณ ใจสมัค (2565) ได้นำเสนอที่มาของคำว่า “พลเมือง” ไว้ดังนี้ พลเมืองเกิดขึ้นครั้งแรกในการปฏิวัติใหญ่ของฝรั่งเศส โดยเริ่มต้นในปี ค.ศ. 1789 ซึ่งชาวฝรั่งเศสได้ลุกฮือขึ้นมาเพื่อล้มล้างระบอบการปกครองในช่วงนั้น ซึ่งเป็นสมัยของพระเจ้าหลุยส์ที่ 16 และล้มล้างระบบชนชั้นต่าง ๆ ในขณะนั้น อันได้แก่ พระราชวงศ์ ขุนนาง ข้าราชการ สมณะ นักพรต นักบวช และไพร่ และทำการประกาศความเสมอภาคของชาวฝรั่งเศสทุกคน โดยต่อมาคำว่า "Citoyen" ในภาษาฝรั่งเศส จึงแปลเป็น "Citizen" ในคำภาษาอังกฤษ และสำหรับประเทศไทยคำว่า “พลเมือง” คาดว่าน่าจะถูกนำมาใช้ในสมัยหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 สืบเนื่องจากผู้นำคณะราษฎรขณะนั้นบางท่านได้เคยศึกษาที่ประเทศฝรั่งเศส จึงได้มีการนำเอา

คำว่า พลเมือง มาใส่ไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับถาวร ซึ่งได้มีการประกาศใช้เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2475 และต่อมาได้กลายเป็นวิชาบังคับที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาทุกคนจะต้องเรียน ควบคู่กับวิชา ศีลธรรม และได้พัฒนากลายเป็นวิชา “หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม” ในปัจจุบัน สำหรับ กระทรวงคมนาคม (2562: น.5-6) ได้อธิบายความหมายและที่มาของคำศัพท์ที่เกี่ยวข้อง โดยจำแนกเป็น พลเมือง ประชาชน ประชากร และราษฎร ไว้ดังนี้

พลเมือง สำหรับคำว่าพลเมืองมีความหมายในหลายมุม และได้มีการนำไปใช้เทียบกับคำอื่น ๆ อีกด้วย เช่น ประชากร ประชาชน ปวงชน และราษฎร ฯลฯ แต่ถ้ามีการพิจารณาอย่างละเอียดจะสามารถทำความเข้าใจกับความหมายของคำที่มีความคล้ายกัน ดังนี้

คำว่า ประชาชน หมายความว่าถึง คนทั่ว ๆ ไป คนของประเทศนั้น ซึ่งไม่ใช่หมายถึงผู้ปกครอง แต่เป็นสามัญชนที่อาศัยอยู่ภายใต้รัฐ เช่น ประชาชนทุกคนที่มีหน้าที่ต้องรู้และปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งใครจะปฏิเสธว่าไม่รู้ไม่ได้

คำว่า ประชากร หมายถึง คนโดยทั่ว ๆ ไป โดยมักจะใช้ในกรณีที่มีการพิจารณาถึงจำนวน

คำว่า ราษฎร สำหรับ ราษฎร เป็นคำที่มีการใช้กันมาอย่างยาวนาน สำหรับในกฎหมายสมัยกรุงศรีอยุธยาและกฎหมายตราสามดวง ก็ได้มีการใช้คำว่า “ราษฎร” หมายถึง คนโดยทั่ว ไป แต่ว่า “ราษฎร” เป็นคำที่เริ่มใช้อย่างจริงจังในช่วงสมัยรัชกาลที่ 5 เนื่องจากสังคมไทยสมัยโบราณ ประชาชนเป็นไพร่หรือทาสเกือบทั้งหมด และต่อมาในช่วงของรัชกาลที่ 5 ได้มีการเปลี่ยนแปลงการบริหารราชการแผ่นดินครั้งยิ่งใหญ่ และได้มีการประกาศเลิกทาสและยกเลิกระบบไพร่จึงทำให้ประชาชนที่เป็นทาสไพร่ กลายเป็นราษฎรที่ไม่ต้องเป็นข้ารับใช้เจ้าขุนมูลนายอีกต่อไปและมีสถานะเท่าเทียมกันในทางกฎหมาย จึงได้มีการเรียกอดีตที่เคยเป็น ไพร่ ทาส ขุนนาง รวมทั้งชนชั้นใหม่ว่า “ราษฎร” ซึ่งความหมายของบุคคลผู้ที่ต้องเสียภาษีให้กับรัฐและยังต้องปฏิบัติตามกฎหมายของบ้านเมืองและเท่าเทียมเช่นเดียวกันหมด

นอกจากนี้ Print (2008) ได้กล่าวความหมายของ ความเป็นพลเมือง ไว้โดยสรุปดังนี้ 1) ความเป็นพลเมือง หมายถึง การที่มีสถานภาพถูกต้องตามกฎหมาย ในการมีสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบในระบบประชาธิปไตย 2) ความเป็นพลเมือง คือ การที่มีความเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็งในโครงสร้างและกระบวนการต่าง ๆ ทางสังคม และ 3) ความเป็นพลเมือง คือ การที่ทำการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกคนในระบบประชาธิปไตยและมีการคำนึงถึงความยุติธรรมในสังคม รวมไปถึงการป้องกันการกีดกันและการกดขี่ทางสังคม และ ภณ ใจสมักร (2565) ได้ทำการสรุปแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง ไว้ดังนี้ เมื่อระบอบคอมมิวนิสต์ได้ล่มสลายและสิ้นสุดลงในปี พ.ศ. 2534 หรือ ค.ศ. 1991 ได้รับการกล่าวว่าเป็นสังคมยุคหลังสงครามเย็น (Post-Cold War) โดยประเทศสหรัฐอเมริกาได้ก้าวขึ้นมาเป็นผู้โดดเด่นและมีอำนาจทางด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และรวมไปถึงด้านการเมือง และมีความพยายามในการสร้างระเบียบโลกใหม่จนสามารถทำให้เกิดระบบ

สังคมโลกสมัยใหม่ (New World Society) ที่เน้นความสำคัญ 5 ประการ คือ 1) การเคารพสิทธิมนุษยชน 2) การปกครองระบอบประชาธิปไตย 3) การค้าเสรี 4) การรักษาสภาพแวดล้อม 5) การใช้หลักธรรมาภิบาล และสำหรับมุมมองของบางประเทศยังคงมีความคิดเห็นว่า แนวคิดดังกล่าวของประเทศสหรัฐอเมริกาอาจเป็นช่องทางให้เกิดการแทรกแซงกิจการภายในของประเทศต่าง ๆ ได้ง่าย เช่น สาธารณรัฐประชาชนจีน ประเทศญี่ปุ่น และประเทศกลุ่มตะวันออกกลาง เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม ความร่วมมือของสังคมยุคใหม่ก็ไม่ได้มีการปิดกั้น ในทางกลับกันกลับมีลักษณะของการเปิดกว้างและพยายามสร้างความสัมพันธ์แบบมีความร่วมมือระหว่างกันมากขึ้น ซึ่งเป็นไปในลักษณะของการพัฒนาสังคมทั่วไปสู่สังคมของข้อมูลข่าวสารความรู้ เปิดสังคมโลกให้ไร้ขีดจำกัดและไร้พรมแดนเปรียบเสมือนเป็นโลกเดียวกัน หรือเรียกกันว่า “โลกาภิวัตน์” นั่นเอง ซึ่งหากแต่ปรากฏการณ์ดังกล่าวนั้น ค่อนข้างที่จะนำไปสู่การกระทบกระทั่งทางอารมณ์ ความรู้สึก ความขัดแย้งในใจ ของบุคคลและสังคมแต่ละสังคมได้โดยง่าย ซึ่งอาจก่อให้เกิดความรู้สึกถึงความแตกต่างกันและอาจสร้างความขัดแย้งระหว่างกันได้ กระทบต่อสิทธิ หน้าที่ และความเสมอภาค รวมถึงความเท่าเทียมแห่งความเป็นมนุษย์ได้และอาจสร้างความขุ่นเคืองระหว่างกันได้ง่ายขึ้นด้วย ดังนั้น สำหรับแนวคิดของการสร้างความเป็นพลเมืองเพื่อให้การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข จึงนับว่าเป็นวิธีการที่องค์การสหประชาชาติหรือ UN ให้ความสำคัญและหันมาให้ความสนใจมากขึ้น ทั้งนี้ เพื่อทำให้เกิดสัมพันธภาพการอยู่ร่วมกันอย่างความมั่นคงและปลอดภัย รวมถึง การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขต่อกัน ทั้งนี้ สำหรับสังคมตะวันตกได้มีการศึกษาและให้ความสำคัญกับความเป็นพลเมืองเป็นอย่างมาก และพลเมืองของสังคมตะวันตกก็รู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนเองที่ได้รับภายใต้ขอบเขตของสิทธิและเสรีภาพที่กฎหมายกำหนดไว้อย่างชัดเจนและมีพัฒนาการความก้าวหน้าเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน แต่ในสังคมตะวันออกยังให้ความสนใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมืองภายหลังยุคสิ้นสุดสงครามเย็นน้อย ยังคงมีความเคลือบแคลงสงสัยด้วยความหวาดระแวงของอำนาจอธิปไตยที่มีอยู่ และสำหรับพลเมือง (Citizen) หรือความเป็นพลเมือง (Citizenship) ในยุคของสังคมกรีกและโรมัน ถือได้ว่าเป็นต้นแบบประชาธิปไตยและยังมีการพัฒนาความเป็นเมืองที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งได้ทำให้ประชาชนในรัฐมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพการณ์ทางสังคมมากขึ้น อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากความก้าวหน้าในการติดต่อสื่อสารระหว่างกันทั้งทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองและการปกครอง ดังนั้น เมื่อมาถึงยุคสังคมในช่วงศตวรรษที่ 21 ก็ยังได้มีผู้นำในรัฐต่าง ๆ ที่มีการหยิบยกเอาเรื่องของความเป็นพลเมือง มาเป็นเครื่องมือในพัฒนาการอยู่ร่วมกัน และยังได้ส่งเสริมให้ระบบการเมืองการปกครองพัฒนาเพื่อที่จะสามารถก้าวไปสู่ความเป็นพลเมืองในสังคมประชาธิปไตยมากเท่าใด ก็ย่อมที่จะได้รับการยอมรับมากขึ้นและสามารถช่วยเหลือเกื้อกูลให้สังคมนั้น ๆ ก้าวไปสู่การพัฒนาประเทศภายใต้สังคมโลกแบบใหม่ได้อย่างง่ายดายและประเทศนั้น ๆ จำเป็นต้องปลูกฝังรากฐานความรู้ รากฐานความเป็นพลเมือง ให้สืบทอดได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

สรุป จากความหมายและแนวทางการพัฒนาพลเมืองที่กล่าวมาข้างต้น สำหรับสังคมไทยยุคใหม่ที่อยู่ในช่วงของประเทศไทย 4.0 จำเป็นต้องทบทวนความเป็นพลเมืองที่สามารถเรียนรู้ความเปลี่ยนแปลง ความก้าวหน้าทางการสื่อสาร และการสร้างความร่วมมือเป็นสุขระหว่างกัน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรส่งเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในสาระสำคัญของความเป็นพลเมือง โดยใช้หลักการ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา และมีส่วนร่วม” เพราะความรู้และความเข้าใจของพลเมือง จะต้องเกิดขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติและเสมอภาค และจะต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมตามพื้นฐานตามสิทธิหน้าที่ของพลเมืองที่ควรจะเป็นอย่างเหมาะสม และจำต้องมีหลักด้านคุณธรรมเป็นพื้นฐานแก่คนเป็นสำคัญด้วย

2.6 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับชุมชน

การพัฒนาชุมชนเป็นการพัฒนาประเภทหนึ่งที่มีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง โดยมีปรัชญาแนวความคิด หลักการและวิธีการปฏิบัติที่เป็นลักษณะเฉพาะของตนเอง ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานดั้งเดิม คือ เป็นกระบวนการให้การศึกษาแก่ประชาชนเพื่อพัฒนาความรู้ ความคิดให้มีศักยภาพและสามารถพึ่งตนเองได้หรือช่วยตนเองได้ในทุกด้าน ดังนั้นการพัฒนาชุมชนจึงเป็นการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ให้ครบถ้วนถึงความพร้อมในทุกด้าน เพื่อที่จะสามารถจัดการกับปัญหาและความต้องการต่าง ๆ ของตนเองได้ การดำเนินงานด้านการพัฒนาชุมชนเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนและต้องการผู้ปฏิบัติงานที่มีสมรรถภาพ เป็นผู้ประกอบไปด้วยองค์ความรู้ทั้งในด้านศาสตร์และศิลป์ เพื่อทำงานร่วมกันกับประชาชนและชุมชนในการที่นำไปสู่เป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาชุมชน นั่นคือการที่คนในชุมชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี ชุมชนเกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน

การพัฒนาชุมชนได้มีกำเนิดขึ้นและเป็นที่ยอมรับกันมานานแล้ว และจากการที่การพัฒนาชุมชนได้ถูกนำมาใช้และรับการยอมรับอย่างแพร่หลายจึงได้มีองค์การ หน่วยงานและนักวิชาการได้ให้ความหมายของการพัฒนาชุมชน ดังนี้ ที่ประชุมสัมมนาของผู้เชี่ยวชาญเรื่อง การบริหารและการปกครองประเทศในทวีปแอฟริกา ณ มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ ประเทศอังกฤษ ได้ให้ความหมายของการพัฒนาชุมชนเป็นครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ.1948 ไว้ว่า การพัฒนาชุมชนเป็นกระบวนการที่มุ่งส่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น โดยอาศัยความร่วมมืออย่างจริงจังของประชาชน เกิดจากความคิดริเริ่มของประชาชน ถ้าหากประชาชนไม่เกิดความคิดริเริ่มก็ใช้เทคนิควิธีการกระตุ้นให้เกิดความคิดริเริ่มขึ้น เพื่อให้ได้รับความร่วมมือจากประชาชนด้วยความกระตือรือร้นอย่างแท้จริง (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2526 : 10)

องค์การสหประชาชาติ (UN, 1955 : 6) ให้ความหมายว่า การพัฒนาชุมชน เป็นกระบวนการรวมกำลังระหว่างประชาชนในชุมชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล เพื่อปรับปรุงสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนนั้น ๆ ให้เจริญยิ่งขึ้นและผสมผสานเข้าเป็นชีวิตของชาติ ทำให้ประชาชนสามารถอุทิศตนเพื่อความก้าวหน้าของประเทศชาติได้อย่างเต็มที่

กรมการพัฒนาชุมชน (2527 : 1) ได้ให้ความหมายว่า การพัฒนาชุมชน คือการพัฒนาความรู้ความสามารถของประชาชน เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในการช่วยตนเอง เพื่อนบ้านและชุมชนให้มีความมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยการร่วมมือระหว่างประชาชนกับรัฐบาล เป็นวิธีการที่นำเอาบริการของรัฐบาลผนวกเข้ากับความต้องการของประชาชน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น

พัฒน์ บุณรัตน์พันธุ์ (2517 : 1) ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับความหมายของการพัฒนาชุมชนไว้ว่าเป็นขบวนการอย่างใดอย่างหนึ่งที่รัฐบาลนำมาใช้เพื่อเป็นการกระตุ้นเตือน ยั่วยุและส่งเสริมประชาชนในชนบทให้เกิดความคิดริเริ่มขึ้น และเสริมสร้างท้องถิ่นให้ก้าวหน้าทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการดูแลตนเองตามระบอบประชาธิปไตย

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2526 : 10) อธิบายว่า การพัฒนาชุมชน คือการเปลี่ยนแปลงส่วนประกอบของชุมชนจากสภาพที่เป็นอยู่ (สภาพที่ไม่พึงปรารถนาไม่ดงาม) ไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ (สภาพที่พึงปรารถนาที่ดงามหรือเจริญ) กล่าวคือเป็นการมุ่งใจเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในชุมชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงสภาพของส่วนประกอบต่าง ๆ ในชุมชน จากสภาพที่ไม่พึงปรารถนาไปสู่สภาพที่พึงปรารถนาอันเป็นเป้าหมายที่ชุมชนตั้งไว้กล่าวโดยสรุปการพัฒนาชุมชน ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงชุมชนที่มีการวางแผน (Planned Community Change)

และ ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2534 : 5) กล่าวถึงปรัชญาของการพัฒนาชุมชนว่า ตั้งอยู่บนพื้นฐาน 2 ประการ ดังนี้

1. การพัฒนาชุมชนนั้นให้ความสำคัญในตัวมนุษย์ เชื่อมั่นในตัวบุคคลว่าเป็นทรัพยากร (Human Resources) ที่มีความสำคัญที่สุดในความสำเร็จของการดำเนินงานทั้งปวงและเชื่ออย่างแน่วแน่ว่า มนุษย์ทุกคนมีความสามารถที่จะพัฒนาตัวเองได้ตามขีดความสามารถทางกายภาพของตน หากโอกาสอำนวยและมีผู้คอยชี้แนะที่ถูกต้อง

2. การพัฒนาชุมชนนั้นให้ความสำคัญในเรื่องความยุติธรรมของสังคม มีความต้องการความยุติธรรมที่จะมีชีวิตอยู่ในสังคม (Social Justice) ต้องการอยู่ในสังคมด้วยความสุขกาย สบายใจ (Social Satisfaction) และต้องการอยู่ร่วมในสังคมให้เป็นที่ยอมรับของสังคมด้วย (Social Acceptability) การใช้กำลังบังคับเป็นอุปสรรคที่สำคัญยิ่งต่อความสำเร็จของการพัฒนา

2.7 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ มีวัตถุประสงค์หลักคือ การสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ (New product) ที่ดีกว่าเดิม ผลิตภัณฑ์ใหม่ หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่มีการพัฒนา ขึ้นมาใหม่หรือมีการปรับปรุงผลิตภัณฑ์เดิมของธุรกิจให้มีคุณสมบัติที่ดีขึ้นกว่าเดิม สามารถแบ่งลักษณะออกมาได้ 3 แบบ ได้แก่

1. ผลิตภัณฑ์นวัตกรรม (Innovated product) หมายถึง ผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีการวิจัยพัฒนาคิดสร้างสรรค์ออกมาเป็นครั้งแรก และยังไม่เคยมีมาก่อนในตลาด

2. ผลิตภัณฑ์ปรับปรุงใหม่ (Modified product) หมายถึง ผลิตภัณฑ์เดิมที่มีการปรับปรุงคุณสมบัติในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ทำให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ออกสู่ตลาดอีกครั้ง

3. ผลิตภัณฑ์เลียนแบบ (Me-too product) หมายถึง ผลิตภัณฑ์ใหม่ของธุรกิจซึ่งเลียนแบบผลิตภัณฑ์ของคู่แข่งที่มีอยู่แล้วในตลาด เนื่องจากเห็นว่า มี เทคโนโลยีหรือมีความต้องการของตลาดเป็นอย่างสูง

Kotler (2003) อธิบายว่า การพัฒนาผลิตภัณฑ์เป็นขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ เป็นขั้นตอนที่ได้มีการสร้างผลิตภัณฑ์ขึ้นมาจำลองแบบทุกอย่างเหมือนผลิตภัณฑ์จริง ไม่ใช่เป็นเพียงแค่อธิบายผลิตภัณฑ์หรือรูปภาพ ในขั้นตอนนี้ต้องใช้เงินลงทุนมากกว่า ในขั้นตอนแรก ของกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ในการเปลี่ยนจากแนวความคิดผลิตภัณฑ์ไปเป็นผลิตภัณฑ์ที่มี ความเป็นไปได้ทางเทคนิคและทางการค้าการเปลี่ยนความต้องการของผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายไปเป็น ผลิตภัณฑ์ต้นแบบหรือผลิตภัณฑ์ตัวอย่างสามารถทำได้โดยการแปลงคุณลักษณะที่ผู้บริโภคต้องการที่ ได้มาจากการวิจัยตลาดและทำการทดสอบกับผู้บริโภค

ความหมายของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ Fuller, G.W. (1994) ได้ให้ความหมายว่า การพัฒนา ผลิตภัณฑ์ มีวัตถุประสงค์มากมายและมีลักษณะครอบคลุมกว้างขวาง แต่มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ ต้องการผลิตภัณฑ์ใหม่ที่สร้างผลกำไร และเพื่อความอยู่รอดของบริษัท โดยทั่วไปสามารถรวบรวม ความหมายของคำว่า ผลิตภัณฑ์ใหม่ ออกเป็น 7 ประเภท ดังนี้

1. ผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากการขยายสายการผลิต โดยใช้กระบวนการผลิตที่มีอยู่ (line extensions)
2. การสร้างแนวคิดใหม่ในผลิตภัณฑ์เดิม (repositioned existing product) เป็นการปรับ ผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ในแง่ของการใช้งาน โดยไม่ได้เปลี่ยนแปลงคุณสมบัติหลัก ซึ่งบางครั้งเป็นไปตาม ข้อเสนอของผู้บริโภค
3. ผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่เดิมแต่ปรับเปลี่ยนรูปแบบใหม่ (new form of existing products)
4. ผลิตภัณฑ์ใหม่ที่เกิดจากการปรับปรุงสูตรที่มีอยู่แล้ว (reformulation of existing products)
5. ผลิตภัณฑ์ใหม่ในบรรจุภัณฑ์ใหม่ (new packaging of existing products)
6. ผลิตภัณฑ์ที่เป็นนวัตกรรม (innovative products/ make changes in an existing product) เป็นการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์แปลกใหม่ที่แตกต่างจากผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่เดิม
7. ผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ (creative product/ bring into existence, the rare, never before-seen product)

นอกจากนี้ สุตาดวง เรื่องรุจีระ (2538) ยังได้ให้ความเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ใหม่ ว่าเป็น ผลิตภัณฑ์ ใด ๆ ที่กิจการนำเสนอต่อตลาดแล้วทำให้ตลาดมีโอกาเลือกเพิ่มขึ้น ผลิตภัณฑ์ใหม่อาจเป็น ผลิตภัณฑ์

ใหม่ที่ยังไม่มีใครเคยมีผู้ผลิตมาก่อน เริ่มมีผู้ผลิตรายแรกของโลกจัดเป็นนวัตกรรม (Innovation) หรืออาจเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ของกิจการที่เพิ่งนำออกจำหน่ายเป็นครั้งแรก หรืออาจดัดแปลงปรับปรุง จากผลิตภัณฑ์ที่เคยจำหน่ายอยู่เดิม การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่มีเหตุผลและความสำคัญ ดังนี้

1. เพื่อรักษาสถานภาพการแข่งขัน ปัจจุบันสถานการณ์การแข่งขันในตลาดธุรกิจมีความรุนแรงมากขึ้นอย่างต่อเนื่องจากคู่แข่งที่เพิ่มขึ้นได้ส่งผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ออกสู่ตลาด ซึ่งส่งผลต่อส่วนแบ่งทางการตลาดที่ถูกช่วงชิงไป การออกผลิตภัณฑ์ใหม่สู่ตลาดจะช่วยรักษาฐานการแข่งขันและส่วนแบ่งตลาดไว้ได้

2. เพื่อทดแทนผลิตภัณฑ์เดิม วัฏจักรวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ โดยทั่วไปจะมีเวลาที่สั้น เมื่อผลิตภัณฑ์เริ่มเข้าสู่ช่วงท้ายของวงจรชีวิต หมายความว่า ผลิตภัณฑ์นั้นไม่ก่อประโยชน์หรือมียอดขายที่ตกลง การออกผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ สู่ตลาดเพื่อทดแทนผลิตภัณฑ์เก่าจะช่วยรักษาชื่อเสียงของบริษัท ทดแทนปริมาณขาย ไรของผลิตภัณฑ์เดิมและสามารถนำทรัพยากรจากผลิตภัณฑ์เดิมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

3. เพื่อใช้สมรรถนะส่วนเกินให้เกิดประโยชน์ การพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อใช้สมรรถนะทางการตลาด การขาย และการผลิตที่เหลือให้เกิดประโยชน์ เหตุผลสำคัญ คือ การกระจายต้นทุนคงที่ไปยังจำนวนผลิตภัณฑ์มากขึ้น เพื่อให้ต้นทุนรวมต่อหน่วยทั้งผลิตภัณฑ์เดิม และผลิตภัณฑ์ใหม่ลดลงมากพอที่จะเสนอราคาขายที่ต่ำกว่าคู่แข่งและมีกำไรที่มากขึ้น

4. เพื่อปรับการเคลื่อนไหวเนื่องจากฤดูกาลให้น้อยลง ฤดูกาลที่แปรผันอาจส่งผลกระทบต่อทรัพยากรต่าง ๆ ของธุรกิจที่อาจไม่เพียงพอ หรืออาจเหลือใช้การเพิ่มผลิตภัณฑ์ใหม่ที่สามารถขายหรือผลิตได้เมื่อพ้นฤดูกาลไปแล้วย่อมทำให้การผันแปรต่าง ๆ ลดลง และเป็นการใช้ทรัพยากรของกิจการให้เกิดประโยชน์สูงสุด

5. เพื่อลดการเสี่ยงภัย เช่น ผลิตภัณฑ์ล้าสมัย ลูกค้านิยมความนิยม ปริมาณขายไม่มากพอ กิจการมีผลิตภัณฑ์จำหน่ายในตลาดน้อย เป็นต้น สภาวะการณ์เหล่านี้ อาจส่งผลให้เกิดภาวะขาดทุนการเพิ่มผลิตภัณฑ์ที่มีความแปลกใหม่ การเพิ่มปริมาณการขายให้ครอบคลุมตลาด ย่อมช่วยกระจายความเสี่ยงภัยจากความผันผวนในตลาดที่มีความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

6. เพื่อการใช้ผลพลอยได้ให้เกิดประโยชน์ สินค้าใหม่ที่พัฒนาจากผลพลอยได้หรือของทิ้งที่ทิ้งแล้วในธุรกิจ อาจนำมาซึ่งยอดขายหรือกำไรที่เพิ่มขึ้น

7. เพื่อโอกาสใหม่ จากการผลิตหรือส่งออกผลิตภัณฑ์ใหม่ออกสู่ตลาด อาจทำให้เกิดความต้องการผลิตภัณฑ์จากผู้บริโภค จนกิจการสามารถผลิตและดำเนินการทางการตลาด และความต้องการเช่นนี้ จึงถือเป็นโอกาสอันดีที่ธุรกิจจะเข้าไปตอบสนองความต้องการด้วยผลิตภัณฑ์ของตนเอง นำมาซึ่งกำไรและส่วนครองตลาดที่มากขึ้น

ปัจจัยที่ต้องคำนึงถึงในการกำหนดกลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์มี ดังนี้

1.ความแตกต่างของผลิตภัณฑ์หรือความแตกต่างทางการแข่งขัน

2.องค์ประกอบของผลิตภัณฑ์ เช่น ประโยชน์พื้นฐานรูปลักษณ์คุณภาพ การบรรจุภัณฑ์ ตราสินค้า

3.การกำหนดตำแหน่งผลิตภัณฑ์เป็นการออกแบบผลิตภัณฑ์ของบริษัทเพื่อแสดงตำแหน่งที่แตกต่างและมีคุณค่าในจิตใจของลูกค้าเป้าหมาย

4.การพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีลักษณะใหม่และปรับปรุงให้ดีขึ้นซึ่งต้องคำนึงถึงความสามารถในการตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ดียิ่ง

5.กลยุทธ์เกี่ยวกับส่วนประสมผลิตภัณฑ์และสายผลิตภัณฑ์

สรุป การพัฒนาผลิตภัณฑ์มุ่งสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ทำกำไรเพื่อความอยู่รอดของบริษัท ประเภทผลิตภัณฑ์ใหม่ เช่น ขยายสายการผลิต (line extensions) ปรับปรุงผลิตภัณฑ์เดิม (repositioned existing product) ปรับรูปแบบผลิตภัณฑ์เดิม (new form of existing products) ปรับปรุงสูตรผลิตภัณฑ์เดิม (reformulation of existing products) เปลี่ยนบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์เดิม (new packaging of existing products) นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (innovative products) ผลิตภัณฑ์จากความคิดสร้างสรรค์ (creative product) เหตุผลและความสำคัญของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ รักษาสถานการณ์แข่งขัน ทดแทนผลิตภัณฑ์เดิม ใช้สมรรถนะส่วนเกินให้เกิดประโยชน์ปรับการเคลื่อนไหวเนื่องจากฤดูกาลให้น้อยลง ลดการเสี่ยงภัย ใช้ผลพลอยได้ให้เกิดประโยชน์ โอกาสใหม่

จากการที่ผลิตภัณฑ์อันหมายถึง สิ่งที่เสนอขายสู่ตลาดเพื่อความสนใจ การจัดหาการใช้หรือการบริโภคที่สามารถทำให้ ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ (Amstrong and Kotler, 2009) ซึ่ง ประกอบด้วย สิ่งที่มีสัมผัสได้และสิ่งที่มีสัมผัสไม่ได้ เช่น บรรจุภัณฑ์ สี ราคา คุณภาพ ตราสินค้า บริการและชื่อเสียงของผู้ขาย ผลิตภัณฑ์อาจจะเป็นสินค้า บริการ สถานที่ บุคคลหรือความคิด ผลิตภัณฑ์จะมีตัวตนหรือไม่มีตัวตนก็ได้ ผลิตภัณฑ์ประกอบด้วย สินค้า บริการ ความคิด สถานที่ องค์กรหรือบุคคล ดังนั้น ผลิตภัณฑ์ต้องมีสรรพประโยชน์ มีคุณค่า ในสายตาของลูกค้า จึง จะมีผลทำให้ผลิตภัณฑ์สามารถขายได้(Etzel, Bruce & William, 2004)

และ Smith & Colgate (2007) อธิบายว่า การพัฒนา ผลิตภัณฑ์ใหม่ มีความเชื่อมโยงไปถึง การส่งมอบมูลค่าเพิ่มไปสู่ผู้บริโภค การสร้างมูลค่าเพิ่มสำหรับผู้บริโภคนั้น เป็นแนวคิดที่ เกี่ยวข้องกับ หลักการด้านห่วงโซ่แห่งคุณค่า (value chain) ของ Porter (1985) ซึ่ง เป็นการบูรณาการกระบวนการต่าง ๆ อย่าง ต่อเนื่องสอดคล้องกัน ซึ่งแนวคิดดังกล่าวว่า ำเนินการโดยมี วัตถุประสงค์ทางด้านเศรษฐกิจ เป็นหลักใหญ่ อันจะท ำให้องค์การ สามารถ ำเนินธุรกิจต่อไปได้จากผลก ำไรที่เกิดขึ้น

การสร้างมูลค่าเพิ่ม (value added) หมายถึง การนำทรัพยากรไปใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างมูลค่าได้สูงสุด Argandona (2011) ได้อธิบายว่า มูลค่าทางเศรษฐกิจ เกิดขึ้นได้เมื่อผู้บริโภคพึงพอใจที่จะซื้อผลิตภัณฑ์ และยิ่งถ้า ผลิตภัณฑ์มีคุณค่าทางด้านต่างๆต่อผู้บริโภคมาก

ขึ้น ในการตอบสนองความคาดหวังในอนาคต ผู้บริโภคก็พร้อมที่จะใช้จ่าย เพื่อผลิตภัณฑ์นั้น และหากได้มีโครงสร้างองค์การที่ตอบสนอง ต่อ การดำเนินงานทางกลยุทธ์ผลิตภัณฑ์ต่างๆ และมีการบริหารจัดการที่ดีในกระบวนการรวมถึงการบริหาร ผู้มีส่วนร่วมส่วนเกี่ยวข้องในห่วงโซ่แห่งคุณค่า ก็จะทำให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจ รวมถึงประสิทธิผลที่สูงสุด ตลอดทั้งห่วงโซ่แห่งคุณค่านั้น Freeman (1984) กล่าวว่า การสร้างคุณค่าที่ดีจะเกิดได้เมื่อ มีความเห็นเกี่ยวกับประเด็นคุณค่าที่สาคัญร่วมกันในกลุ่มผู้มีส่วน เกี่ยวข้อง

Smith & Colgate (2007) ได้นำเสนอกรอบแนวคิดด้าน การส่งมอบมูลค่าเพิ่มไปสู่ผู้บริโภค ว่า ความต้องการพื้นฐานที่ ผู้บริโภคต้องการ จะสามารถตอบสนอง ได้ด้วยการสร้างมูลค่าเพิ่ม ผ่านคุณค่าของผลิตภัณฑ์ใน 4 ด้านหลักคือ 1) คุณค่าด้านประโยชน์ใช้สอย ที่ตอบสนองต่อการใช้งานได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม มีคุณภาพสมรรถนะที่ดี มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ 2) คุณค่าด้านความต้องการภายใน ที่เกี่ยวข้องเชิงสัญลักษณ์ เช่น กลุ่มความนิยม สถานภาพทางสังคม ความเชื่อ 3) คุณค่าด้านประสบการณ์ที่ประทับใจ จากการได้บริโภค ใช้งาน หรือใช้บริการ การรับรู้เรื่องราว ซึ่งเป็นการตอบสนองทางอารมณ์ความคิด 4) คุณค่าด้านความคุ้มค่า ที่มีต่อการเลือกใช้ การใช้งาน การรับประทาน ผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม รวมไปถึงความเสี่ยงต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.8 แนวคิด BCG Tourism

OKMD (2566, ออนไลน์) สืบเนื่องจากรัฐบาลมีความเห็นชอบให้ขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศด้วยการใช้โมเดลเศรษฐกิจ BCG หรือ BCG Model อันประกอบด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ 3 ด้าน ที่มีความเชื่อมโยงกัน ได้แก่ B-เศรษฐกิจชีวภาพ (Bioeconomy), C-เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และ G-เศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) นั้น ได้ส่งผลให้เกิดการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ที่เรียกว่า BCG Tourism ขึ้น เพื่อเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์การพัฒนาและเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจตามแนวทางสำคัญของโมเดลนี้ จนปัจจุบันถือเป็นเทรนด์การท่องเที่ยวแห่งยุคที่กำลังมาแรง

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทย จะพบว่าแหล่งท่องเที่ยวอดนิยามและชื่อเสียงโด่งดังระดับโลกหลายแห่ง ไม่ว่าจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมหรือแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ อีกทั้งอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ยังเป็นภาคส่วนที่มีการเติบโตอย่างสูงมาโดยตลอด โดยในปี พ.ศ.2562 ไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวมากถึง 3.01 ล้านล้านบาท ก่อนหดตัวลงจากวิกฤติโควิด แต่หลังวิกฤติคลี่คลาย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย คาดการณ์ว่า ในปี พ.ศ.2566 นี้ ตัวเลขรายได้จากการท่องเที่ยวจะกลับมาเพิ่มขึ้นอีกครั้ง อยู่ที่ประมาณ 1.25-2.38 ล้านล้านบาท หรือคิดเป็นการฟื้นตัวร้อยละ 80

ดังนั้น การส่งเสริมการท่องเที่ยวจนเกิดเทรนด์ BCG Tourism จึงเป็นยุทธศาสตร์ที่ถูกที่ถูกต้องทางต่อการตอบโจทย์โมเดลเศรษฐกิจ BCG อย่างยิ่ง ซึ่งในสาระของเทรนด์การท่องเที่ยวนี้เป็นอย่างไร เราจะตามไปหาคำตอบกัน

สำรวจความหมายของ BCG TOURISM

BCG Tourism หมายถึง การนำเอาองค์ความรู้และเทคโนโลยีตามแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ, เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว มาประยุกต์ใช้กับการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ แปรรูปผลผลิตอย่างเป็นระบบ มีการหมุนเวียนการใช้ทรัพยากร ลดการใช้พลังงานและปริมาณขยะ ไม่สร้างมลพิษหรือผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม อันจะนำไปสู่ความยั่งยืนในทุกมิติ ทั้งมิติสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมโลก ซึ่งสามารถอธิบายคร่าวๆ ตามแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจแต่ละด้าน ได้ดังนี้

1. แนวทางเศรษฐกิจชีวภาพ คือการนำเอาเทคโนโลยีมาจัดการกับผลผลิต ในรูปแบบฟาร์มอัจฉริยะ หรือ Smart Farming ที่เน้นการดูแลผลผลิตแบบเกษตรอินทรีย์อย่างครบวงจร มีการดูแลกระบวนการตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ และการพัฒนาผลผลิตให้มีคุณภาพ ปลอดภัย เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวตามวิถีอินทรีย์

2. แนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน คือการนำเอาผลผลิตหรือบริการในแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นชุมชนท้องถิ่น มาทำให้เกิดการหมุนเวียน ด้วยการวางแผนอย่างเป็นระบบ เริ่มตั้งแต่การออกแบบการผลิตที่ต้นทาง เพื่อให้วัตถุดิบถูกใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า และนำกลับมาใช้ซ้ำหรือปรับปรุงใหม่ได้ ซึ่งเป็นการช่วยลดปริมาณการใช้วัตถุดิบ เพิ่มประสิทธิภาพการใช้งาน รวมถึงสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวได้มากขึ้น

3. แนวทางเศรษฐกิจสีเขียว คือการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เน้นความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม ด้วยการไม่ใช้สารเคมี และลดปริมาณของเหลือทิ้งหรือขยะลง ตลอดจนสามารถนำขยะไปแปรรูปให้เกิดมูลค่าได้

นอกจากนั้นเทรนด์การท่องเที่ยว BCG Tourism ตามแนวทางการพัฒนาโมเดลเศรษฐกิจ BCG ข้างต้น ก็ยังมีการจำแนกเป็นการท่องเที่ยวประเภทต่างๆ อย่างเป็นรูปธรรมอีกด้วย

ประเภทของการท่องเที่ยวในเทรนด์ BCG TOURISM

เทรนด์ของการท่องเที่ยว BCG Tourism แบ่งออกเป็น 4 ประเภทหลักๆ ได้แก่

1. การท่องเที่ยววิถีชุมชน เป็นการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายตามลักษณะของชุมชน โดยคำนึงถึงการสร้างความยั่งยืน ด้วยการประยุกต์องค์ความรู้และเทคโนโลยีการพัฒนาเศรษฐกิจ 3 ด้าน หรือด้านใดด้านหนึ่ง มาใช้พัฒนาและเพิ่มมูลค่าสินค้าหรือบริการอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดการซึมซับวิถีชุมชนและอยากสนับสนุน อาทิเช่น แหล่งท่องเที่ยวสวนเกษตร มีการเพาะปลูกพืชผล ปลอดภัยและมี และแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่น่าสนใจยิ่งขึ้น อาจเป็นผลไม้อบแห้ง ธัญพืช หรือ

เครื่องดื่ม บรรจุในแพ็คเกจจิ้งที่ออกแบบให้นำไปหมุนเวียนใช้ใหม่ได้ หรือแหล่งท่องเที่ยวผ้าทอมัดย้อมโบราณ มีการส่งเสริมการย้อมสีจากพืชธรรมชาติในชุมชน อนุรักษ์การท่องเที่ยวดั้งเดิมที่เป็นเอกลักษณ์ แต่ใส่นวัตกรรมในการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ที่แปลกใหม่หรือหลากหลายกว่าเดิม เพื่อให้เกิดการใช้สอยวัตถุดิบอย่างคุ้มค่า ไม่เหลือทิ้ง ขณะเดียวกันก็ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวมากขึ้น เป็นต้น

2. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นส่งเสริมคุณค่าของสิ่งแวดล้อม ให้ความสำคัญกับการรักษาสมดุลในระบบนิเวศและธรรมชาติ หรือการปล่อยคาร์บอนต่ำ เช่น แหล่งท่องเที่ยวเกาะและทะเล มีการสนับสนุนการปั่นจักรยานเที่ยวรอบเกาะแทนรถหรือมอเตอร์ไซค์ จัดวันกิจกรรมกีฬาทางน้ำที่สร้างมลพิษ รมรงค์การเก็บขยะระหว่างการท่องเที่ยว แล้วนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ เช่น แก้วกาแฟ กระถางต้นไม้ หรืออื่นๆ เพื่อสร้างรายได้กลับมาสู่ชุมชน พร้อมกับกระตุ้นจิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยวไปในตัว หรือใช้พลังงานแสงอาทิตย์ในการบริการท่องเที่ยวตามที่พักหรือโรงแรมต่างๆ ฯลฯ

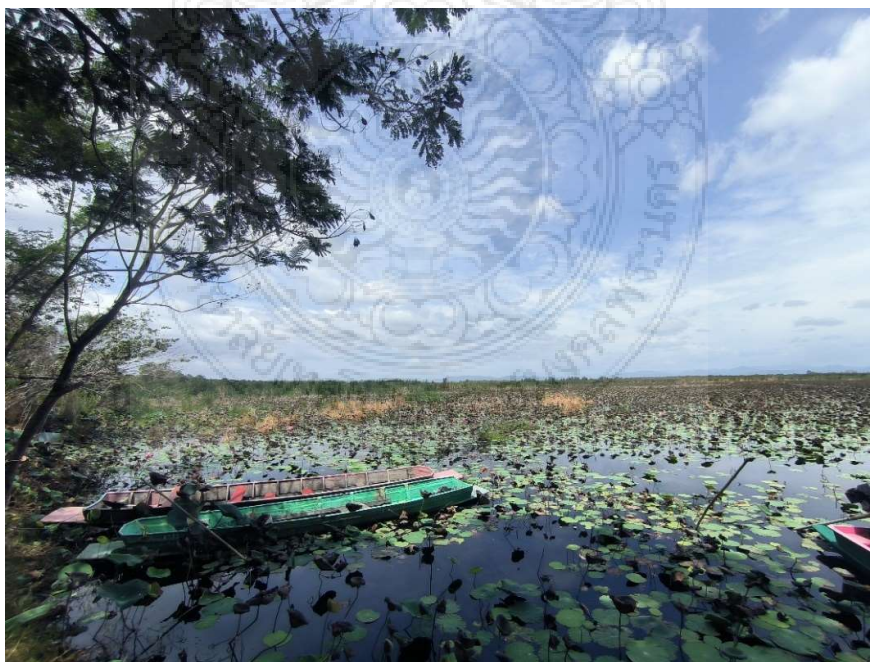
3. การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นฟื้นฟูด้านสุขภาพในแหล่งท่องเที่ยวสวยงาม สร้างความผ่อนคลาย และยกระดับสินค้าหรือบริการให้มีมาตรฐานด้านความสะอาด สะดวก และปลอดภัย ภายใต้การพัฒนาตามโมเดลเศรษฐกิจ BCG เช่น ส่งเสริมการนวดแผนโบราณและใช้สมุนไพรจากธรรมชาติ การบริการวารีบำบัด หรือวิตามินบำบัด (Vitamin Drip) ระหว่างการท่องเที่ยว ฯลฯ

4. การท่องเที่ยวเชิงอาหาร เป็นการท่องเที่ยวที่ชูโรงอาหารท้องถิ่นและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์พิเศษจากการกินเฉพาะถิ่น เช่น ร้านอาหาร รีสอร์ท หรือโรงแรมต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยว เน้นจุดขายด้วยเมนูอาหารที่ปรุงจากพืชผักออร์แกนิกหรือปลอดสารเคมี ใช้วัตถุดิบที่เพาะปลูกในชุมชน และเป็นเมนูท้องถิ่นหรือพื้นบ้านนั้นๆ โดยอาจมีการสร้างสรรค์ความคิดใหม่ๆ เพื่อลดการใช้วัตถุดิบลง เป็นต้น โดยจากเทรนด์ท่องเที่ยว BCG Tourism ประเภทต่างๆ เหล่านี้ อาจมีการผสมผสานเข้าด้วยกัน หรือแบ่งแยกย่อยออกไปอีกก็ได้ ขึ้นอยู่กับหน่วยงานหรือองค์กรแต่ละแห่งจะกำหนด

สรุป แนวคิด BCG Tourism เป็นการนำองค์ความรู้และเทคโนโลยีมาประยุกต์กับการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนมากขึ้นในการพัฒนาเศรษฐกิจ เน้นความร่วมมือจากผู้ประกอบการให้ดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ ลดผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม แบ่งปันประโยชน์เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน

2.9 ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ศึกษา ชุมชนบ้านเกาะมอญ-เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์

ที่ตั้ง ชุมชนท่องเที่ยวบ้านเกาะมอญ-เกาะไผ่ ตั้งอยู่ที่ ตำบลไร่เก่า อ.สามร้อยยอด จ.ประจวบคีรีขันธ์ เป็นสถานที่ที่มี มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งที่มนุษย์สร้างขึ้น และเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ รวมไปถึงมีความหลากหลายในกิจกรรมการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวสามารถท่องเที่ยวชมวิทิวทัศน์จากการนั่งเรือชมบัว ชมทุ่งบัวบาน ตำนาน 300 ยอด ที่มีดอกบัวนับ นานาพันธุ์ ไม่ว่าจะเป็นบัวเผื่อน บัวผัน บัวหลวง บัวสาย รวมไปถึงพืชน้ำชนิดอื่น เช่น กก อ้อ ฐปญาซี และนอกจากนี้ยังสามารถมองเห็นนกนานาชนิด เช่น นกกาน้ำ นกอีโก้ นกกระสา เป็นต้น และมีทุ่ง แซม(อ้อ)ที่หลงเหลืออยู่ผืนเดียวในประเทศไทย หรือแม้กระทั่งการเข้าไปชมวิถีชีวิตที่เรียบง่ายของ ชุมชน อาทิ การดำน้ำเพื่อจับปลาด้วยตัวเปล่า ที่ยังคงความเป็นดั้งเดิมเอาไว้ได้เป็นอย่างดี หรือการ ท่องเที่ยวเชิงศาสนา เช่น การเข้าสักการะและเยี่ยมชม โรงเจลุยอิมยี่ นอกจากนี้ยังมี ศาลพ่อปู่สาม ร้อยยอด ที่ตั้งอยู่ ณ “วัดตรีสตถุภ” หรือรู้จักกันในนาม “วัดสามร้อยยอด” รวมไปถึงมีสินค้าทางการ ท่องเที่ยวที่น่าสนใจมีคุณสมบัติ เช่น สินค้าจากกลุ่ม วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปปลาและกุ้งบ้านเกาะ มอญ-เกาะไผ่ที่เหมาะสมที่จะส่งเสริมต่อยอดให้เป็นที่รู้จักในวงกว้างเช่น ขนุนทอด ปลาสดแดดเดียว มีสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ แต่ยังไม่ได้รับการส่งเสริมพัฒนาอย่างดีเท่าที่ควร

ภาพที่ 2 แสดง บึงบัว ทุ่งสามร้อยยอด

ภาพที่ 3 แสดงวิถีชีวิตชุมชน การดำน้ำจับปลาด้วยตัวเปล่า

นอกจากนี้ยังเป็นที่ตั้งของ พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับชาติ “ทุ่งสามร้อยยอด” ถือเป็นระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำขนาดใหญ่แห่งหนึ่งของประเทศไทย เป็นที่ราบลุ่มที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มีน้ำขังหรือท่วมอยู่ถาวร ทั้งส่วนที่เป็นน้ำจืดและน้ำกร่อย มีระดับน้ำลึกเฉลี่ย 3 เมตร บริเวณบึงน้ำจืดเป็นพื้นที่เปิดโล่ง มีพืชลอยน้ำหรือพืชใต้น้ำกระจายอยู่หนาแน่นเป็นที่อยู่อาศัยและขยายพันธุ์ของสัตว์นานาชนิด

พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด มีสภาพเป็นทะเล ร้อยละ 37.70 ของพื้นที่ทั้งหมด คิดเป็นเนื้อที่ 156,161 ไร่ รองลงมา เป็นพื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ที่ลุ่ม และป่าผลัดใบ ตามลำดับ ที่เหลือเป็นนาข้าว ไม้ยืนต้น ชุมชนและสิ่งก่อสร้าง ทุ่งหญ้า พืชไร่ ไม้ผล ป่าชายเลน

สภาพพื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด มีคุณค่าการใช้ประโยชน์เป็นแหล่งท่องเที่ยว เป็นแหล่งเรียนรู้/ศึกษาธรรมชาติ มีความสำคัญเป็นของแหล่งศึกษาด้านนิเวศวิทยา แหล่งค้นคว้าวิจัย ทดลอง และเก็บตัวอย่างเพื่อการศึกษาทางอนุกรมวิธาน นิเวศวิทยา และวิวัฒนาการ เป็นแหล่งอาหารสัตว์น้ำ เช่น กุ้ง หอย ปู ปลา และพืชน้ำ เป็นแหล่งอาชีพในการจับสัตว์น้ำและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด โดยชาวบ้านประกอบอาชีพประมงและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเป็นอาชีพหลักที่สร้างรายได้ให้กับ

ชุมชนโดยรอบ และเป็นพื้นที่ทางการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม อันเนื่องมาจากทัศนียภาพที่งดงาม และมีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่เหมาะสม

2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ณัฐยาณี บุญทองคำ และจุมพต อ่อนทรวง (2566) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า พบว่า 1) ผลิตภัณฑ์ชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า มีการเสริมสร้างความรู้ ทักษะและพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ OTOP ให้มี ความโดดเด่น มีคุณภาพมาตรฐานพร้อมที่จะจำหน่ายทั้งในตลาดภายในและตลาดต่างประเทศได้ ที่สำคัญผลิตภัณฑ์นั้นยังคงรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชุมชนอย่างเด่นชัด 2) การ ออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ได้รับการสนับสนุนภาครัฐและภาคเอกชน แม้ว่าคุณภาพของผลิตภัณฑ์จะเป็นที่ยอมรับ โดยทั่วไป ทั้งด้านรสชาติ คุณภาพที่ดี แต่การบรรจุภัณฑ์ยังไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร ผู้วิจัยได้ เสนอแนวทางในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อเป็นแนวทางในการต่อยอดการพัฒนา ออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้ 2.1) ประเภทของตกแต่ง 2.2) ประเภทตราตราสัญลักษณ์ 2.3) ประเภท บรรจุภัณฑ์ และ 3) รูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภอเนิน มะปราง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า การพัฒนารูปแบบสินค้าเพื่อให้ตอบสนองความต้องการของ นักท่องเที่ยวและเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า สร้างความโดดเด่น ดังนี้ 3.1) มีความแข็งแรง 3.2) มีราคา ขายที่เหมาะสม 3.3) สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ 3.4) ความงาม 3.5) มีความ สะดวกสบายในการใช้งาน 3.6) การดูแลรักษา 3.7) มีความปลอดภัย และ 3.8) การขนส่งที่รวดเร็ว

ขวัญฤทัย เดชทองคำ (2566) ศึกษา การพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยววิถีชุมชนเชิงสร้างสรรค์สู่ความยั่งยืน กรณีศึกษา:ชุมชนริมแม่น้ำเจ้าพระยา บ้านเกาะเกิด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า กายภาพที่โดดเด่นของชุมชนบ้านเกาะเกิด ได้แก่ ศักยภาพด้านทำเลที่ตั้งของชุมชนที่ตั้งอยู่บริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยาประกอบกับฐานการเรียนรู้กิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนที่มีความหลากหลายและที่พักริมสแตย์ริมน้ำที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้อีกทั้งยังมีคณะกรรมการกลุ่มบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชนที่เข้มแข็ง และยังพบว่าแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยววิถีชุมชนเชิงสร้างสรรค์สู่ความยั่งยืน ประกอบไปด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 1.แนวทางการพัฒนาด้านการบริหารจัดการองค์ประกอบทางกายภาพ 2.แนวทางการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว 3.แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์4.แนวทางการพัฒนาการสื่อสารทางการตลาดทางการท่องเที่ยวและ5.แนวทางการพัฒนาความร่วมมือในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวของชุมชน

อนุวัฒน์ ชมภูปัญญา และ ธนสถา โรจนตระกูล (2565) ศึกษาการพัฒนาศักยภาพชุมชนแบบมีส่วนร่วมสู่ชุมชนท่องเที่ยวที่ยั่งยืน พบว่า เศรษฐกิจฐานรากเข้มแข็ง คือ ระบบเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่นที่สามารถพึ่งพาตนเองได้มีการ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นระบบเศรษฐกิจที่เกิดการพัฒนาในด้านต่างๆ ในพื้นที่ ในมิติ สังคม ผู้คน ชุมชน วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน สามารถสร้างอาชีพและการกระจายรายได้ สามารถลดปัญหาความเหลื่อมล้ำในระดับชุมชน นอกจากนี้เศรษฐกิจฐานรากจะต้องมีแนวทางการ พัฒนาและการจัดการโดยชุมชนท้องถิ่นด้วยตนเองเอง จนสามารถพัฒนาเป็นวิสาหกิจชุมชนหรือเป็นธุรกิจของ ชุมชนได้ การท่องเที่ยวจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็ง เนื่องจากปัจจุบันการ ท่องเที่ยวมีหลากหลายรูปแบบ การท่องเที่ยวที่มีความเชื่อมโยงกับชุมชนและเกิดความยั่งยืน คือ การท่องเที่ยวชุมชน ปัจจัยที่นำไปสู่การท่องเที่ยวโดยชุมชนให้ประสบความสำเร็จสามารถพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากในชุมชน ให้เข้มแข็งที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมในชุมชน การอนุรักษ์ และความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับ ทรัพยากรธรรมชาติในรูปแบบการท่องเที่ยวกับการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งผ่าน กระบวนการพัฒนาศักยภาพอย่างมีส่วนร่วมของคนในชุมชน โดยชุมชนสามารถนำเอาศักยภาพของทรัพยากร ที่มีเช่น คน ทรัพยากรธรรมชาติวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีมาพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพเพื่อการ ท่องเที่ยวชุมชน ทั้งนี้ในการพัฒนาศักยภาพชุมชนแบบมีส่วนร่วมจะสามารถนำไปสู่การท่องเที่ยวชุมชนที่ยั่งยืน และก่อให้เกิดรายได้แก่คนในชุมชน อีกทั้งยังสามารถพัฒนาชุมชนที่มีความโดดเด่นในด้านต่างๆ ให้กลายเป็น ชุมชนท่องเที่ยวที่สามารถสร้างรายได้ในชุมชนจนนำไปสู่เศรษฐกิจฐานรากที่เข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

ดารณี อาจหาญ และเกิดศิริเจริญวิศาล (2565) ศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอาหารภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจ BCG พบว่า ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยได้โมเดลเศรษฐกิจ BCG ของรัฐบาล พ.ศ. 2564 - 2569 โดยมุ่งเน้นกลุ่มการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจสร้างสรรค์เป็นเป้าหมายในการพัฒนา เศรษฐกิจให้เติบโตอย่างยั่งยืน เพื่อการกระจายรายได้ไปสู่พื้นที่ชุมชนอย่างทั่วถึง และลดความเหลื่อมล้ำที่เกิดจากการกระจุกตัวของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยม การท่องเที่ยวเชิงอาหารเป็นส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีศักยภาพด้านทุนทรัพยากรที่เหมาะสมต่อแนวทางพัฒนา และมีบริบทขององค์ประกอบที่สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจ BCG คือระบบเกษตร ซึ่งเป็นจุดกำเนิด ของแหล่งอาหาร เรื่องราวที่มาของอาหาร รวบรวมมรดกภูมิปัญญาทางอาหาร สามารถนำมาต่อยอด สู่อุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ดังนั้น บทความวิชาการนี้ เป็นการทบทวนเอกสารและงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบและกลไกเพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอาหารภายใต้ แนวคิดเศรษฐกิจ BCG พบว่า กลไกการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงอาหารควรมีองค์ประกอบหลัก 2 ส่วน คือ “AGFEC” ได้แก่ A-Agriculture (การเกษตร) G-Gastronomic (วัฒนธรรมอาหารการกิน) F-Food Safety (อาหารปลอดภัย) E-Experience (คุณค่าทาง

ประสบการณ์ที่ได้สัมผัส) C-Creative Entrepreneur (ผู้ประกอบการสร้างสรรค์) และองค์ประกอบ
รวม 4 ด้าน ได้แก่ ศักยภาพพื้นที่ ความมั่นคงทางอาหาร การเชื่อมโยงห่วงโซ่อุปทาน และปัจจัย
สนับสนุน ทั้งนี้ยังพบว่า การยกระดับ ห่วงโซ่คุณค่าไปพร้อมกันทั้งคลัสเตอร์การท่องเที่ยวระดับเมือง
และคลัสเตอร์การท่องเที่ยวระดับชุมชน ด้วยการสร้างเครือข่ายดำเนินงานร่วมกันด้วยแนวทางการ
สร้างความมั่นคงทางอาหารให้ประเทศ พร้อมกับการสร้างความมั่นคงให้กับทรัพยากรบนฐานการผลิต
ที่ยั่งยืน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินโครงการวิจัยเรื่อง "การพัฒนาชุมชนต้นแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยยึดหลัก BCG" เป็นการศึกษาวิจัยแบบผสม (Mixed Methods Research) และดำเนินการวิจัยตามโครงการย่อย ดังนี้

3.1 แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

3.1.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

3.1.1.1 ในการวิจัยเชิงปริมาณผู้วิจัยได้ทำการสำรวจกลุ่มตัวอย่าง ที่จะทำการศึกษา คือ กลุ่มนักท่องเที่ยว ที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา ชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

3.1.1.2 กลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ผู้วิจัยจึงใช้สูตรการหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ W.G. Cochran (1953)

$$n = \frac{P(1-P)Z^2}{d^2}$$

โดย

n คือ จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ

P คือ สัดส่วนของประชากรที่ผู้วิจัยต้องการสุ่ม เท่ากับ .05

Z คือ ระดับความมั่นใจที่ 0.05 เท่ากับ 1.96 (ความเชื่อมั่น 95%) >> Z = 1.96

d คือ ระดับความเชื่อมั่น 95% สัดส่วนความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05

แทนค่าจากสูตรดังกล่าว

$$n = \frac{(.05)(1-.5)1.96^2}{.05^2}$$

$$= 384.16$$

ได้จำนวนประชากร 384 คน โดยมีระดับความมั่นใจ ร้อยละ 5 และระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 เพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูล จึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ 400 คน

3.1.1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ พฤติกรรมทางการท่องเที่ยว แรงจูงใจทางการท่องเที่ยว และศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เครื่องมือประกอบไปด้วยคำถามเพื่อใช้วิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยทำการแบ่งข้อคำถามเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลประกอบไปด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อพฤติกรรมทางการท่องเที่ยว แรงจูงใจทางการท่องเที่ยว และศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่อ แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

โดยแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแรงจูงใจทางการท่องเที่ยว และศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวทางของ Likert (1967) จากมากที่สุด ถึง น้อยที่สุด ดังนี้

คะแนน 5	หมายถึง	ปัจจัยศักยภาพในระดับ	มากที่สุด
คะแนน 4	หมายถึง	ปัจจัยในระดับ	มาก
คะแนน 3	หมายถึง	ปัจจัยในระดับ	ปานกลาง
คะแนน 2	หมายถึง	ปัจจัยในระดับ	น้อย
คะแนน 1	หมายถึง	ปัจจัยในระดับ	น้อยที่สุด

3.1.1.4 การสร้าง และพัฒนาเครื่องมือในการศึกษา

การสร้างและพัฒนาแบบสอบถามนั้นก่อนนำไปใช้ถามกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา ผู้ศึกษาได้ทำการทดสอบความถูกต้องของเครื่องมือ (Validity) และการตรวจสอบความน่าจะเป็นของเครื่องมือ (Reliability) ดังนี้

การตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือโดยผู้ทำการศึกษานำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ให้ครอบคลุมทั้งด้านโครงสร้าง เนื้อหา และภาษาที่ใช้เพื่อให้เกิดความเข้าใจแก่ผู้ตอบแบบสอบถาม และสามารถครอบคลุมวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา

หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทนดัชนีความสอดคล้องของข้อความกับประเด็นหลักที่ศึกษา
 $\sum R$ แทนผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N แทนจำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ให้คะแนน +1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน -1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

แล้วนำผลคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC ตามสูตรเกณฑ์ โดยข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00 มีความเที่ยงตรง ใช้ได้ และข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 ต้องปรับปรุง ยังใช้ไม่ได้ ต้องดำเนินการปรับปรุง โดยให้หาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อความสมบูรณ์ของงานวิจัย

ทั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.50 มาใช้เป็นข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 3 ท่าน ซึ่งได้ตรวจสอบแบบสอบถามแล้วเห็นว่าแบบสอบถามทุกข้อที่สร้างขึ้นมีความเที่ยงตรงของเนื้อหา ครอบคลุมในแต่ละด้าน และครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยผลการทดสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.95

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขแล้ว ไปดำเนินการทดสอบกับนักท่องเที่ยว จำนวน 30 ท่าน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของครอนบาค Cronbach (1953) โดยมีผลรวมค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.85

3.1.1.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

เมื่อได้แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหา และโครงสร้างคำถามเรียบร้อยแล้วผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามลงสนามวิจัยเพื่อเก็บข้อมูลมาใช้วิเคราะห์ รายละเอียด ดังนี้

1. ดำเนินการขออนุญาตต่อผู้มีอำนาจรับผิดชอบในพื้นที่วิจัยเพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือเก็บข้อมูลแบบสอบถาม
2. ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการเก็บตัวอย่างแบบการแบบบังเอิญ
3. นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้อง และความครบถ้วน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความถูกต้องสมบูรณ์ ซึ่งจะได้นำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป
4. นำแบบสอบถามที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์สถิติตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

3.1.1.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมดผู้วิจัยนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อประมวลผลข้อมูลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage) จำแนกเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ รวมทั้งปัจจัยพฤติกรรมทางการท่องเที่ยว เพื่อใช้ในการวิเคราะห์

วิเคราะห์ ข้อมูลปัจจัยด้านแรงจูงใจทางการท่องเที่ยว และศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จำแนกตามปัจจัยด้านต่าง ๆ การแปลความหมายของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม พิจารณาจากระดับคะแนนค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ซึ่งจัดชั้น โดยให้คะแนนระดับความต้องการที่มีต่อปัจจัยในด้านต่างๆ แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	1.00-1.80	หมายถึง ปัจจัยในระดับน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	1.81-2.60	หมายถึง ปัจจัยในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย	2.61-3.40	หมายถึง ปัจจัยในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	3.41-4.20	หมายถึง ปัจจัยในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย	4.21-5.00	หมายถึง ปัจจัยในระดับมากที่สุด

3.1.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

3.1.2.1 ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ตรงประเด็น เชื่อถือได้ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ ไว้ทั้งหมด 3 กลุ่ม รวม 20 ท่าน คือ กลุ่มผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการในระดับหมู่บ้าน และอุทยานแห่งชาติเขาสาม ร้อยยอด กลุ่มตัวแทนภาคประชาชน ผู้นำชุมชนและสมาชิกกลุ่มในชุมชน ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ กลุ่มชมรมต่างๆ ในพื้นที่ และกลุ่มภาคเอกชน ผู้ประกอบการ ในพื้นที่ศึกษา

3.1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการสร้างแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเนื่องจากต้องการองค์ความรู้ที่ผ่านการสังเคราะห์แล้วจากผู้ที่มีประสบการณ์ และเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

โดยมีโครงสร้างคำถาม ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของพื้นที่วิจัย แบบสอบถามเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวของพื้นที่วิจัย

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของพื้นที่วิจัย

3.1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ดำเนินการขออนุญาตต่อกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือเก็บข้อมูลแบบสอบถาม

2. ยื่นหนังสือขอความอนุเคราะห์ และขอข้อมูลสำคัญเชิงลึก (In-Depth Interview) ต่อกลุ่มตัวอย่าง
3. นำชุดคำถามแบบกึ่งโครงสร้างเข้าทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงตามวัตถุประสงค์ ครอบคลุม และตรงประเด็น
4. นำผลการสัมภาษณ์ที่ได้มาแยกหมวดหมู่ตามประเด็นที่ศึกษาพร้อมตรวจสอบข้อมูลความถูกต้อง ตรงประเด็น และตอบโต้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
5. รวบรวมข้อมูล และทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตามวัตถุประสงค์การวิจัย

3.1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะทำการรวบรวมข้อมูล ที่ความ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอุปนัย (Analytic Induction) เพื่อตอบโต้ประเด็นคำถามงานวิจัย และเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในการวิจัย โดยการจำแนกข้อมูล (Typology Analysis) ตามประเด็นที่ศึกษา ซึ่งการตีความจะใช้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ และการตีความจากการสังเกตเป็นองค์ประกอบร่วม

- 3.1.3 ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ทำการศึกษา มา ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้
- 3.1.4 จัดทำคู่มือการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ และคู่มือการพัฒนาการท่องเที่ยว อย่างยั่งยืนตามหลัก BCG Model
- 3.1.5 เผยแพร่องค์ความรู้ที่ค้นพบผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการฝึกอบรมสู่กลุ่มเป้าหมาย
- 3.1.6 วิเคราะห์ สรุป และประเมินผลโครงการ

3.2 การพัฒนาผลเมืองภายใต้แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน : ชุมชนบ้านเกาะมอญ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

3.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรมี 2 กลุ่ม คือ 1. กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา และ 2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่วิจัย ประกอบด้วย นายกองค้การบริหารส่วนตำบล พัฒนาการจังหวัด สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและกรรมการในระดับหมู่บ้าน ผู้นำกลุ่ม และสมาชิกกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ กลุ่มชมรมต่าง ๆ ในพื้นที่ กลุ่มภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และกลุ่มภาคเอกชนในพื้นที่ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) ศึกษาความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียประกอบด้วยผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่รัฐ ผู้ประกอบการ และ

นักท่องเที่ยวนัก โดยผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์จนกว่าจะไม่มีคำตอบที่แตกต่าง ซึ่งได้ทำการสัมภาษณ์รวม 20 คน

กลุ่มวิจัยเชิงปริมาณ ประกอบด้วยผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่รัฐ ผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยวนัก และเนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ผู้วิจัยจึงใช้สูตรการหากลุ่มตัวอย่างของ W.G. Cochran (1953)

$$\text{โดย} \quad n = \frac{p(1-p)Z^2}{e^2}$$

n คือ จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ

p คือ สัดส่วนของประชากรที่ผู้วิจัยต้องการสุ่ม

Z คือ ระดับความมั่นใจที่ผู้วิจัยกำหนดไว้

Z = 1.96 ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

e คือ ร้อยละความคลาดเคลื่อนจากกลุ่มตัวอย่าง (ค่า e = 0.05)

แทนค่าจากสูตรดังกล่าว

$$n = \frac{(0.05)(1-0.05)1.96^2}{0.05^2} = 384.16$$

ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 385 คน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 เพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูล จึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ 400 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) โดยผู้วิจัยได้เลือกใช้การสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม

3.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน ประกอบไปด้วยคำถามเพื่อใช้วิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) แบ่งออกเป็น 5 ตอน

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน : ชุมชนบ้านเกาะมอญ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 23 ข้อ คำถามมีลักษณะคำถามปลายปิดแบบ rating scale แบ่งออกเป็น 5 ระดับคือ

5	=	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด
4	=	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก
3	=	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง
2	=	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย

1 = มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

- แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของพื้นที่วิจัย แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาพลเมืองภายใต้แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากฐานทรัพยากรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวชุมชน

3.2.3 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย คณะผู้ดำเนินโครงการ ออกแบบเครื่องมือจากข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิของพื้นที่ศึกษาวิจัย ร่วมกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และทำการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของเครื่องมือ และทำการทดลองใช้ตามหลักวิชาการก่อนนำเครื่องมือที่สมบูรณ์ไปใช้จริง ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์สร้างข้อคำถามของ (ร่าง) เครื่องมือวิจัย
2. สร้างแบบสอบถามฉบับร่าง
3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยดำเนินการ ดังนี้

1) นำแบบสอบถามฉบับร่างให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน พิจารณาความชัดเจนของภาษาที่ใช้ในข้อคำถามและหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC)

	IOC	=	$\frac{\sum R}{N}$
เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องของข้อความกับประเด็นหลักที่ศึกษา
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ
ให้คะแนน	+1		ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์
ให้คะแนน	0		ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์
ให้คะแนน	-1		ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

แล้วนำผลคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC ตามสูตร

เกณฑ์การพิจารณา

ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00 มีค่าความเที่ยงตรง **ใช้ได้**

ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 ต้องปรับปรุง**ยังใช้ไม่ได้** โดยให้หาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม (อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล, 2562) จากการทดสอบพบว่าค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.66 – 1.00

- 2) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักท่องเที่ยวที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน และทำการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามฉบับร่างด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามแบบของครอนบาค

เกณฑ์การพิจารณา

คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามแบบของครอนบาค มากกว่า 0.70 (Cronbach, 1970) จากการทดสอบพบว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่า 0.834 แบบสอบถามนี้สามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้

4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเรียบร้อยแล้วใช้สำหรับเก็บข้อมูลจริงต่อไป

3.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล เมื่อได้แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหา และโครงสร้างคำถามเรียบร้อยแล้ว คณะผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามลงสนามวิจัยเพื่อเก็บข้อมูลมาใช้ วิเคราะห์ โดยมีกระบวนการดังนี้

- ขอความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ รวมถึงหน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดเก็บข้อมูล และขออนุญาตกับหน่วยงานที่ดูแลพื้นที่ศึกษาวิจัย สถานที่เป้าหมายแต่ละสถานที่ รวมไปถึงกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อดำเนินการจัดเก็บข้อมูล

- นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้อง และความครบถ้วน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความถูกต้องสมบูรณ์ ซึ่งจะได้นำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

- นำแบบสอบถามที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์สถิติตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

3.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมดคณะผู้วิจัยนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อประมวลผลข้อมูลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปใช้การวิเคราะห์ ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จำแนกตามประเด็นต่าง ๆ

4.51 - 5.00	คือ อยู่ในระดับมากที่สุด
3.51 - 4.50	คือ อยู่ในระดับมาก
2.51 - 3.50	คือ อยู่ในระดับปานกลาง
1.51 - 2.50	คือ อยู่ในระดับน้อย
1.00 - 1.50	คือ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

และผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ผลโดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเปรียบเทียบอย่างต่อเนื่อง (Creswell, 2005) โดยการนำเนื้อหามาเทียบเคียงและจัดเป็นกลุ่ม โดยเนื้อหาที่ใกล้เคียงกันจะจัดอยู่ในกลุ่มเดียวกัน หากมีประเด็นใหม่ก็จะจัดเป็นกลุ่มใหม่ สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ

3.3 การพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากฐานทรัพยากรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจและรวบรวมข้อมูล เป็นศึกษาข้อมูลพื้นฐานของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ เช่น ประวัติ ความเป็นมา ภูมิศาสตร์ สภาพสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม สำรวจทรัพยากรท้องถิ่นที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ เช่น วัตถุดิบทางการเกษตร สมุนไพร แร่ธาตุ และภูมิปัญญาท้องถิ่น รวบรวมข้อมูลความต้องการของนักท่องเที่ยวและตลาดเป้าหมาย

ขั้นตอนที่ 2 การวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ วิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากทรัพยากรท้องถิ่น โดยคำนึงถึงความต้องการของนักท่องเที่ยวและตลาดเป้าหมาย ทดลองและปรับปรุงผลิตภัณฑ์จนได้มาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค พัฒนาบรรจุภัณฑ์และการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้มีความโดดเด่นและดึงดูดใจ

ขั้นตอนที่ 3 การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ สร้างเรื่องราวและเอกลักษณ์ให้กับผลิตภัณฑ์ โดยเน้นความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนและทรัพยากรท้องถิ่น พัฒนาช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทั้งออนไลน์และออฟไลน์ สร้างความร่วมมือกับผู้ประกอบการท่องเที่ยวในพื้นที่เพื่อนำเสนอผลิตภัณฑ์ให้กับนักท่องเที่ยว

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินความพึงพอใจ เป็นการศึกษาความพึงพอใจต้นแบบผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้น จากทั้งนักท่องเที่ยวและสมาชิกในชุมชน โดยใช้เครื่องมือคือแบบสอบถามเพื่อศึกษาความพึงพอใจ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง ผู้ตอบมีระดับความพึงพอใจ ในระดับมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง ผู้ตอบมีระดับความพึงพอใจ ในระดับมาก

คะแนน 3 หมายถึง ผู้ตอบมีระดับความพึงพอใจ ในระดับปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง ผู้ตอบมีระดับความพึงพอใจ ในระดับน้อย

คะแนน 1 หมายถึง ผู้ตอบมีระดับความพึงพอใจ ในระดับน้อยที่สุด

คะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจนำมาแปลความหมายของ ค่าเฉลี่ยโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง ผู้ตอบมีระดับความพึงพอใจ ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ผู้ตอบมีระดับความพึงพอใจ ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 –3.50 หมายถึง ผู้ตอบมีระดับความพึงพอใจ ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.51 –2.50 หมายถึง ผู้ตอบมีระดับความพึงพอใจ ในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00 –1.50 หมายถึง ผู้ตอบมีระดับความพึงพอใจ ในระดับน้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ในการดำเนินโครงการวิจัยเรื่อง "การพัฒนาชุมชนต้นแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยยึดหลัก BCG" ประกอบด้วย 3 โครงการย่อย ดังนี้

4.1 แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

4.2 การพัฒนาพลเมืองภายใต้แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน : ชุมชนบ้านเกาะมอญ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

4.3 การพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากฐานทรัพยากรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

โดยผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

4.1 แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

การศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุมชนต้นแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยยึดหลัก BCG โครงการย่อยที่ 1 เรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ คณะผู้วิจัยใช้การวิจัยแบบผสม (Mixed Methods Research) เพื่อให้ผลการศึกษาดังระเด่น และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างถูกต้องที่สุด การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบายโดยเรียงลำดับเป็น 4 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมทางการท่องเที่ยว แรงจูงใจทางการท่องเที่ยว และศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะต่อ แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ส่วนที่ 4 บทสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

4.1.1 ส่วนที่ 1 ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวน และค่าร้อยละ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	181	45.25
หญิง	219	54.75
รวม	400	100
2. อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	71	17.75
20 - 29 ปี	92	23.00
30 - 39 ปี	97	24.25
40 - 49 ปี	52	13.00
50 - 59 ปี	37	9.25
60 ปีขึ้นไป	51	12.75
รวม	400	100
3. การศึกษา		
ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย	14	3.50
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	23	5.75
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	31	7.75
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	111	27.75
สูงกว่าปริญญาตรี	43	10.75
รวม	400	100
4. อาชีพ		
รับราชการ/พนักงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ	87	21.75
ธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของกิจการ	98	24.50
พนักงานบริษัทเอกชน	58	14.50
เกษตรกรกรรมและกสิกรรม	34	8.50
เกษียณ	40	10.00
อาชีพอิสระ	83	20.75
รวม	400	100

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5. รายได้เฉลี่ย		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	16	4.00
10,001 – 20,000 บาท	67	16.75
20,001 – 30,000 บาท	81	20.25
30,001 – 40,000 บาท	121	30.25
40,001 – 50,000 บาท	59	17.45
50,001 บาท ขึ้นไป	56	14.00
รวม	400	100

จากตารางที่ 4.1 จำนวน และค่าร้อยละ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง ร้อยละ 54.75 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 30 - 39 ปี ร้อยละ 24.25 ระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ร้อยละ 27.75 ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของกิจการ ร้อยละ 24.50 และมีรายได้เฉลี่ยอยู่ที่ 30,001 – 40,000 บาท ร้อยละ 30.25

4.1.2 ส่วนที่ 2 พฤติกรรมทางการท่องเที่ยว แรงจูงใจทางการท่องเที่ยว และศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

แสดงผลการศึกษาด้านจำนวนครั้งที่เดินทางท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว ระยะเวลาในการเดินทางท่องเที่ยว รูปแบบการเดินทางท่องเที่ยว วัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยว ช่วงเวลาหลักในการเดินทางท่องเที่ยว

ตาราง 4.2 แสดงพฤติกรรมทางการท่องเที่ยว ด้านจำนวนครั้งที่เดินทางท่องเที่ยว ของกลุ่มตัวอย่าง

จำนวนครั้งที่เดินทางท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
ครั้งแรก	141	25.00
2 – 3 ครั้ง	173	43.25
4 – 5 ครั้ง	68	17.00
6 ครั้งขึ้นไป	18	4.50
รวม	400	100.0

จากตาราง 4.2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีประสบการณ์เดินทางท่องเที่ยวในพื้นที่ 2-3 ครั้ง จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 43.25 รองลงมาคือ เดินทางท่องเที่ยวเป็นครั้งแรก จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 และ 4 – 5 ครั้ง จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 17.00 ตามลำดับ ในส่วนของประสบการณ์เดินทางท่องเที่ยวในพื้นที่ น้อยที่สุด คือ 6 ครั้งขึ้นไป จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 4.50

ตาราง 4.3 แสดงพฤติกรรมทางการท่องเที่ยว ด้านงบประมาณในการเดินทางท่องเที่ยวต่อครั้ง

แสดงงบประมาณในการเดินทางท่องเที่ยวต่อครั้ง	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เกิน 1,000 บาท	28	7.00
1,001 บาท – 2,000 บาท	51	12.75
2,001 บาท – 3,000 บาท	84	21.00
3,001 บาท – 4,000 บาท	95	23.75
4,001 บาท – 5,000 บาท	72	18.00
5,001 บาทขึ้นไป	70	17.50
รวม	400	100.0

จากตาราง 4.3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวใช้งบประมาณในการเดินทางท่องเที่ยว 3,001 บาท – 4,000 บาท มากที่สุด จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 23.75 รองลงมา คือ ใช้งบประมาณระหว่าง 2,001 บาท – 3,000 บาท จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 21.00 และ ใช้งบประมาณ 4,001 บาท – 5,000 บาทจำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 18.00 ตามลำดับ โดยกลุ่มตัวอย่างมีการใช้งบประมาณในการท่องเที่ยวไม่เกิน 1,000 บาทน้อยที่สุด คือ จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7.00

ตาราง 4.4 แสดงพฤติกรรมทางการท่องเที่ยวด้าน ระยะเวลาในการเดินทางท่องเที่ยว

แสดงระยะเวลาในการเดินทางท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
1 วัน	247	61.75
2 วัน	127	31.75
3 วัน	13	3.25
4 วัน	13	3.25
5 วันขึ้นไป	0	0.00
รวม	400	100.0

จากตาราง 4.4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวใช้เวลาในการเดินทางท่องเที่ยว 1 วัน มากที่สุด จำนวน 247 คน คิดเป็นร้อยละ 61.75 รองลงมา คือ 2 วัน จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 31.75 และ 3 วัน กับ 4 วัน เท่ากันที่จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.25 ตามลำดับ ในส่วนการท่องเที่ยวที่มีระยะเวลาท่องเที่ยว 5 วันขึ้นไป ไม่มี

ตาราง 4.5 แสดงพฤติกรรมทางการท่องเที่ยวด้าน ลักษณะรูปแบบในการเดินทางท่องเที่ยว

ลักษณะรูปแบบในการเดินทางท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
เดินทางด้วยตัวเอง	377	94.25
เดินทางโดยบริษัทนำเที่ยว	23	5.75
รวม	400	100.0

จากตาราง 4.5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวท่องเที่ยวโดยมีลักษณะรูปแบบในการเดินทางท่องเที่ยวด้วยตัวเอง มากที่สุด จำนวน 377 คน คิดเป็นร้อยละ 94.25 และรูปแบบเดินทางโดยบริษัทนำเที่ยว จำนวน 23 คิดเป็นร้อยละ 5.75

ตาราง 4.6 แสดงพฤติกรรมทางการท่องเที่ยวด้าน วัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
เพื่อการพักผ่อนในวันหยุด	188	47.00
เพื่อวัฒนธรรมและมีวัตถุประสงค์ทางศาสนา	65	16.25
เพื่อกีฬาและความบันเทิง	32	8.00
เพื่อความสนใจพิเศษ	49	12.25
เพื่อเยี่ยมญาติมิตร	7	1.75
เพื่องานอดิเรก	32	8.00
เพื่อธุรกิจ	10	2.50
อื่น ๆ	17	4.25
รวม	400	100.0

จากตาราง 4.6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวมีวัตถุประสงค์เพื่อในการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อนในวันหยุด มากที่สุด จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 47.00 รองลงมา คือ เพื่อวัฒนธรรมและมีวัตถุประสงค์ทางศาสนา จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 16.25 และ เพื่อความสนใจพิเศษ จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 12.25 ตามลำดับ ในส่วนของวัตถุประสงค์เพื่อเยี่ยมญาติมิตรน้อยที่สุด คือ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.75

ตาราง 4.7 แสดงพฤติกรรมทางการท่องเที่ยวด้าน ช่วงเวลาในการเดินทางท่องเที่ยว

ช่วงเวลาหลักในการเดินทางท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
เดือนมกราคม – เดือนกุมภาพันธ์	161	40.25
เดือนมีนาคม – เดือนเมษายน	78	19.50
เดือนพฤษภาคม – เดือนมิถุนายน	35	8.75
เดือนกรกฎาคม – เดือนสิงหาคม	13	3.25
เดือนกันยายน – เดือนตุลาคม	12	3.00
เดือนพฤศจิกายน – เดือนธันวาคม	101	25.25
รวม	400	100.0

จากตาราง 4.7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวมีเลือกเดินทางท่องเที่ยวในระหว่างเดือนเดือนมกราคม – เดือนกุมภาพันธ์ มากที่สุด จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 40.25 รองลงมา คือ ระหว่างเดือนเดือนพฤศจิกายน – เดือนธันวาคม จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 25.25 และ ระหว่างเดือน

มีนาคม – เดือนเมษายน จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 19.50 ตามลำดับ ในระหว่างเดือนกันยายน – เดือนตุลาคม เป็นช่วงเวลาที่มีการเลือกเดินทางท่องเที่ยวอย่างน้อยที่สุด คือ จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.00

ตารางที่ 4.8 แสดงแรงจูงใจทางการท่องเที่ยว ด้านปัจจัยผลักดัน

	แรงจูงใจทางการท่องเที่ยว ด้านปัจจัยผลักดัน	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1	ต้องการใกล้ชิดธรรมชาติ	4.12	.75	มาก
2	ต้องการท่องเที่ยวแบบผจญภัย	4.21	.73	มากที่สุด
3	ต้องการหลีกเลี่ยงความจำเจจากที่พักอาศัย	4.06	.72	มาก
4	ต้องการพบเจอผู้คนใหม่ ๆ	4.01	.71	มาก
5	ต้องการศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น	4.02	.72	มาก
	รวม	4.08	.72	มาก

จากตารางที่ 4.8 กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวเห็นว่า แรงจูงใจทางการท่องเที่ยว ด้านปัจจัยผลักดัน ของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไม้ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.08 โดยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ต้องการท่องเที่ยวแบบผจญภัย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.21 ระดับมากที่สุด รองลงมาคือต้องการใกล้ชิดธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ย 4.12 ระดับมาก และต้องการหลีกเลี่ยงความจำเจจากที่พักอาศัย ค่าเฉลี่ย 4.06 ระดับมาก ตามลำดับ ทั้งนี้มีต้องการพบเจอผู้คนใหม่ ๆ น้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.01 อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.9 แสดงแรงจูงใจทางการท่องเที่ยว ด้านปัจจัยดึงดูด

	แรงจูงใจทางการท่องเที่ยว ด้านปัจจัยดึงดูด	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านความสวยงามของธรรมชาติ	4.27	.71	มากที่สุด
2	ด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว	4.31	.73	มากที่สุด
3	ด้านความปลอดภัยทางการท่องเที่ยว	4.07	.72	มาก
4	ด้านค่าใช้จ่ายทางการท่องเที่ยวมีราคาที่เหมาะสม	4.11	.71	มาก
5	ด้านอาหารที่หลากหลาย	4.18	.70	มาก
6	ด้านที่พักที่สวยงามและมีมาตรฐาน	4.03	.68	มาก
	รวม	4.16	.70	มาก

จากตารางที่ 4.9 กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวเห็นว่า แรงจูงใจทางการท่องเที่ยว ด้านปัจจัยดึงดูด ของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.16 โดยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.31 ระดับมากที่สุด รองลงมาคือด้านความสวยงามของธรรมชาติมีค่าเฉลี่ย 4.27 ระดับมากที่สุด และด้านอาหารที่หลากหลาย ค่าเฉลี่ย 4.18 ระดับมาก ตามลำดับ ทั้งนี้ด้านที่พักที่สวยงามและมีมาตรฐาน น้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.03 อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.10 แสดงแรงจูงใจทางการท่องเที่ยว ด้านสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยว

แรงจูงใจทางการท่องเที่ยว ด้านสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยว		ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1	ความงดงามของบึงบัว	4.45	.68	มากที่สุด
2	ความงดงามของวิวทิวทัศน์ที่แปลกตา	4.30	.70	มากที่สุด
3	ความหลากหลายของสินค้าทางการท่องเที่ยว	4.08	.66	มาก
4	ความเป็นมิตรของคนในชุมชน	4.12	.70	มาก
5	ความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว	4.10	.71	มาก
รวม		4.21	.69	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.10 กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวเห็นว่า แรงจูงใจทางการท่องเที่ยว ด้านสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.21 โดยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านความงดงามของบึงบัว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.45 ระดับมากที่สุด รองลงมาคือความงดงามของวิวทิวทัศน์ที่แปลกตามีค่าเฉลี่ย 4.27 ระดับมากที่สุด และความเป็นมิตรของคนในชุมชน ค่าเฉลี่ย 4.12 ระดับมาก ตามลำดับ ทั้งนี้ความสะอาดของแหล่งเที่ยวน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.10 อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.11 แสดงแรงจูงใจทางการท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

แรงจูงใจทางการท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว		ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1	ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	3.78	.65	มากที่สุด
2	ความเชื่อมโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยว	4.12	.58	มากที่สุด
3	ป้าย และสัญลักษณ์บอกทาง	4.10	.67	มาก
4	พื้นผิวจราจรและสภาพของเส้นทางจราจร	3.68	.72	มาก
5	ความเหมาะสมของค่าใช้จ่ายในการเดินทาง	4.04	.67	มาก
รวม		3.94	.63	มาก

จากตารางที่ 4.11 กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวเห็นว่า แรงจูงใจทางการท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.94 โดยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าความเชื่อมโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.12 ระดับมาก รองลงมาคือป้าย และสัญลักษณ์บอกทาง มีค่าเฉลี่ย 4.10 ระดับมาก และความเหมาะสมของค่าใช้จ่ายในการเดินทางค่าเฉลี่ย 4.04 ระดับมาก ตามลำดับ ทั้งนี้ พื้นผิวจราจรและสภาพของเส้นทางจราจร มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 3.68 อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.12 แสดงแรงจูงใจทางการท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว

แรงจูงใจทางการท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว		ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1	มาตรฐานของร้านอาหาร	4.23	.63	มากที่สุด
2	มาตรฐานของที่พักร	4.10	.66	มาก
3	มาตรฐานของเรือท่องเที่ยว	4.17	.71	มาก
4	มาตรฐานของรถโดยสารสาธารณะ	4.00	.70	มาก
5	ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	4.08	.65	มาก
รวม		4.11	.70	มาก

จากตารางที่ 4.12 กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวเห็นว่า แรงจูงใจทางการท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.11 โดยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ามาตรฐานของร้านอาหาร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.23 ระดับมากที่สุด รองลงมาคือมาตรฐานของเรือท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย

4.17 ระดับมาก และมาตรฐานของที่พัก มีค่าเฉลี่ย 4.10 ระดับมาก ตามลำดับ ทั้งนี้มาตรฐานของรถโดยสารสาธารณะ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 4.00 อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.13 แสดงแรงจูงใจทางการท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมและกระบวนการทางการท่องเที่ยว

แรงจูงใจทางการท่องเที่ยว		ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ด้านกิจกรรมและกระบวนการทางการท่องเที่ยว				
1	กิจกรรมทางการท่องเที่ยวเหมาะสม	4.41	.65	มากที่สุด
2	กิจกรรมทางการท่องเที่ยวหลากหลาย	4.30	.69	มากที่สุด
3	กระบวนการรักษาความปลอดภัยในการท่องเที่ยว	4.10	.70	มาก
4	คุณภาพของระบบการสื่อสารในพื้นที่	4.08	.69	มาก
5	การควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวที่เหมาะสม	4.09	.60	มาก
รวม		4.19	.68	มาก

จากตารางที่ 4.13 กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวเห็นว่า แรงจูงใจทางการท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมและกระบวนการทางการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.19 โดยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ากิจกรรมทางการท่องเที่ยวเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.41 ระดับมากที่สุด รองลงมาคือกิจกรรมทางการท่องเที่ยวหลากหลาย มีค่าเฉลี่ย 4.30 ระดับมาก และกระบวนการรักษาความปลอดภัยในการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.10 ระดับมาก ตามลำดับ ทั้งนี้คุณภาพของระบบการสื่อสารในพื้นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 4.08 อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.14 แสดงแรงจูงใจทางการท่องเที่ยว ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่

แรงจูงใจทางการท่องเที่ยว		ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่				
1	ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว	4.30	.58	มากที่สุด
2	ผู้ประกอบการมีความเป็นธรรมและมีมาตรฐาน	4.11	.67	มาก
3	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม	4.18	.73	มาก
รวม		4.20	.65	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.14 กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวเห็นว่า แรงจูงใจทางการท่องเที่ยว ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.20 โดยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.30 ระดับมากที่สุด รองลงมาคือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.18 ระดับมาก และผู้ประกอบการมีความเป็นธรรมและมีมาตรฐาน มีค่าเฉลี่ย 4.101 ระดับมาก ตามลำดับ

ตารางที่ 4.15 แสดงศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ของชุมชนชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

	ศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1	มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	4.11	.73	มาก
2	มีการรักษาวัฒนธรรม ประเพณี เหมาะสม	4.51	.71	มากที่สุด
3	มีการจัดการมลภาวะอย่างเหมาะสม	4.30	.74	มากที่สุด
4	มีการสนับสนุนการผลิตสินค้าจากชุมชนท้องถิ่น	4.44	.74	มากที่สุด
5	มีการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของพื้นที่	4.01	.76	มาก
	รวม	4.27	.72	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.15 กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวเห็นว่า ศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.27 โดยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีการรักษาวัฒนธรรม ประเพณี เหมาะสม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.51 ระดับมากที่สุด รองลงมาคือการผลิตสินค้าจากชุมชนท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย 4.44 ระดับมากที่สุด และการจัดการมลภาวะอย่างเหมาะสม ค่าเฉลี่ย 4.30 ระดับมากที่สุด ตามลำดับ ทั้งนี้ มีการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของพื้นที่น้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.01 อยู่ในระดับมาก

4.13 ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะต่อ แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

กลุ่มตัวอย่าง นักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวในพื้นที่บ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ให้ข้อเสนอแนะไว้ 3 ประเด็นสำคัญ คือ

1. ควรมีการพัฒนาพาหนะในการล่องเรือชมความงามของดอกบัวให้มีมาตรฐานที่ดีขึ้น เช่น ความสะอาดของเสื้อชูชีพ หลังคาของเรือสำหรับกันแดด
2. ควรมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ให้เป็นที่รู้จักให้มากกว่านี้
3. ควรพัฒนาเรื่องถนน และสถานที่จอดรถให้ดีและเพียงพอ

4.14 ส่วนที่ 4 บทสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงอุปนัย (Analytic Induction) ประเด็นสำคัญในการแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ดังนี้

1. แนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

กลุ่มผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ได้ให้ความเห็นว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ มีความเปราะบาง เนื่องจากเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่สำคัญระดับประเทศ กิจกรรมทางการท่องเที่ยวย่อมส่งผลกระทบต่อความเปราะบางไม่มากนักน้อยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงต้องมีการวางแผนทางการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสมที่สุด และนอกจากนี้ผู้ใหญ่บ้านได้กล่าวว่า ด้วยพื้นที่ชุมชนยังส่วนหนึ่งติดกับเขตอุทยาน ดังนั้นทั้งผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยว ต้องมีการเคารพกฎระเบียบข้อบังคับที่มีอยู่อย่างเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งถือเป็นข้อดีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติ

อุทยานแห่งชาติสามร้อยยอดได้ให้ข้อมูลว่า ปกติแล้ว การจัดการท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติ จะมีการกำหนดพื้นที่ไว้อย่างเหมาะสมและชัดเจน ดังนั้นหากนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบก็จะเกิดผลกระทบที่น้อยที่สุด

กลุ่มตัวแทนภาคประชาชน ได้ให้ความเห็นว่า เมื่อมีการท่องเที่ยวเกิดขึ้น ก็จะมีการบุกรุกธรรมชาติบ้างจากการท่องเที่ยว บางครั้งโดยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของนักท่องเที่ยว เช่นการจับ เด็ดดอกบัว หรือการรบกวนวิถีชีวิตของสิ่งมีชีวิตทางธรรมชาติในพื้นที่ โดยเฉพาะเมื่อมีการเดินทางเข้ามาในพื้นที่ที่มากขึ้นในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว

กลุ่มภาคเอกชน ผู้ประกอบการ ได้ให้ความเห็นว่า การที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่มากเป็นผลดีต่อการสร้างงาน สร้างอาชีพและเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน แต่ทั้งนี้ควรมีการทำข้อตกลงที่ชัดเจนและปฏิบัติได้จริง เพื่อมุ่งไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวเข้าใจ

ตาราง 4.16 แสดงตารางสรุปประเด็นสำคัญจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	เร่งประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนให้กับนักท่องเที่ยว	วางแผนป้องกันผลกระทบ	สร้างกฎระเบียบที่ชัดเจน
นายกองค์การบริหารส่วนตำบล	✓	✓	✓
สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	✓	✓	✓
กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	✓		✓
กรรมการหมู่บ้าน	✓		✓
อุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด	✓	✓	✓
ผู้นำชุมชน		✓	✓
กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	✓	✓	
กลุ่มชมรมเรือท่องเที่ยว	✓	✓	✓
ผู้ประกอบการร้านอาหาร	✓	✓	✓
ผู้ประกอบการที่พัก	✓	✓	✓

2. แนวทางในการสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

กลุ่มผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยนายกองค์การบริหารส่วนตำบล กล่าวว่า อยากให้นักท่องเที่ยวและคนที่เดินทางเข้ามาในพื้นที่ เห็นคุณค่าของสิ่งที่เกาะมอญ เกาะไผ่ มีอยู่เนื่องจากหลาย ๆ คนยังไม่เข้าใจถึงความสำคัญของทรัพยากรอย่างถูกต้อง กรรมการหมู่บ้านกล่าวเสริมว่า โดยปกติ ถ้านักท่องเที่ยวมีการใช้บริการเรือนำเที่ยวของคนในพื้นที่แล้ว พนักงานบริการขับเรือซึ่งเป็นคนในพื้นที่จะมีการถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ ของพื้นที่ให้กับกลุ่มนักท่องเที่ยวอยู่แล้ว แต่อาจยังไม่เพียงพอ หรือยังไม่มีวิธีการที่ดีพอ อาจต้องใช้การประชาสัมพันธ์ในด้านอื่น ๆ เข้ามาช่วยเสริม

อุทยานแห่งชาติสามร้อยยอดได้ให้ข้อมูลว่า ทางอุทยานได้มีการพัฒนาป้ายสื่อความหมาย เพื่อให้ข้อมูลกับนักท่องเที่ยว แต่ก็ไม่ใช่นักท่องเที่ยวทุกคนที่จะสนใจอ่านอย่างจริงจัง บางกลุ่มไม่สนใจเลยก็มี ดังนั้นอาจต้องมีการค้นหารูปแบบการนำเสนอใหม่ ๆ เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวทำความเข้าใจในข้อมูลที่ต้องการสื่อสารออกไป

กลุ่มตัวแทนภาคประชาชน ได้ให้ความเห็นว่า คนในชุมชนเองบางส่วนก็ยังไม่มีความเข้าใจถึงความสำคัญของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว เนื่องจากอาจยังไม่เห็นว่า มีผลกระทบด้านบวกและด้านลบกับตนอย่างไร จึงต้องเสริมสร้างความเข้าใจให้กับกลุ่มคนในชุมชนกลุ่มนี้ด้วย

กลุ่มภาคเอกชน ผู้ประกอบการ ได้ให้ความเห็นว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเข้าใจในความเปราะบางของพื้นที่อยู่แล้ว เนื่องจากพื้นที่นี้ เป็นพื้นที่ที่ต้องจำเพาะเจาะจงเข้ามาเที่ยวอย่างตั้งใจ ซึ่งนักท่องเที่ยวจะมีข้อมูลอยู่ก่อนว่า ทรัพยากรท่องเที่ยวของที่นี่เป็นอย่างไร

ตาราง 4.17 แสดงตารางสรุปประเด็นสำคัญจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านแนวทางในการสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไม้ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	ประชาสัมพันธ์ ความสำคัญของ ทรัพยากรทางการ ท่องเที่ยว	พัฒนาป้ายสื่อ ความหมายและ ให้ข้อมูลที่ สำคัญ	พัฒนา บุคลากร ทางการ ท่องเที่ยวใน พื้นที่
นายกองค์การบริหารส่วนตำบล	✓		
สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล		✓	✓
กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	✓	✓	✓
กรรมการหมู่บ้าน	✓	✓	✓
อุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด	✓	✓	
ผู้นำชุมชน		✓	✓
กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	✓	✓	
กลุ่มชมรมเรือท่องเที่ยว	✓		✓
ผู้ประกอบการร้านอาหาร	✓	✓	✓
ผู้ประกอบการที่พัก	✓	✓	✓

3. การวางแผนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

กลุ่มผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล กล่าวว่า ในปัจจุบัน นักท่องเที่ยวที่เข้ามาในชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ยังน้อย และพื้นที่ยังสามารถรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวได้อีก

กลุ่มชมรมเรือท่องเที่ยว ให้ความเห็นว่า กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยว มักจะเข้ามามากในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว คือ ช่วงตั้งแต่เดือนธันวาคมจนถึงเดือนมีนาคม เนื่องจากเป็นช่วงที่ดอกบัวกำลังบานสวยงาม และมักจะเข้ามาพร้อม ๆ กันในช่วงเวลาตั้งแต่เที่ยงจนถึงเย็น ส่วนนอกฤดูกาลท่องเที่ยว จำนวนนักท่องเที่ยวยังถือว่าน้อยอยู่ จึงจำเป็นต้องวางแผนส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวในรูปแบบอื่นนอกฤดูกาลหลัก

อุทยานแห่งชาติสามร้อยยอดได้ให้ข้อมูลว่า กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในเขตอุทยาน โดยเฉพาะพื้นที่เกาะมอญ เกาะไผ่ ยังน้อยหากเทียบกับจุดอื่นของอุทยาน แต่ด้วยข้อจำกัดของพื้นที่ยังคงเกิดปัญหายูบ้าง เช่น เรื่องจุดจอดรถที่เหมาะสม และเรื่องของสภาพพื้นผิวจราจรที่ไม่ดีเท่าที่ควร รวมไปถึงบางช่วงเวลามีปริมาณน้ำมากขึ้นมาบนผิวจราจร หรือบางช่วงมีน้ำน้อยจนเรือออกไม่ได้ นักท่องเที่ยวที่หวังจะเดินทางเข้ามา ก็ผิดหวังกลับไป

กลุ่มตัวแทนภาคประชาชน ได้ให้ความเห็นว่า คนในชุมชน ส่วนใหญ่ยังไม่ได้ประกอบอาชีพทางการท่องเที่ยวเป็นอาชีพหลัก เนื่องจากจำนวนนักท่องเที่ยวยังไม่มากนัก ดังนั้นหากวันหน้าต่อไปมีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวมากขึ้นและมีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่หลากหลายขึ้น เชื่อว่าประชาชนส่วนหนึ่งคงยินดี และคงหันมาประกอบอาชีพที่สร้างรายได้จากการท่องเที่ยวมากขึ้น

กลุ่มภาคเอกชน ผู้ประกอบการ ได้ให้ความเห็นว่า นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ จะมาแบบเช้าเย็นกลับเป็นส่วนใหญ่ มีส่วนน้อยที่เลือกพักในพื้นที่ หรือแม่แต่ทานอาหารในพื้นที่ ด้วยกิจกรรมทางการท่องเที่ยวยังมีน้อย หลัก ๆ คือการล่องเรือชมบึงบัว และชมทัศนียภาพของพื้นที่เท่านั้น อาจจะมีการแวะที่โรงเจลุยอิมี่ เพื่อให้ช้อปปิ้ง ทั้งหมดนี้ใช้เวลาไม่นาน ดังนั้นจึงอยากให้มีการวางแผนเกี่ยวกับการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยว ท่องเที่ยวในพื้นที่ได้นานมากขึ้น จะช่วยให้เกิดการกระจายรายได้ในพื้นที่ได้มากขึ้นตามไปด้วย

ตาราง 4.18 แสดงตารางสรุปประเด็นสำคัญจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญการวางแผนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	การส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเข้ามาให้มากขึ้นในทุกช่วงเวลา	การส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวในพื้นที่นานขึ้น	การพัฒนากิจกรรมทางการท่องเที่ยวในพื้นที่
นายกองค์การบริหารส่วนตำบล	✓		✓
สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	✓	✓	✓
กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน		✓	✓
กรรมการหมู่บ้าน	✓	✓	✓
อุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด		✓	✓
ผู้นำชุมชน		✓	✓
กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	✓	✓	✓
กลุ่มชมรมเรือท่องเที่ยว	✓	✓	✓
ผู้ประกอบการร้านอาหาร	✓	✓	✓
ผู้ประกอบการที่พัก	✓	✓	✓

4. ด้านการจัดการได้จากการท่องเที่ยว และการกระจายรายได้ไปสู่ทุกภาคส่วน

กลุ่มผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กล่าวว่า การจัดการรายได้จากการท่องเที่ยวส่วนหนึ่ง กลับคืนเข้ามาในรูปแบบภาษีท้องถิ่น ต้องต้องเรียนตามตรงว่า มีจำนวนน้อยมาก โดยทางส่วนราชการไม่อยากจะเข้าไปจัดเก็บให้มากนัก เนื่องจาก การท่องเที่ยวของเกาะมอญ เกาะไผ่ ยังไม่ได้เป็นที่นิยมทางการท่องเที่ยว จึงอยากให้ผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยว มีรายได้เต็มเม็ดเต็มหน่วยมากกว่า โดยเฉพาะกลุ่มชุมชนท่องเที่ยวเอง

กลุ่มชมรมเรือท่องเที่ยวและกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ให้ความเห็นว่า รายได้จากการท่องเที่ยวของเรือท่องเที่ยวต่อเที่ยว้น้อยมาก ซึ่งหากตั้งราคาสูงก็จะมีนักท่องเที่ยวใช้บริการ โดยรายได้ส่วนหนึ่ง จะนำเข้าไปเป็นกองกลางของชมรม ที่เหลือหักค่าใช้จ่าย คงเหลือไม่เท่าไร

อุทยานแห่งชาติสามร้อยยอดได้ให้ข้อมูลว่า ในส่วนของอุทยาน จำเป็นต้องจัดเก็บตามระเบียบ โดยส่วนหนึ่งได้นำมาใช้ในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีในพื้นที่อุทยาน ซึ่งตรงนี้จำเป็นต้องเป็นไปตามระเบียบอย่างถูกต้อง

กลุ่มตัวแทนภาคประชาชน ได้ให้ความเห็นไว้ว่า ปัจจุบัน มีชาวบ้านส่วนหนึ่งที่มีรายได้จากการขายสินค้าทางการท่องเที่ยวที่มีในพื้นที่ เช่น ปลาสดตากแห้ง แต่ก็ยังน้อยมาก โดยทางกลุ่มพยายามหาวิธีการขาย การส่งเสริมการตลาดที่นอกเหนือจากการรอให้นักท่องเที่ยวเข้ามาซื้ออยู่แล้ว

กลุ่มภาคเอกชน ผู้ประกอบการ ได้ให้ความเห็นไว้ว่า ส่วนใหญ่ผู้ประกอบการ จะมีการใช้ทรัพยากรและวัตถุดิบในพื้นที่ในการประกอบธุรกิจของตนเอง รวมไปถึงการจ้างงานด้วยเช่นกัน ที่ยังมุ่งไปที่คนในพื้นที่อยู่ ซึ่งเป็นการช่วยกระจายรายได้ให้กับชุมชนด้วย

ตาราง 4.19 แสดงตารางสรุปประเด็นสำคัญจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านแนวทางการจัดการได้จากการท่องเที่ยว และการกระจายรายได้ไปสู่ทุกภาคส่วนการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	การส่งเสริมให้ผู้ประกอบการมีรายได้ให้มากที่สุด	การส่งเสริมให้มีการใช้วัตถุดิบและทรัพยากรจากชุมชน	ส่งเสริมให้มีการทำการตลาดที่เหมาะสม
นายกองค์การบริหารส่วนตำบล	✓		✓
สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	✓		✓
กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน		✓	✓
กรรมการหมู่บ้าน		✓	✓
อุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด		✓	✓
ผู้นำชุมชน		✓	✓
กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	✓	✓	✓
กลุ่มชมรมเรือท่องเที่ยว	✓	✓	✓
ผู้ประกอบการร้านอาหาร	✓	✓	✓
ผู้ประกอบการที่พัก	✓	✓	✓

5. กลุ่มนักท่องเที่ยวหลักที่ควรมุ่งส่งเสริมการตลาดด้านการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

กลุ่มผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยนายกองค์การบริหารส่วนตำบล กล่าวว่า จริง ๆ แล้ว เราสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ทุกกลุ่ม คือ ไม่ว่าจะ เป็นกลุ่มวัยรุ่น วัยทำงาน หรือผู้สูงอายุ เนื่องจากเรามีทั้งกิจกรรมท่องเที่ยวแบบธรรมชาติ คือการล่องเรือชมบัว มีโรงเจลุยอิมยี่สำหรับการทำบุญทำทาน มีเส้นทางเดินป็นเขา มีจุดชมวิวยุโรปาเนติก เช่น เขาจูบก้น เป็นต้น

อุทยานแห่งชาติสามร้อยยอดได้ให้ข้อมูลว่า สถานที่ท่องเที่ยวของเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เหมาะกับทุกเพศทุกวัย เนื่องด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย และบรรยากาศของธรรมชาติที่แตกต่างจากที่อื่นโดยเฉพาะพื้นที่ใกล้เคียง

กลุ่มตัวแทนภาคประชาชน ได้ให้ความเห็นว่า อยากให้ส่งเสริมกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ชอบธรรมชาติจริง ๆ เนื่องจากพื้นที่ของเรา เป็นพื้นที่เปราะบางและมีความสำคัญสูง

กลุ่มภาคเอกชน ผู้ประกอบการ กล่าวว่า นักท่องเที่ยวที่เข้ามา จะมาท่องเที่ยวในพื้นที่ข้างเคียงด้วย เช่น ชายหาดปราณบุรี หาดหัวหิน ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวรู้ว่าเรามีอะไรดี โดยช่วงแรกไม่ต้องเลือกกลุ่มนักท่องเที่ยวก็ได้

6. ช่องในการประชาสัมพันธ์ที่มีความเหมาะสม และเข้าถึงเป้าหมายได้ดีที่สุด

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้ให้ความเห็นว่า ควรใช้สื่อโซเชียลมีเดีย เนื่องจากมีต้นทุนต่ำ และสามารถทำการตลาดได้ตรงกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของกลุ่มผู้ประกอบการในพื้นที่ทั้งนี้ได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม คือ สื่อโซเชียลมีเดียที่ใช้ควรจัดทำเป็นภาษาต่างประเทศด้วย เนื่องด้วยปัจจุบัน มีนักท่องเที่ยวจากต่างชาติเริ่มให้ความสนใจเข้ามาท่องเที่ยวบ้างแล้ว

กลุ่มผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ให้ข้อคิดเห็นไว้ว่า นอกจากสื่อโซเชียลมีเดียแล้ว ภาครัฐจะใช้กรมประชาสัมพันธ์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ รวมไปถึงผู้สื่อข่าวในการเผยแพร่ข่าวสารสู่กลุ่มนักท่องเที่ยวอีกด้วย

อุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด ได้กล่าวไว้ว่า “ควรใช้สื่อโซเชียลมีเดีย เนื่องจากต้นทุนต่ำ สามารถเจาะกลุ่มเป้าหมายได้เป็นอย่างดี และทำได้อย่างต่อเนื่อง เช่น การแชร์ ปัจจุบันคนอยู่กับสื่ออันละหลายชั่วโมงหรือสามารถใช้สื่อภาพยนตร์หรือคลิปสั้น ๆ ที่อาจนำมาใช้ได้ หากมีจุดขายที่ดีพอ” ทั้งนี้ป้ายประชาสัมพันธ์ก็ยังคงจำเป็น จึงต้องทำควบคู่ไปด้วยกัน

และทุกฝ่ายยังเห็นตรงกันว่า การใช้อินฟลูเอนเซอร์ทางการท่องเที่ยวมาเป็นตัวกลางในการสื่อสารไปสู่กลุ่มนักท่องเที่ยวก็ได้ผลดี แต่มีข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณที่สูง จึงอาจต้องอาศัยการขอความร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่าย

ตาราง 4.20 แสดงตารางสรุปประเด็นสำคัญจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ด้านช่องในการ ประชาสัมพันธ์ที่มีความเหมาะสม และเข้าถึงเป้าหมายได้ดีที่สุด

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	สื่อโซเชียลมีเดีย	ป้าย ประชาสัมพันธ์	อินฟลูเอนเซอร์
นายกองค์การบริหารส่วนตำบล	✓		✓
สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	✓		✓
กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	✓	✓	✓
กรรมการหมู่บ้าน	✓	✓	✓
อุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด	✓	✓	
ผู้นำชุมชน		✓	✓
กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	✓	✓	✓
กลุ่มชมรมเรือท่องเที่ยว	✓	✓	✓
ผู้ประกอบการร้านอาหาร	✓	✓	✓
ผู้ประกอบการที่พัก	✓	✓	✓

7. ปัญหา และแนวทางการพัฒนาบุคลากรในธุรกิจท่องเที่ยวในพื้นที่

กลุ่มผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้เสนอแนะแนวทางการพัฒนาบุคลากรไว้ว่า ควร มีการส่งเสริมทางการศึกษาในด้านนี้โดยร่วมมือกับสถาบันการศึกษาในพื้นที่ และโดยรอบบริเวณ ใกล้เคียง เพิ่มรายวิชาในทักษะที่ขาด และเปิดการอบรมให้กับบุคลากรเพื่อเพิ่มองค์ความรู้ที่จำเป็นใน การทำงาน นอกจากนี้อาจต้องส่งเสริมเรื่องเงินเดือนค่าตอบแทนให้สูงขึ้นเพื่อดึงให้บุคลากรเข้ามา ทำงานในพื้นที่ให้มากขึ้น

กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มชมรมเรือท่องเที่ยว ผู้ประกอบการร้านอาหาร ผู้ประกอบการที่ พัก มีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า ต้องเพิ่มทักษะในการบริการให้กับบุคลากรที่ทำงานทางการ ท่องเที่ยวในพื้นที่ ในหลาย ๆ ด้าน เช่น ทักษะการเล่าเรื่อง และด้านภาษาที่ 3 ของเรื่อนำชม ทักษะ การบริการของพนักงาน ทักษะเฉพาะด้านของธุรกิจแต่ละธุรกิจ เป็นต้น และที่สำคัญ เมื่อมีทักษะที่ดี แล้ว ควรมีการกำหนดค่าจ้าง ค่าตอบแทนที่เหมาะสมด้วย

ตาราง 4.21 แสดงตารางสรุปประเด็นสำคัญจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ด้านปัญหา และแนวทางการพัฒนาบุคลากรในธุรกิจท่องเที่ยวในพื้นที่

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	สร้างหลักสูตรอบรม เพิ่มความรู้	เร่งอบรมให้ ความรู้เฉพาะ ทางที่จำเป็น	ปรับปรุง ค่าตอบแทน ให้เหมาะสม
นายกองค์การบริหารส่วนตำบล	✓	✓	
สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	✓	✓	
กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	✓	✓	
กรรมการหมู่บ้าน	✓	✓	✓
อุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด	✓	✓	
ผู้นำชุมชน	✓	✓	✓
กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	✓	✓	✓
กลุ่มชมรมเรือท่องเที่ยว	✓	✓	✓
ผู้ประกอบการร้านอาหาร	✓	✓	✓
ผู้ประกอบการที่พัก	✓	✓	✓

8. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

กลุ่มผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กล่าวว่า อยากให้การท่องเที่ยวได้รับความนิยมในพื้นที่ ซึ่งเชื่อว่าการท่องเที่ยวจะช่วยสร้างความรักความหวงแหนต่อทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีอย่างแน่นอน โดยภาครัฐได้เห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวและการอนุรักษ์ทรัพยากรไว้ โดยมีการวางแผนในเชิงนโยบายเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอยู่แล้ว และยังมีนโยบายเกี่ยวกับการรักษา ดูแลอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติให้คงอยู่อย่างสมบูรณ์ แต่ทั้งนี้ก็ต้องอาศัยความร่วมมือจากส่วนอื่น ๆ ด้วยจึงได้สำเร็จผล

อุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด ได้ให้ความเห็นว่า ความยั่งยืนที่แท้จริง ชุมชนต้องมีส่วนร่วมด้วย ดังนั้นอยากให้มีการตกลงร่วมกันของทั้งชุมชนและภาครัฐเกี่ยวกับการอนุรักษ์ หรือการกำหนดเขตท่องเที่ยวเอง โดยปัจจุบันในบางครั้งยังเกิดความเข้าใจไม่ตรงกันอยู่ ดังนั้นจึงควรหาจุดที่เหมาะสมที่สุด ที่จะทำให้การอนุรักษ์กับการประกอบอาชีพลงตัว

กลุ่มตัวแทนภาคประชาชน ผู้นำชุมชนและสมาชิกกลุ่มในชุมชน และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนใน
กล่าวไปในทิศทางเดียวกันว่า ตอนนีกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการท่องเที่ยว มีความเข้าใจในการ
อนุรักษ์ทรัพยากรเป็นอย่างดี เห็นความสำคัญของการอนุรักษ์เป็นอย่างดี ทางกลุ่มจะมีข้อตกลง
ร่วมกันในการดำเนินงาน แต่อยากให้ภาครัฐเข้าไปดูแลธุรกิจอื่น ๆ ด้วยที่ยังมีการสร้างมลพิษทางน้ำ
ให้เกิดขึ้นในพื้นที่ โดยอยากให้มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง

กลุ่มภาคเอกชน ผู้ประกอบการ กล่าวว่า อยากให้มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรมในพื้นที่
ให้มากที่สุด ซึ่งจะช่วยให้เกิดความหวงแหนต่อทรัพยากรตามมาอย่างแน่นอน รวมถึงอยากให้มีการ
ประชาสัมพันธ์การเป็นนักท่องเที่ยวที่ดีให้กับกลุ่มนักท่องเที่ยวด้วย

**ตาราง 4.22 แสดงตารางสรุปประเด็นสำคัญจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แนวทางการพัฒนาการ
ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัด
ประจวบคีรีขันธ์**

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	ส่งเสริมเชิงนโยบาย	กำหนด กฎระเบียบ ข้อตกลงร่วมกัน ที่เหมาะสม	ให้ข้อมูล เกี่ยวกับการ เป็น นักท่องเที่ยว ที่ดี
นายกองค์การบริหารส่วนตำบล	✓	✓	
สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	✓	✓	✓
กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	✓	✓	✓
กรรมการหมู่บ้าน		✓	✓
อุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด	✓	✓	✓
ผู้นำชุมชน	✓	✓	✓
กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	✓	✓	✓
กลุ่มชมรมเรือท่องเที่ยว	✓	✓	✓
ผู้ประกอบการร้านอาหาร	✓	✓	✓
ผู้ประกอบการที่พัก	✓	✓	✓

4.2 การพัฒนาพลเมืองภายใต้แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน : ชุมชนบ้านเกาะมอญ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นแนวคิดที่เน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในระยะยาว โดยมีเป้าหมายเพื่อรักษาความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมสำหรับคนรุ่นปัจจุบันและอนาคต การพัฒนาพลเมืองภายใต้แนวคิดนี้จึงเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างทั่วถึง สำหรับการวิจัยนี้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนสู่การท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการเสนอความคิดเห็นการวางแผนและการตัดสินใจ 2) ด้านการดำเนินการและการปฏิบัติการ 3) ด้านการแบ่งปันผลประโยชน์ และ 4) ด้านการติดตามและประเมินผล ผลการศึกษาพบว่า

4.2.1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.23 แสดงจำนวน และค่าร้อยละ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	159	39.75
หญิง	241	60.25
รวม	400	100
2. อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	12	3.00
20 - 30 ปี	96	24.00
31 - 40 ปี	117	29.25
41 - 50 ปี	75	18.75
51 - 60 ปี	64	16.00
มากกว่า 60 ปี	36	9.00
รวม	400	100
3. การศึกษา		
กว่าปริญญาตรี	117	29.25
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	184	46.00
สูงกว่าปริญญาตรี	99	24.75

รวม	400	100
4. อาชีพ		
นักเรียน/นักศึกษา	66	16.50
รับราชการ/พนักงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ	51	12.75
ข้าราชการการเมือง	0	0
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	53	13.25
พนักงานเอกชน	84	21.00
ธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของกิจการ	87	21.75
เกษตรกร	59	14.75
รวม	400	100
สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5. รายได้เฉลี่ย		
ต่ำกว่า 15,000 บาท	35	8.75
15,000 – 30,000 บาท	124	31.00
30,001 – 45,000 บาท	78	19.50
45,001 – 60,000 บาท	62	15.50
มากกว่า 60,000 บาท	101	25.25
รวม	400	100
6. ระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่		
ต่ำกว่า 5 ปี	78	19.50
5 - 10 ปี	173	43.25
มากกว่า 10 ปี	148	37.25
รวม	400	100

จากตารางที่ 4.23 จำนวน และค่าร้อยละ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง ร้อยละ 60.25 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี ร้อยละ 29.25 ระดับการศึกษาอยู่ระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ร้อยละ 46.00 ประกอบธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของกิจการ ร้อยละ 21.75 มีรายได้เฉลี่ยอยู่ที่ 15,000 – 30,000 บาท ร้อยละ 31.00 และอาศัยในพื้นที่ระหว่าง 5 – 10 ปี ร้อยละ 43.25

ตารางที่ 4.24 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน :

ชุมชนบ้านเกาะมอญ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ภาพรวม

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยมีชุมชนเป็นฐาน		ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านการเสนอความคิดเห็นการวางแผนและการตัดสินใจ	4.32	.77	มาก
2	ด้านการดำเนินการและการปฏิบัติการ	4.42	.72	มาก
3	ด้านการแบ่งปันผลประโยชน์	4.04	.76	มาก
4	ด้านการติดตามและประเมินผล	4.26	.72	มาก
รวม		4.38	.64	มาก

จากตารางที่ 4.24 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน : ชุมชนบ้านเกาะมอญ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ภาพรวม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.38 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการดำเนินการและการปฏิบัติการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.42 ด้านการเสนอความคิดเห็นการวางแผนและการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ย 4.32 ด้านการติดตามและประเมินผล มีค่าเฉลี่ย 4.26 และ ด้านด้านการแบ่งปันผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 4.04

ตารางที่ 4.25 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน : ชุมชนบ้านเกาะมอญ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ รายด้าน

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน : ชุมชนบ้านเกาะมอญ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์		ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ด้านการเสนอความคิดเห็นการวางแผนและการตัดสินใจ				
1	การมีส่วนร่วมในการคัดเลือกสมาชิกและจัดตั้งคณะกรรมการสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวในชุมชน	4.41	.82	มาก
2	การมีส่วนร่วมในการร่างนโยบายแนวทางการสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวพื้นที่ชุมชนเกาะมอญ	4.48	.66	มาก
3	การมีส่วนร่วมในการออกกฎระเบียบของการยกระดับการท่องเที่ยวพื้นที่ชุมชนเกาะมอญ	4.42	.70	มาก

4	การมีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารจัดการ สำหรับยกระดับการท่องเที่ยวพื้นที่ชุมชนเกาะ มอญ	4.39	.72	มาก
5	การมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางจัดทำ แผนพัฒนาปรับปรุงสำหรับยกระดับการท่องเที่ยว พื้นที่ชุมชนเกาะมอญ	4.27	.80	มาก
รวม		4.34	.77	มาก
ด้านการดำเนินการและการปฏิบัติการ				
1	การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการ พัฒนาปรับปรุงสถานที่แหล่งท่องเที่ยว	4.56	.53	มากที่สุด
2	การมีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้ประกอบการ ร้านค้าในสถานที่แหล่งท่องเที่ยว	4.38	.59	มาก
3	การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการสำรวจความ ต้องการของชุมชนในพื้นที่และรอบๆแหล่งท่องเที่ยว	4.38	.74	มาก
4	การมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมโครงการหรือ กิจกรรมต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยว	4.52	.66	มากที่สุด
5	การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของ แหล่งท่องเที่ยว	4.40	.65	มาก
6	การมีท่านมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความสะอาด ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว	4.55	.47	มากที่สุด
7	ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนเงินทุนหรือ อุปกรณ์ในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวของ แหล่งท่องเที่ยว	4.54	.44	มากที่สุด
8	การมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว	4.44	.59	มาก
รวม		4.43	.79	มาก
ด้านการแข่งขันผลประโยชน์				
1	การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์จากการ ดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของแหล่ง ท่องเที่ยว	4.11	.71	มาก
2	การมีส่วนร่วมในโอกาสเข้าไปขายสินค้า บริการ ในพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว	3.90	.80	มาก

3	การมีส่วนร่วมในการได้รับรายได้จากกิจกรรม/ โครงการของของแหล่งท่องเที่ยว	3.92	.73	มาก
4	การมีโอกาสได้ใช้บริการกิจกรรม/โครงการของ แหล่งท่องเที่ยว	4.08	.65	มาก
5	การได้รับผลประโยชน์จากการช่วยเหลือในการ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	4.00	.74	มาก
รวม		4.03	.76	มาก
ด้านการติดตามและประเมินผล				
1	การมีส่วนร่วมในการดูแลการใช้จ่ายในกิจกรรม/ โครงการของแหล่งท่องเที่ยว	4.11	.79	มาก
2	การมีส่วนร่วมในการจัดทำแบบประเมินการ ดำเนินงานกิจกรรม/โครงการของแหล่งท่องเที่ยว	4.16	.66	มาก
3	การมีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้าใน กิจกรรม/โครงการของแหล่งท่องเที่ยว	4.12	.62	มาก
4	การได้รับการมอบหมายให้เป็นผู้ทำหน้าที่ติดตาม ประเมินผลการดำเนินกิจกรรม/โครงการของของ แหล่งท่องเที่ยว	4.01	.76	มาก
5	การให้ความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐทำหน้าที่ ติดตามประเมินผลการดำเนินกิจกรรม/โครงการ ของแหล่งท่องเที่ยว	4.04	.74	มาก
รวม		4.15	.72	มาก

จากตารางที่ 4.25 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน : ชุมชนบ้านเกาะมอญ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ รายด้าน รายด้าน ด้านการเสนอความคิดเห็นการวางแผนและการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.34 เมื่อพิจารณารายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการร่างนโยบายแนวทางการสำหรัยยกระดับการท่องเที่ยวพื้นที่ชุมชนเกาะมอญ มีค่าเฉลี่ย 4.48 รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการคัดเลือกสมาชิกและจัดตั้งคณะกรรมการสำหรัยยกระดับการท่องเที่ยวในชุมชน มีค่าเฉลี่ย 4.41 การมีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารจัดการสำหรัยยกระดับการท่องเที่ยวพื้นที่ชุมชนเกาะมอญ มีค่าเฉลี่ย 4.39 ตามลำดับและ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางการพัฒนาปรับปรุงสำหรัยยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรีแบบคาร์บอนต่ำ มีค่าเฉลี่ย 4.27

ด้านการดำเนินการและการปฏิบัติการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.43 เมื่อพิจารณารายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาปรับปรุงสถานที่แหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.56 รองลงมาคือ การมีท่านมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความสะอาดในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.55 มีส่วนร่วมในการสนับสนุนเงินทุนหรืออุปกรณ์ในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.54 ตามลำดับ และ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้ประกอบการร้านค้าในสถานที่แหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.39

ด้านการแบ่งปันผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.03 เมื่อพิจารณารายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.11 รองลงมาคือ การมีโอกาสดำเนินกิจกรรม/โครงการของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.08 การได้รับผลประโยชน์จากการช่วยเหลือในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.00 ตามลำดับ และ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในโอกาสเข้าไปขายสินค้า บริการ ในพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.90

ด้านการติดตามและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.15 เมื่อพิจารณารายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการจัดทำแบบประเมินการดำเนินงานกิจกรรม/โครงการของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.16 รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้าในกิจกรรม/โครงการของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.16 การมีส่วนร่วมในการดูแลการใช้จ่ายในกิจกรรม/โครงการของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.11 และ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การได้รับการมอบหมายให้เป็นผู้ทำหน้าที่ติดตามประเมินผลการดำเนินกิจกรรม/โครงการของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.01

4.2.3 ผลการสัมภาษณ์และแนวทางการพัฒนาพลเมืองภายใต้แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน

1) ผลการสัมภาษณ์

ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลหลักพบว่า กลุ่มเป้าหมายเป็นบุคลากรหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ จำนวน 4 คน ผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ จำนวน 7 คน ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว จำนวน 4 คน และนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวในพื้นที่ จำนวน 5 คน รวม 20 คน ดังตารางที่ 4.2.4

ตารางที่ 4.26 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ลำดับ	ชื่อ	ประเภทกลุ่มเป้าหมาย	เพศ	อายุ (ปี)	ระดับการศึกษา	อาชีพ
1	G1	หน่วยงานภาครัฐ	ชาย	31	ปริญญาตรี	รับราชการ
2	G2	หน่วยงานภาครัฐ	หญิง	54	ปริญญาตรี	รับราชการ
3	G3	หน่วยงานภาครัฐ	หญิง	40	ปริญญาตรี	รับราชการ
4	G4	หน่วยงานภาครัฐ	หญิง	35	ปริญญาตรี	รับราชการ
5	C1	ผู้นำชุมชน	ชาย	55	ต่ำกว่าปริญญาตรี	อิสระ
6	C2	ผู้นำชุมชน	ชาย	58	ต่ำกว่าปริญญาตรี	อิสระ
7	C3	ผู้นำชุมชน	หญิง	45	ปริญญาตรี	อิสระ
8	C4	ผู้นำชุมชน	หญิง	51	ต่ำกว่าปริญญาตรี	อิสระ
9	C5	ผู้นำชุมชน	หญิง	57	ปริญญาตรี	อิสระ
10	P1	ประชาชนในพื้นที่	ชาย	36	ปริญญาตรี	พนักงานเอกชน
11	P2	ประชาชนในพื้นที่	หญิง	48	ต่ำกว่าปริญญาตรี	รับราชการ
12	E1	ผู้ประกอบการ	หญิง	46	ปริญญาตรี	เจ้าของกิจการ
13	E2	ผู้ประกอบการ	ชาย	51	ปริญญาตรี	เจ้าของกิจการ
14	E3	ผู้ประกอบการ	หญิง	39	ปริญญาตรี	เจ้าของกิจการ
15	E4	ผู้ประกอบการ	หญิง	35	ปริญญาโท	เจ้าของกิจการ
16	T1	นักท่องเที่ยว	หญิง	30	ปริญญาตรี	พนักงานเอกชน
17	T2	นักท่องเที่ยว	ชาย	43	ปริญญาโท	รับราชการ
18	T3	นักท่องเที่ยว	หญิง	38	ปริญญาตรี	พนักงานเอกชน
19	T4	นักท่องเที่ยว	หญิง	32	ปริญญาตรี	พนักงานเอกชน
20	T5	นักท่องเที่ยว	หญิง	44	ปริญญาตรี	รับราชการ

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว

ชุมชนควรมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวตั้งแต่การวางแผน การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การตลาด และการบริหารจัดการ โดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการการท่องเที่ยวชุมชนเพื่อเป็นตัวแทนของชุมชนในการเจรจากับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ว่า

“ถ้าหน่วยงานของรัฐ คนในชุมชน ผู้นำชุมชน ได้มีส่วนร่วมสำคัญในการร่วมกันพัฒนา และเป็นความต้องการของชุมชนจริง ๆ ให้ชุมชนได้ร่วมออกความคิดเห็นบ้าง ร่วมดำเนินงานบ้าง”

2. การสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

การท่องเที่ยวช่วยสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนโดยการเพิ่มรายได้ให้กับชาวบ้าน สร้างงาน สนับสนุนการอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมความสามัคคีในชุมชน หากหน่วยงานภาครัฐมีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในการพัฒนาพลเมืองหรือสมาชิกในชุมชนจะสามารถสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ว่า

“ถ้าหน่วยรัฐเข้ามาเป็นแกนนำหรือมีนโยบายที่ชัดเจน ในการพัฒนา ศักยภาพสมาชิกในชุมชน คิดว่าชุมชนจะเป็นชุมชนท่องเที่ยวที่ยั่งยืนได้”

3. การพัฒนาพลเมือง

การท่องเที่ยวช่วยพัฒนาพลเมืองโดยการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ ให้กับชาวบ้าน ชาวบ้านได้เรียนรู้เกี่ยวกับการบริการลูกค้า การจัดการธุรกิจ การตลาด และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ การท่องเที่ยวช่วยส่งเสริมให้ชาวบ้านมีความภาคภูมิใจในชุมชนและวัฒนธรรมของตนเอง ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ว่า

“ส่วนตัวยังไม่แน่ใจว่าการพัฒนาพลเมืองคือ อะไร แต่เข้าใจว่าเป็นการที่ สมาชิกในพื้นที่ชุมชนได้ได้รับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เพื่อการจัดการ ท่องเที่ยว และสามารถดำเนินการท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืน”

4. ความท้าทายในการพัฒนาพลเมือง

การพัฒนาพลเมืองภายใต้แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐานมีอุปสรรคหลายประการ ได้แก่ การขาดการศึกษาและทักษะ การขาดการสนับสนุนจากภาครัฐ และการแข่งขันจากธุรกิจท่องเที่ยวรายใหญ่ ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ว่า

“คิดว่ายังมีอุปสรรค เช่น การสนับสนุนช่วยเหลือจากภาครัฐ หรือ การศึกษา การพัฒนาทักษะต่าง ๆ ปัจจุบันชุมชนดูแลกันเอง จัดการ ท่องเที่ยวกันเอง หากได้รับการสนับสนุนให้ได้พัฒนาในด้านต่าง ๆ ก็ น่าจะดี หรือที่บอกว่าหากชุมชนได้มีส่วนร่วมในทุก ๆ กิจกรรมก็น่าดี มาก”

2) แนวทางการพัฒนาพลเมืองภายใต้แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน

แนวทางการพัฒนาพลเมืองภายใต้แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐานมีหลักการสำคัญดัง คือ

1. การมีส่วนร่วมของชุมชน ชุมชนมีบทบาทสำคัญในการกำหนดและนำแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวไปปฏิบัติ พวกเขาควรมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวางแผนและการตัดสินใจไปจนถึง การดำเนินการและการติดตามผล การกระจายผลประโยชน์ การท่องเที่ยวควรสร้างผลประโยชน์ทาง

เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างเท่าเทียมกันทั่วทั้งชุมชน ผลประโยชน์เหล่านี้ควรกระจายไปยังภาคส่วนต่างๆ รวมถึงธุรกิจท้องถิ่น ชุมชน และสิ่งแวดล้อม การรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม: การท่องเที่ยวควรเคารพและรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชน การพัฒนาควรคำนึงถึงมรดกทางวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของชุมชน การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม: การท่องเที่ยวควรดำเนินการในลักษณะที่รักษาและปกป้องสิ่งแวดล้อม การพัฒนาควรคำนึงถึงความจุของสิ่งแวดล้อม และใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน การพัฒนาศักยภาพ การท่องเที่ยวควรส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของพลเมืองในชุมชน การฝึกอบรมและการศึกษาควรมีให้เพื่อช่วยให้ชุมชนมีทักษะและความรู้ที่จำเป็นในการมีส่วนร่วมในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

2. กลยุทธ์การพัฒนา กลยุทธ์การพัฒนาที่สามารถนำมาใช้เพื่อส่งเสริมการพัฒนาพลเมืองภายใต้แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน ได้แก่ การสร้างการรับรู้ สร้างการรับรู้เกี่ยวกับแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของชุมชน การเสริมสร้างศักยภาพ ให้การฝึกอบรมและการสนับสนุนแก่ชุมชนเพื่อช่วยให้พวกเขามีทักษะและความรู้ที่จำเป็นในการมีส่วนร่วมในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว พัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวที่เคารพและรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของชุมชน การส่งเสริมการตลาด: ส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและเน้นบทบาทของชุมชนในประสบการณ์การท่องเที่ยว การติดตามและการประเมินผล ติดตามและประเมินผลผลกระทบของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้แน่ใจว่าเป็นไปตามหลักการของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและการมีส่วนร่วมของชุมชน

3) กิจกรรมทางการพัฒนาพลเมืองภายใต้แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน

กิจกรรมที่ 1 การสำรวจเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์และการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
วัตถุประสงค์

- สร้างความตระหนักเกี่ยวกับความสำคัญของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ยั่งยืน
- สร้างรายได้ให้แก่ชุมชนท้องถิ่น

การดำเนินการ

- จัดเส้นทางท่องเที่ยวที่นำโดยไกด์ท้องถิ่น
- ให้ความรู้เกี่ยวกับพืช และสัตว์ในท้องถิ่น รวมถึงการวิเคราะห์ SWOT ประโยชน์

- สร้างความตระหนักเกี่ยวกับความสำคัญของการอนุรักษ์
- ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ยั่งยืน

- สร้างรายได้ให้แก่ชุมชนท้องถิ่น

- ปรับปรุงสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของผู้เข้าร่วม

กิจกรรมที่ 2 การเรียนรู้ศิลปะและหัตถกรรมแบบดั้งเดิม

วัตถุประสงค์

- อนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่น
- สร้างโอกาสในการสร้างรายได้สำหรับช่างฝีมือท้องถิ่น
- ให้ประสบการณ์การเรียนรู้ที่สนุกสนานและมีส่วนร่วมสำหรับนักท่องเที่ยว

การดำเนินการ

- จัดเวิร์กช็อปการเรียนรู้ศิลปะและหัตถกรรมแบบดั้งเดิม เช่น การทอผ้า การแกะสลักไม้

หรือการทำเครื่องปั้นดินเผา

- ให้คำแนะนำโดยช่างฝีมือท้องถิ่นที่มีประสบการณ์
- จัดแสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์หัตถกรรมที่นักท่องเที่ยวทำขึ้น

ประโยชน์

- อนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่น
- สร้างโอกาสในการสร้างรายได้สำหรับช่างฝีมือท้องถิ่น
- ให้ประสบการณ์การเรียนรู้ที่สนุกสนานและมีส่วนร่วมสำหรับนักท่องเที่ยว
- สร้างความผูกพันระหว่างนักท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่น

กิจกรรมที่ 3 การท่องเที่ยวเชิงเกษตร

วัตถุประสงค์

- สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการเกษตรที่ยั่งยืน
- ส่งเสริมการบริโภคอาหารท้องถิ่น
- สร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรในท้องถิ่น

การดำเนินการ:

- จัดทัวร์ฟาร์มที่นำโดยเกษตรกรท้องถิ่น
- ให้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการเกษตรที่ยั่งยืน เช่น การเพาะปลูกแบบอินทรีย์และการจัดการ

น้ำ

- จัดกิจกรรมเก็บเกี่ยวและเตรียมอาหาร โดยใช้ผลผลิตจากฟาร์ม
- จัดแสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์เกษตรท้องถิ่น

ประโยชน์

- สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการเกษตรที่ยั่งยืน
- ส่งเสริมการบริโภคอาหารท้องถิ่น

- สร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรในท้องถิ่น
- ให้ประสบการณ์การเรียนรู้ที่สนุกสนานและมีส่วนร่วมสำหรับนักท่องเที่ยว
- ส่งเสริมสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของผู้เข้าร่วม

4.3 การพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากฐานทรัพยากรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานพื้นที่ชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

จากการศึกษาพบว่าพื้นที่ชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์เป็นชุมชนท่องเที่ยว บ้านเกาะมอญ-เกาะไผ่ สถานที่ท่องเที่ยวใหม่ อีกที่คอยให้บริการล่องเรือ ชมบึงบัว แห่งทุ่งสามร้อยยอด ทางชุมชนได้มีการปรับพื้นที่และช่วยกันปลูกบัว เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน สวย วิวดี บรรยากาศดีมาก นักท่องเที่ยวจะต้องเหมาเรือของชุมชนไป 600 บาท นั่งไปได้ 4-6 คน ได้ไปชมบึงบัว เก็บผักบัวทานฟรี พาไปชมลิงเสมที่อาศัยตามธรรมชาติแห่งเทือกเขาแมว ไปชมฟอสซิล ร่องรอยการจมน้ำทะเลของบึงแห่งนี้ และปิดท้ายด้วยการไปชม ก้อนหินหมู่ป่า ยืนสง่ามบนยอดเขาแมว ซึ่งชุมชนบ้านเกาะมอญ-เกาะไผ่ ตั้งอยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลไร่เก่า และตำบลไร่ใหม่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีลักษณะทั่วไปทางกายภาพของพื้นที่ ดังนี้

อาชีพการเกษตร ทำไร่สัปรด สวนมะม่วง ขนุน เลี้ยงสัตว์ วัว หมู กุ้ง ไข่ ค้าขาย รับจ้าง แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ อุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด บึงบัว ถ้ำภาพเขียน ทุ่งสามร้อยยอด โรงเจลุยอิมยี่ วัดบ้านหนองแก สำนักสงฆ์ถ้ำเกาะ
ผลิตภัณฑ์ชุมชน ปลาสาม ปลาสลิดแดดเดียว หินพระธาตุ
ผลิตภัณฑ์ชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวพื้นที่ชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ การเกิดของภูมิปัญญาที่มีกระบวนการเรียนรู้และสืบทอด ถ่ายทอดองค์ ความรู้ที่มีอยู่เดิมในชุมชนแล้วพัฒนาเลือกสรรปรับปรุงองค์ความรู้จนเกิดทักษะ และความชำนาญที่สามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาชีวิตได้อย่างเหมาะสมและ สืบทอดพัฒนาต่อไปอย่างไม่สิ้นสุด การเชื่อมโยงแหล่งความรู้ในท้องถิ่นและชุมชน มาพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP ภายใต้การสนับสนุนของสถาบันการศึกษาและ หน่วยงานด้านเทคนิคการผลิตที่เกี่ยวข้อง มีการเสริมสร้างความรู้ ทักษะและ พัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์OTOP ให้มีความโดดเด่น มีคุณภาพมาตรฐานพร้อมที่จะจำหน่ายทั้งในตลาดภายในและตลาดต่างประเทศได้ที่สำคัญผลิตภัณฑ์นั้นยังคง รักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ของชุมชนอย่างเด่นชัด และผลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่าสมาชิกในชุมชนมีความเข้มแข็ง หลายคนมีความคิดก้าวหน้าและทันสมัย มีความรู้เรื่องการท่องเที่ยว การเกษตร

การปลุสตัดว์ อีกทั้งยังมีความมุ่งมั่น ตั้งใจที่จะพัฒนาชุมชนของตนเองให้ดีขึ้นและมีความยั่งยืน พร้อมต้อนรับนักท่องเที่ยว โดยเห็นได้จากผลการสัมภาษณ์เชิงลึก ดังนี้

“ในฐานะผู้นำของชุมชนก็จะทำหน้าที่ประสานความร่วมมือในด้านต่าง ๆ กับสมาชิกในชุมชน ระหว่างชุมชน กับหน่วยงานของรัฐ รวมถึงการจัดการให้สมาชิกทุกหมู่บ้านได้มีส่วนร่วมการพัฒนาพื้นที่ชุมชนโดยการใช้ทุนทรัพยากรทางสังคมของพื้นที่เกาะมอญ เกาะใหม่ พิจารารากำหนดโครงการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชน พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ”

สัมภาษณ์ผู้นำชุมชน

“ส่วนใหญ่สมาชิกจะได้รับข่าวสารจากผู้นำของชุมชนซึ่งแต่ละชุมชนจะมีผู้นำที่ทำหน้าคอยประสานงานต่าง ๆ ถือว่าชุมชนมีความเข้มแข็งตอนนี้ก็ช่วยกันพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว บึงบัว การเชื่อมโยงกับพื้นที่ใกล้เคียงตอนนี้ที่อยากได้คือ พวกของพวกฝากที่นักท่องเที่ยวมาที่นี่แล้วต้องซื้อกลับ”

สมาชิกในชุมชน

“ตอนแรกไม่รู้จักที่นี่ค่ะ ลองค้นหาข้อมูลว่าแถวนี้มีอะไรน่าสนใจ เพราะคิดว่าเป็นพื้นที่สงบ น่าจะไม่วุ่นวาย แล้วขับรถมาถามชาวบ้านแถวนี้เอา คิดว่าเป็นพื้นที่น่าสนใจ มีความเป็นธรรมชาติ แต่ยังไม่เห็นร้านของฝากนะ หรือที่พักรถค่อนข้างหายาก หากมีของฝาก มีการทำการประชาสัมพันธ์ที่ดี น่าจะช่วยดึงนักท่องเที่ยวได้เยอะ แต่ก็ต้องมีวิธีการจัดการที่ทำให้เกิดความยั่งยืนด้วย ”

นักท่องเที่ยว

และจากการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากผลการระดมความคิดระหว่างผู้วิจัย ผู้นำชุมชน สมาชิกในชุมชน และตัวแทนนักท่องเที่ยว พบว่าสภาพแวดล้อมของพื้นที่ชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ พื้นที่ภูเขา พื้นที่ราบ โดยรวม มีภูมิประเทศและทรัพยากรงดงามเหมาะแก่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการจัดการท่องเที่ยวยั่งยืน หรือการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ เช่น การท่องเที่ยวที่สามารถปั่นจักรยานท่องเที่ยว ซึ่งเหมาะกับนักท่องเที่ยวที่ชอบความเป็นธรรมชาติ เนื่องจากปัจจุบันกระแสการท่องเที่ยวที่เน้นการอนุรักษ์ธรรมชาติกำลังมาแรงและได้รับความนิยม หากได้รับการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว มีนโยบายการพัฒนาเส้นทางจักรยาน หรือกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงกีฬา เช่น กิจกรรมวิ่ง

ในด้านของการประอบอาชีพในพื้นที่พบว่าส่วนใหญ่ทำอาชีพเกษตรกร ทำปศุสัตว์ สัตว์น้ำ ค้าขาย และแปรรูปอาหารขาย เป็นต้น นอกจากแหล่งท่องเที่ยวสำคัญอย่าง บึงบัว การล่องเรือ การชมสถานที่สำคัญ ๆ ในพื้นที่แล้ว ยังมีทรัพยากรที่สำคัญเช่น อาหารทะเล ตันกอกหรือตันรูปฤาษี ที่มีการแปรรูปเป็นเสื่อกกเพื่อจำหน่ายอีกด้วย จากอาชีพดังกล่าวนี้ ได้ข้อสรุปร่วมกันว่าชุมชนมีศักยภาพในการสร้างสรรค์และพัฒนาผลิตภัณฑ์ขึ้นมาได้เอง โดยสามารถ ใช้ทรัพยากรและทุนที่มีอยู่ในชุมชนเป็นหลักได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำ วัตถุดิบในพื้นที่มาแปรรูปต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่

2. ผลการออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวพื้นที่ชุมชนบ้าน เกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

จากการลงพื้นที่วิจัยนั้นพบว่าผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีศักยภาพในการพัฒนา ทั้งผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ ดั้งเดิมอยู่แล้ว และผลิตภัณฑ์ใหม่ที่สามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรภายในชุมชน นำมาสร้างสรรค์ และแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย โดยสามารถแบ่งเป็นกลุ่มผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ดังนี้

1. ผลิตภัณฑ์แปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารจากอาหารทะเล โดยนำอาหารทะเลสดมาแปรรูปเป็น ผลิตภัณฑ์น้ำพริก ซึ่งเป็นทั้งอาหารและของฝาก ได้รับการพัฒนาโดยบุคลากรของสถาบันวิจัยและ พัฒนา โดยนำหอย ปลาตัวเล็ก มาทำการถนอมอาหารให้แห้งและนำมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์น้ำพริก ทะเล

ภาพที่ 4 แสดงผลิตภัณฑ์น้ำพริก

2. ผลิตภัณฑ์แปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารจาก พืชผลทางการเกษตร คือ สับปะรด ซึ่งมีอยู่ทั่วไปในพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีพื้นที่ปลูกสับปะรดมากที่สุดในประเทศ มีพื้นที่รวมกว่า 402,905 ไร่ และยังเป็นแหล่งแปรรูปสับปะรดเพื่อการบริโภคและส่งออกที่ใหญ่ที่สุดของโลก สร้างมูลค่าไม่ต่ำกว่าปีละ 20,000 ล้านบาท จนถูกเรียกว่าเป็นเมืองหลวงสับปะรด พันธุ์ที่นิยมปลูกกันมากที่สุดคือ สับปะรดพันธุ์ปัตตาเวีย หรือที่เรียกกันว่า พันธุ์โรงงาน ซึ่งเป็นสับปะรดพันธุ์เศรษฐกิจมีปลูกกันมาอย่างยาวนาน

ภาพที่ 5 สับปะรดอบแห้ง

3. ผลิตภัณฑ์แปรรูปผลิตภัณฑ์ของฝากจาก ทรัพยากรในชุมชน คือ ต้นกกเป็นไม้ล้มลุก ซึ่งหลายคนมักมองว่าต้นกกเป็นวัชพืชที่ไม่มีประโยชน์ใด ๆ เลย เป็นสิ่งที่ไม่จริงเลย เนื่องจากต้นกกมีประโยชน์และสรรพคุณมาก ต้นกกเป็นวัชพืชที่มีสายพันธุ์หรือชนิดของต้นกกมากกว่า 4,000 ชนิด กระจายอยู่ทั่วโลก โดยต้นกกชอบบริเวณที่มีความชื้นสูงหรือบริเวณที่มีน้ำขังท่วมอยู่ จึงชอบขึ้นในพื้นที่บ่อ บึง ทางระบายน้ำ นาข้าว หรือพื้นที่ลุ่มน้ำ เป็นต้น ซึ่งลักษณะของต้นกกคือลำต้นมีรูปร่างเป็น สามเหลี่ยมหรือสามมุมถ้ามองในแนวขวาง ในบางสายพันธุ์หรือชนิดของต้นกคนั้นมีผนังกั้นคล้ายห้อง แบ่งเป็นส่วนๆออกไป ดอกของต้นกกมีช่อปลายแหลมห่อหุ้มไว้แค่เพียงอันเดียวเท่านั้น มีกาบใบ

อยู่ชิดกัน มี ดอกที่จะมีกาบย่อยๆออกมาเป็นช่อหุ้ม อีกทั้งต้นกกเลื้อยไปไต่ดินและสามารถแตกเป็นลำต้นใหม่โผล่มาเหนือดิน แต่ลำต้นไม่แตกกิ่งแบบต้นไม้ชนิดอื่นๆ ซึ่งใครหลายคนมักจะไม่สามารถแยกได้ระหว่างหญ้า เพราะมีลักษณะของใบคล้ายกัน แต่แตกต่างที่เรียงตัวอัดแน่นกันเป็นสามมุมและไม่มีมุมของกาบใบ

ภาพที่ 6 ผลิตภัณฑ์ของใช้จากต้นกก

3. ผลการทดสอบความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ภาพรวม

ตารางที่ 4.27 ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1 ผลิตภัณฑ์มีประโยชน์	4.42	.76	มาก
2 ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพ	4.41	.62	มาก
3 ผลิตภัณฑ์มีรูปลักษณ์สวยงาม	4.35	.56	มาก
4 ผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสมกับการเป็นสินค้าของ ฝาก	4.51	.65	มากที่สุด
รวม	4.48	.66	มาก

จากตารางที่ 4.27 ผลการทดสอบความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.48 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสมกับการเป็นสินค้าของฝาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.51 ด้านผลิตภัณฑ์มีประโยชน์ มีค่าเฉลี่ย 4.42 ด้านผลิตภัณฑ์มีคุณภาพ มีค่าเฉลี่ย 4.41 และ ด้านผลิตภัณฑ์มีรูปลักษณ์สวยงาม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 4.35

ตาราง 4.28 ค่าเฉลี่ยและระดับความพึงพอใจปัจจัยด้านการตลาดผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยมีชุมชนเป็นฐาน		ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านผลิตภัณฑ์	4.48	.66	มาก
2	ด้านการส่งเสริมการขาย	4.40	.64	มาก
3	ด้านราคา	4.32	.65	มาก
4	ด้านการจัดจำหน่าย	4.35	.65	มาก
รวม		4.45	.64	มาก

จากตารางที่ 4.28 ค่าเฉลี่ยและระดับความพึงพอใจปัจจัยด้านการตลาดผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.45 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.48 ด้านการส่งเสริมการขาย มีค่าเฉลี่ย 4.40 ด้านการจัดจำหน่าย มีค่าเฉลี่ย 4.35 และ ด้านราคา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 4.32

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการดำเนินโครงการวิจัยเรื่อง "การพัฒนาชุมชนต้นแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยยึดหลัก BCG" ประกอบด้วย 3 โครงการย่อย ดังนี้

1. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
  2. การพัฒนาพลเมืองภายใต้แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน : ชุมชนบ้านเกาะมอญ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
  3. การพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากฐานทรัพยากรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
- โดยผู้วิจัยขอเสนอสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

5.1.1.2 สรุปข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

จากผลสำรวจพบว่า ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 30 - 39 ปี มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของกิจการ และมีรายได้เฉลี่ยอยู่ที่ 30,001 – 40,000 บาท

5.1.1.3 สรุปข้อมูลพฤติกรรมทางการท่องเที่ยว แรงจูงใจทางการท่องเที่ยว และศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ผลการสำรวจพบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่าง มีประสบการณ์การการท่องเที่ยวในพื้นที่ 2-3 ครั้ง มีการใช้จ่ายในการท่องเที่ยวแต่ละครั้ง 3,001 บาท – 4,000 บาท ใช้เวลาในการท่องเที่ยว 1 วัน เดินทางด้วยตัวเอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพักผ่อนในวันหยุด และนิยมเดินทางท่องเที่ยวในช่วงเดือนมกราคม – เดือนกุมภาพันธ์ มีแรงจูงใจด้านปัจจัยผลักดันคือ ต้องการท่องเที่ยวแบบผจญภัย ด้านปัจจัยดึงดูดคือกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ด้านสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยวคือความงดงามของบึงบัว ด้านการเข้าถึงคือความเชื่อมโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยว ด้านด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทางท่องเที่ยวคือมาตรฐานของร้านอาหาร ด้านกิจกรรมและ

กระบวนการทางการท่องเที่ยวคือกิจกรรมทางการท่องเที่ยวหลากหลาย ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่คือประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว

5.1.1.4 สรุปข้อมูลศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ของชุมชนชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวเห็นว่า ศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีศักยภาพมากที่สุด โดยด้านมีการรักษาวัฒนธรรม ประเพณี เหมาะสม ด้านการสนับสนุนการผลิตสินค้าจากชุมชนท้องถิ่น และด้านการจัดการมลภาวะอย่างเหมาะสม มีศักยภาพในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ ด้านมีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และด้านการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมีศักยภาพอยู่ในระดับมาก

5.1.1.5 อภิปรายผลการวิจัย

1. ด้านแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ในการกำหนดแนวทางในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ นั้น ควรมีการกำหนดพื้นที่อนุรักษ์และพื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการท่องเที่ยวที่ชัดเจนตามความเหมาะสม และมีการกำหนดกฎระเบียบที่ชัดเจนเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานปฏิบัติตามได้โดยถูกต้อง ทั้งนี้ต้องมีการประชาสัมพันธ์ข้อควรปฏิบัติทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ให้กับนักท่องเที่ยวอย่างเข้าใจ ทั้งนี้ด้วยพื้นที่ที่มีความเปราะบางและมีความสำคัญในการเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่สำคัญระดับประเทศ

2. แนวทางด้านสร้างเสริมความตระหนักเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

จำเป็นต้องพัฒนาเรื่องการสื่อความหมายเกี่ยวกับความสำคัญของพื้นที่ ความสำคัญของทรัพยากร และแนวปฏิบัติเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวในช่องทางสื่อที่เหมาะสมกับแต่ละกลุ่ม รวมทั้งการถ่ายทอดโดยตรงจากผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยว และนอกจากนี้ยังต้องปลูกฝังจิตวิญญาณของการอนุรักษ์ให้เกิดขึ้นกับประชาชนในพื้นที่ไปพร้อม ๆ กันอีกด้วย

3. แนวทางการวางแผนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ควรมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวในช่วงนอกฤดูกาลท่องเที่ยวหลัก เพื่อการกระจายนักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม เช่น การเพิ่มกิจกรรมทางการท่องเที่ยว การสร้างและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ เป็นต้น ทั้งนี้จะยังช่วยให้นักท่องเที่ยวใช้เวลาในการท่องเที่ยวยาวนานมากขึ้น และเกิด

การใช้จ่ายมากขึ้น ส่งผลให้เกิดการกระจายรายได้ในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เมฆธาวิน พลโยธี และคณะ (2565) ที่ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา ชุมชนไทรค้ำ บ้านนาป่าหนาด อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ที่พบว่าแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เหมาะสม คือ ชุมชนควรพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวให้หลากหลายและน่าสนใจ สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ที่สามารถสะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชน

ควรพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น โดยเฉพาะสภาพพื้นผิวจราจร ซึ่งมักโดนทำลายจากธรรมชาติเองในช่วงฤดูกลน้ำหลาก หรือจุดจอดรถ ป้ายประชาสัมพันธ์ให้อยู่ในสภาพดี พร้อมใช้งานอยู่เสมอ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ กรกนก เกิดสังข์ (2559) ที่ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเชิงกลยุทธ์ กรณีศึกษาตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่พบว่าควรพัฒนาโครงการซ่อมแซมและขยายเส้นทางคมนาคมให้พร้อมรองรับการท่องเที่ยว จึงจะส่งผลให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้ต่อไป

4. แนวทางด้านจัดการได้จากการท่องเที่ยว และการกระจายรายได้ไปสู่ทุกภาคส่วน

ควรมีการส่งเสริม หรือกำหนดนโยบายให้ผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยวมีรายได้ให้มากที่สุด โดยแสวงหาวิธีการลดภาระค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นที่เกิดขึ้น หรือการพัฒนาการบริการให้ดีขึ้น มีมาตรฐานสูงขึ้น เพื่อสามารถตั้งราคาเพิ่มขึ้นได้

ควรส่งเสริมการใช้ทรัพยากรและวัตถุดิบในพื้นที่มาเป็นสินค้าทางการท่องเที่ยว เช่น ของฝากของที่ระลึก เมนูอาหาร และส่งเสริมการจ้างงานจากประชาชนในพื้นที่เป็นหลัก เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชนเอง ทั้งนี้ให้เพิ่มช่องการตลาดที่มีประสิทธิภาพให้มากขึ้นตามไปด้วย

5. แนวทางด้านกลุ่มนักท่องเที่ยวหลักที่ควรมุ่งส่งเสริมการตลาดด้านการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ควรกำหนดกลุ่มตลาดที่หลากหลาย เนื่องจากกิจกรรมทางการท่องเที่ยวของพื้นที่สามารถรองรับได้ทุกกลุ่มอยู่แล้ว แต่ควรมุ่งการให้ความรู้ไปในเรื่องการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่ไม่ส่งผลกระทบด้านลบต่อทรัพยากรทางการท่องเที่ยวมากจนเกินความจำเป็น

6. แนวทางด้านช่องในการประชาสัมพันธ์ที่มีความเหมาะสม และเข้าถึงเป้าหมายได้ดีที่สุด

ส่งเสริมการใช้สื่อโซเชียลมีเดียเป็นหลัก โดยการเชิญชวนอินฟลูเอนเซอร์ทางการท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวและสร้างคอนเทนต์ทางการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม เพื่อมุ่งเน้นกลุ่มนักท่องเที่ยวจากภายนอก

ส่งเสริมการใช้สื่อท้องถิ่นเช่น หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น วิทยุท้องถิ่น ป้ายโฆษณา เพื่อนำเสนอข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมทางการท่องเที่ยว โปรโมชันของผู้ประกอบการ โดยมุ่งเน้นให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในสถานที่ใกล้เคียงรับรู้อย่างเร่งด่วน ซึ่งจะส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวได้

7. แนวทางด้านปัญหา และแนวทางการพัฒนาบุคลากรในธุรกิจท่องเที่ยวในพื้นที่

ควรเร่งพัฒนาทักษะในการเล่าเรื่อง และด้านภาษาที่ 3 ของกลุ่มผู้ประกอบการ โดยเฉพาะกลุ่มผู้ประกอบการเรือท่องเที่ยว โดยร่วมมือกับสถาบันทางการศึกษาในการออกแบบหลักสูตรอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นอย่างเร่งด่วน ทั้งนี้ควรส่งเสริมให้บุคลากรทางการท่องเที่ยวได้ค่าตอบแทนที่เหมาะสมตามไปด้วย และเมื่อมีค่าตอบแทนที่เป็นธรรม ก็จะส่งผลให้เกิดการดึงดูดบุคลากรที่มีคุณภาพเข้ามาทำงานต่อไปได้เอง

8. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไม้ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

จากการศึกษา พบว่า แนวทางที่เหมาะสม คือ การใช้การท่องเที่ยวเป็นเรื่องนำ ส่งผลให้คนในชุมชนเองเกิดความภาคภูมิใจ หวังแทนในทรัพยากรของพื้นที่ของตนเอง โดยกำหนดเป็นข้อบังคับส่งเสริมเชิงนโยบายอย่างชัดเจนจากภาครัฐ ตรงกับผลการศึกษาของ ชัญญานุช ยุทธวรวิทย์ (2565) ที่ศึกษาเรื่อง การศึกษาโมเดลการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ที่พบว่า แนวทางที่เหมาะสมคือการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้กับคนในชุมชนและนักท่องเที่ยว เพื่อมุ่งสู่ความยั่งยืน

กำหนดข้อตกลงร่วมกันในเชิงปฏิบัติระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด เพื่อให้เกิดความเข้าใจในแนวทางของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่ตรงกัน รวมไปถึงส่งเสริมให้เกิดการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรมอย่างชัดเจนเพื่อก่อให้เกิดความยั่งยืนอย่างแท้จริงต่อไป โดยผลการศึกษาดังกล่าว ตรงกับผลการศึกษาของ ณัฐอัมรัตน์ อินทบำรุง และชมภูษุ หุ่นนาค (2565) ที่ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของเกาะสมุย โดยพบว่า แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของเกาะสมุย แนวทางที่หนึ่ง คือ การพัฒนาทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว ควรปรับปรุงภูมิทัศน์แหล่งท่องเที่ยว จัดทำคู่มือและออกกฎข้อบังคับให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตาม

5.1.2 การพัฒนาพลเมืองภายใต้แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน : ชุมชนบ้านเกาะมอญ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นแนวคิดที่เน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในระยะยาว โดยมีเป้าหมายเพื่อรักษาความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมสำหรับคนรุ่นปัจจุบันและอนาคต การพัฒนาพลเมืองภายใต้แนวคิดนี้จึงเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างทั่วถึง สำหรับการวิจัยนี้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนสู่การท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการเสนอความคิดเห็นการวางแผนและการตัดสินใจ 2) ด้านการดำเนินการและการปฏิบัติการ 3) ด้านการแบ่งปันผลประโยชน์ และ 4) ด้านการติดตามและประเมินผล ผลการศึกษาพบว่า

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน ชุมชนบ้านเกาะมอญ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ภาพรวม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการดำเนินการและการปฏิบัติการ ด้านการเสนอความคิดเห็นการวางแผนและการตัดสินใจ ด้านการติดตามและประเมินผล และ ด้านด้านการแบ่งปันผลประโยชน์ และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

ด้านการเสนอความคิดเห็นการวางแผนและการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการร่างนโยบายแนวทางการสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวพื้นที่ชุมชนเกาะมอญ รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการคัดเลือกสมาชิกและจัดตั้งคณะกรรมการสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวในชุมชน การมีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารจัดการสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวพื้นที่ชุมชนเกาะมอญ ตามลำดับและ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางจัดทำแผนพัฒนาปรับปรุงสำหรับยกระดับการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรีแบบคาร์บอนต่ำ

ด้านการดำเนินการและการปฏิบัติการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาปรับปรุงสถานที่แหล่งท่องเที่ยว รองลงมาคือ การมีท่านมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความสะอาดในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว มีส่วนร่วมในการสนับสนุนเงินทุนหรืออุปกรณ์ในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว ตามลำดับ และ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้ประกอบการร้านค้าในสถานที่แหล่งท่องเที่ยว

ด้านการแบ่งปันผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยว รองลงมาคือ การมีโอกาสได้ใช้บริการกิจกรรม/โครงการของแหล่งท่องเที่ยว การ

ได้รับผลประโยชน์จากการช่วยเหลือในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ตามลำดับ และ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในโอกาสเข้าไปขายสินค้า บริการ ในพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว

ด้านการติดตามและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการจัดทำแบบประเมินการดำเนินงานกิจกรรม/โครงการของแหล่งท่องเที่ยว รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้าในกิจกรรม/โครงการของแหล่งท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมในการดูแลการใช้จ่ายในกิจกรรม/โครงการของแหล่งท่องเที่ยว และ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การได้รับการมอบหมายให้เป็นผู้ทำหน้าที่ติดตามประเมินผลการดำเนินงาน/โครงการของแหล่งท่องเที่ยว

แนวทางการพัฒนาพลเมืองเริ่มจากการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งชุมชนควรมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวตั้งแต่การวางแผน การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การตลาด และการบริหารจัดการ โดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการการท่องเที่ยวชุมชนเพื่อเป็นตัวแทนของชุมชนในการเจรจากับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ การสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน การท่องเที่ยวช่วยสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนโดยการเพิ่มรายได้ให้กับชาวบ้าน สร้างงาน สนับสนุนการอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมความสามัคคีในชุมชน หากหน่วยงานภาครัฐมีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในการพัฒนาพลเมืองหรือสมาชิกในชุมชนจะสามารถสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน การพัฒนาพลเมือง การท่องเที่ยวช่วยพัฒนาพลเมืองโดยการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ให้กับชาวบ้าน ชาวบ้านได้เรียนรู้เกี่ยวกับการบริการลูกค้า การจัดการธุรกิจ การตลาด และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ การท่องเที่ยวช่วยส่งเสริมให้ชาวบ้านมีความภาคภูมิใจในชุมชนและวัฒนธรรมของตนเอง ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ว่า และความท้าทายในการพัฒนาพลเมือง การพัฒนาพลเมืองภายใต้แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐานมีอุปสรรคหลายประการ ได้แก่ การขาดการศึกษาและทักษะ การขาดการสนับสนุนจากภาครัฐ และการแข่งขันจากธุรกิจท่องเที่ยวรายใหญ่

กลยุทธ์การพัฒนา กลยุทธ์การพัฒนาที่สามารถนำมาใช้เพื่อส่งเสริมการพัฒนาพลเมืองภายใต้แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน ได้แก่ การสร้างการรับรู้ สร้างการรับรู้เกี่ยวกับแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของชุมชน การเสริมสร้างศักยภาพ ให้การฝึกอบรมและการสนับสนุนแก่ชุมชนเพื่อช่วยให้พวกเขามีทักษะและความรู้ที่จำเป็นในการมีส่วนร่วมในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว พัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวที่เคารพและรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของชุมชน การส่งเสริมการตลาด: ส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและเน้นบทบาทของชุมชนในประสบการณ์การท่องเที่ยว การติดตามและการประเมินผล ติดตามและประเมินผลผลกระทบของการพัฒนาการ

ท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้แน่ใจว่าเป็นไปตามหลักการของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและการมีส่วนร่วมของชุมชน

และตัวอย่างกิจกรรมทางการพัฒนาพลเมืองภายใต้แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน เช่น การสำรวจเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์และการจัดการท่องเที่ยวยั่งยืน การเรียนรู้ศิลปะและหัตถกรรมแบบดั้งเดิม หรือการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นต้น

5.1.3 การพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากฐานทรัพยากรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

จากข้อมูลการวิจัยเรื่องการพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากฐานทรัพยากรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สรุปได้ดังนี้ ข้อมูลพื้นฐานของชุมชน บ้านเกาะมอญ-เกาะไผ่เป็นชุมชนท่องเที่ยวที่มีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ เช่น บึงบัว การชมวิวกว้าง และการล่องเรือเพื่อชมบรรยากาศธรรมชาติ ชุมชนมีการปรับปรุงพื้นที่โดยใช้ทรัพยากรท้องถิ่นเพื่อเพิ่มมูลค่าและส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ผลิตภัณฑ์ชุมชน ชุมชนมีผลิตภัณฑ์ที่เป็นผลจากภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น ปลาต้ม ปลาสดแดดเดียว และผลิตภัณฑ์จากต้นกก ผลิตภัณฑ์เหล่านี้ได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพและเอกลักษณ์เฉพาะตัว ซึ่งสามารถจำหน่ายได้ทั้งในตลาดภายในและต่างประเทศ กระบวนการพัฒนา การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนมาจากการผสมความรู้ท้องถิ่นเข้ากับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น สถาบันการศึกษา และหน่วยงานด้านเทคนิค ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนามีทั้งอาหารทะเลแปรรูป น้ำพริกทะเล สับปะรดอบแห้ง และผลิตภัณฑ์จากต้นกก ความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์ชุมชนได้รับความพึงพอใจในระดับสูงในด้านประโยชน์ คุณภาพ รูปลักษณ์สวยงาม และความเหมาะสมในการเป็นสินค้าของฝาก โดยผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมกับการเป็นของฝากมีความพึงพอใจสูงสุด การส่งเสริมการตลาดการพัฒนาด้านการตลาดของผลิตภัณฑ์ในชุมชนอยู่ในระดับที่ดีมาก โดยมีการส่งเสริมด้านผลิตภัณฑ์ การขาย ราคา และการจัดจำหน่ายอย่างครบถ้วน ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนามีศักยภาพสูงในการแข่งขันและจำหน่ายในตลาด

สรุปได้ว่าการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากฐานทรัพยากรท้องถิ่นในชุมชนบ้านเกาะมอญ-เกาะไผ่สามารถเพิ่มมูลค่าและส่งเสริมการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

5.2.1 แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

จากการศึกษาพบว่า แนวทางที่เหมาะสมต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประกอบด้วย 8 แนวทาง ดังนี้

1. แนวทางการส่งเสริมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้การท่องเที่ยวเป็นเรื่อ้นำ และทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. แนวทางการสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมุ่งเน้นให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเห็นความสำคัญของทรัพยากรที่มีอยู่
3. แนวทางการวางแผนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยเร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวที่จำเป็น
4. แนวทางการจัดการได้จากการท่องเที่ยว และการกระจายรายได้ไปสู่ทุกภาคส่วน โดยมีการจัดสรรอย่างเป็นธรรม มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรในชุมชนมาแปรรูปเป็นสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว และเพิ่มการจ้างงานจากคนในพื้นที่ควบคู่ไปด้วย
5. แนวทางส่งเสริมการตลาดด้านการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยสร้างและพัฒนากิจกรรมทางการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น เพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวในช่วงระยะเวลาออกฤดูกาลท่องเที่ยวหลัก เพื่อเป็นการกระจายนักท่องเที่ยวให้มาท่องเที่ยวตลอดปี
6. แนวทางการประชาสัมพันธ์ โดยใช้สื่อออนไลน์ หรือช่องทางโซเชียลมีเดีย รวมถึงการร่วมมือกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อค้นหาอินฟลูเอนเซอร์ทางการท่องเที่ยว เป็นตัวกลางในการนำเสนอ ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว
7. แนวทางการพัฒนาบุคลากรในธุรกิจท่องเที่ยวในพื้นที่ เพื่อให้มีทักษะในการบริการทางการท่องเที่ยวที่จำเป็น โดยเพิ่มความร่วมมือกับสถาบันทางการศึกษาในการสร้างหลักสูตรอบรมที่ตรงกับลักษณะของพื้นที่โดยตรง
8. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ต้องอาศัยความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด ร่วมกันกำหนดข้อตกลง สร้างกฎระเบียบข้อปฏิบัติที่ชัดเจน ปฏิบัติตามได้จริง โดยมีภาครัฐเป็นผู้กำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวควบคู่กันไป รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจการเป็นนักท่องเที่ยวที่ดี ให้กับกลุ่มนักท่องเที่ยวในช่องทางที่เหมาะสมที่สุด

5.2.2 การพัฒนาพลเมืองภายใต้แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน : ชุมชนบ้านเกาะมอญ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมีความสำคัญในหลายด้าน เช่น การวางแผน การปฏิบัติ การแบ่งปันผลประโยชน์ และการติดตามประเมินผล ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาและการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่มีฐานจากชุมชน ความเข้มแข็งของชุมชน เกิดจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของการท่องเที่ยว เช่น การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการสร้างรายได้ให้กับชุมชน ซึ่งส่งผลให้เกิดความยั่งยืน การพัฒนาพลเมือง ผ่านการมีส่วนร่วมและการได้รับทักษะความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและการอนุรักษ์ วัฒนธรรม ส่งเสริมให้ชุมชนมีศักยภาพในการดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยวที่ยั่งยืนได้อย่างมีประสิทธิภาพ แนวทางการพัฒนา แนะนำให้ชุมชนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวางแผน การตลาด ไปจนถึง การประเมินผล เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเกิดผลกระทบเชิงบวกต่อเศรษฐกิจ สังคม และ สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ความท้าทาย ของการพัฒนาพลเมืองและการจัดการการท่องเที่ยวคือการขาด การศึกษาและการสนับสนุนจากภาครัฐ ซึ่งส่งผลต่อการดำเนินการของชุมชน กลยุทธ์การพัฒนาที่สามารถนำมาใช้เพื่อส่งเสริมการพัฒนาพลเมืองภายใต้แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยมีชุมชน เป็นฐาน ได้แก่ การสร้างการรับรู้ สร้างการรับรู้เกี่ยวกับแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและประโยชน์ ของการมีส่วนร่วมของชุมชน การเสริมสร้างศักยภาพ ให้การฝึกอบรมและการสนับสนุนแก่ชุมชนเพื่อ ช่วยให้พวกเขามีทักษะและความรู้ที่จำเป็นในการมีส่วนร่วมในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และ ตัวอย่างกิจกรรมทางการพัฒนาพลเมืองภายใต้แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐาน เช่น การสำรวจเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์และการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนการเรียนรู้ศิลปะและ ทัศนกรรมแบบดั้งเดิม หรือการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นต้น

ซึ่งสอดคล้องสอดคล้องกับทฤษฎี ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของชุมชน (Community Engagement Theory) ทฤษฎีนี้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกขั้นตอนของ การพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ผลการวิจัยที่นายท่านให้มาแสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนมีบทบาทสำคัญในการวางแผน การปฏิบัติ การแบ่งปันผลประโยชน์ และการติดตามประเมินผลของการท่องเที่ยว ซึ่ง สัญญา เคนนาภูมิ (2551) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่สมาชิกได้มีโอกาสร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติตามโครงการ ร่วม ติดตามประเมินผลเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์ ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมจะต้องมาจากความสมัคร ใจ พึงพอใจ และได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจากชุมชนโดยส่วนรวมร่วมกัน และสมบัติ นามบุรี (2562) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงาน พัฒนาไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม โดยการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจเพื่อกำหนด เป้าหมายของสังคม และการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และปฏิบัติตามแผนการหรือโครงการต่าง ๆ ด้วย

ความเต็มใจ และ Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1981: 17-19) ได้อธิบายขั้นตอนของการมีส่วนร่วมดังนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ในกระบวนการของการตัดสินใจ นั้น ประการแรกสุดที่ต้องกระทำ คือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชาชนที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการไปเรื่อย ๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานโครงการนั้นได้มาจากคำถามว่าใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้างและจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารการงานและการประสานงานและการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ยังจะต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วยผลประโยชน์ของโครงการนี้รวมทั้งผลที่เป็นประโยชน์ทางบวก และผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคมด้วย

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้น สิ่งสำคัญจะต้องสังเกต คือ ความเห็น (Views) ความชอบ (Preferences) และความคาดหวัง (Expectation) ซึ่งมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้

นอกจากนี้ งานวิจัยของ Robert Chambers (1997) ได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการท่องเที่ยว ผลงานวิจัยของเขาพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนช่วยให้เกิดการพัฒนายั่งยืนมากขึ้น เนื่องจากชุมชนมีส่วนได้ส่วนเสียในโครงการและมีแนวโน้มที่จะเป็นเจ้าของโครงการมากขึ้น และงานวิจัยของ David Weaver (2006) ได้ศึกษาบทบาทของการท่องเที่ยวเชิงชุมชนในการพัฒนาพลเมือง ผลงานวิจัยของเขาพบว่า การท่องเที่ยวเชิงชุมชนสามารถช่วยให้ชุมชนพัฒนาศักยภาพและทักษะที่จำเป็นในการมีส่วนร่วมในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยรวมแล้ว ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับทฤษฎีและงานวิจัยที่สนับสนุนความสำคัญของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

5.2.3 การพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากฐานทรัพยากรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างยิ่งที่ช่วยให้ชุมชนสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในท้องถิ่นและสร้างรายได้ที่ยั่งยืน กระบวนการนี้เกี่ยวข้องกับกระบวนการ

ต้องการของชุมชน การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองความต้องการเหล่านั้น และการสร้างกลยุทธ์การตลาดเพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ประโยชน์ของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนมีประโยชน์มากมายสำหรับชุมชน รวมถึง สร้างรายได้ที่ยั่งยืน: ผลิตภัณฑ์ชุมชนสามารถเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญสำหรับชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ชนบทหรือพื้นที่ที่ขาดโอกาสทางเศรษฐกิจสร้างงาน การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนสามารถสร้างงานใหม่และช่วยให้สมาชิกในชุมชนมีรายได้ ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจในท้องถิ่น: ผลิตภัณฑ์ชุมชนสามารถช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจในท้องถิ่นโดยการดึงดูดนักท่องเที่ยวและสร้างความต้องการสินค้าและบริการในท้องถิ่น รักษาวัฒนธรรมและประเพณี ผลิตภัณฑ์ชุมชนมักสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชน ซึ่งช่วยรักษาและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม สร้างความภาคภูมิใจในชุมชน: การมีส่วนร่วมในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนสามารถสร้างความภาคภูมิใจในชุมชนและส่งเสริมความรู้สึกเป็นเจ้าของ ขั้นตอนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน

กระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยทั่วไปประกอบด้วยขั้นตอนต่อไปนี้ ระบุความต้องการของชุมชน: ขั้นตอนแรกคือการระบุความต้องการของชุมชน ซึ่งสามารถทำได้ผ่านการสำรวจ การสัมภาษณ์ หรือการประชุมกลุ่ม พัฒนาผลิตภัณฑ์: เมื่อระบุความต้องการของชุมชนแล้ว ชุมชนสามารถเริ่มพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองความต้องการเหล่านั้น ผลิตภัณฑ์อาจเป็นอะไรก็ได้ตั้งแต่อาหารและเครื่องดื่มไปจนถึงงานฝีมือและของที่ระลึก สร้างกลยุทธ์การตลาด: ขั้นตอนสุดท้ายคือการสร้างกลยุทธ์การตลาดเพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชน กลยุทธ์นี้ควรระบุกลุ่มเป้าหมาย ช่องทางการตลาด และข้อความการตลาด

ซึ่งสอดคล้องกับ "การพัฒนาชุมชน" ซึ่งเน้นการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นเพื่อสร้างรายได้ที่ยั่งยืน และส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจในท้องถิ่น โดย โกวินท์ พวงงาม (2553: 132) ได้สรุปความหมายของการพัฒนาชุมชนไว้ว่า หมายถึง การเปลี่ยนแปลง การสร้างสรรค์ปรับปรุงอย่างมีกระบวนการ (Process) และเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างมีโครงสร้างและแบบแผน (Planned and Structured Change) หรือมีการกำหนดทิศทาง เป้าหมายที่แน่นอน (Ultimate Goal) ที่อาจเป็นไปได้ทั้งการกระทำของภาครัฐและภาคเอกชน หรือเป็นความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับเอกชน ทั้งนี้ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ ให้ดีขึ้น เช่น เศรษฐกิจ การศึกษาเรียนรู้ สุขภาพอนามัย วัฒนธรรม และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เพื่อให้มีความสามารถที่จะพึ่งตนเองได้ ในขณะเดียวกันยังอาจหมายถึง การเรียนรู้และการธำรงไว้ซึ่งทุนทางสังคม (Social Capital) ที่ชุมชนมีมาตั้งแต่เดิม คือ ภูมิปัญญา ระบบนิเวศ ความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรม ประเพณี ขนบธรรมเนียม ชาติพันธุ์ ศาสนาและภาษา อีกด้วย การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเป็นกระบวนการที่มีประสิทธิภาพซึ่งสามารถช่วยให้ชุมชนใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในท้องถิ่นและสร้างรายได้ที่ยั่งยืน ด้วยการระบุความต้องการของชุมชน พัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองความต้องการเหล่านั้น และสร้างกลยุทธ์การตลาดที่แข็งแกร่ง ชุมชน

สามารถสร้างผลิตภัณฑ์ที่ประสบความสำเร็จซึ่งช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจในท้องถิ่น รักษาประเพณีทางวัฒนธรรม และสร้างความภาคภูมิใจในชุมชน และ

สุภัทณีเปี่ยมสุวรรณกิจ และสุทธิพร เปี่ยมสุวรรณกิจ (2550) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย กลุ่มวิสาหกิจชุมชนปุ๋ยอินทรีย์บ้านนางแลใน หมู่ 7 ก่อตั้งปี 2552 ปัจจุบันมีสมาชิก 27 คน มีวัตถุประสงค์ เพื่อประกอบอาชีพในชุมชนเน้นรักษาสิ่งแวดล้อม ทำการเกษตรแบบอินทรีย์ตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ การ ปลูกสับปะรด กล้วย ลิ้นจี่ ลำไย ถั่ว งา และทำนาแบบขั้นบันได โดยเฉพาะชุมชนบ้านนางแลในปลูกกล้วยจำนวนมากและจำหน่ายในรูปผลไม้สด จากการที่ผลไม้เหล่านี้มีผลผลิตออกมาในคราวละมาก ๆ ทำให้ประสบปัญหาการ เก็บรักษา ดังนั้น ในปี 2556 สมาชิกกลุ่มฯ จึงนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์มี 4 ชนิด ได้แก่ 1) กล้วยอบแห้ง 2) สับปะรดอบแห้ง 3) ลิ้นจี่อบแห้ง และ 4) ลำไยอบแห้ง โดยใช้กรรมวิธีการผลิตและภูมิปัญญาดั้งเดิม ปัญหาการ ดำเนินการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปุ๋ยอินทรีย์คือ ขาดความรู้การแปรรูป ขาดเทคโนโลยีการผลิต บรรจุภัณฑ์ไม่ ดึงดูดใจ ไม่มีเอกลักษณ์ ไม่ได้มาตรฐาน ยังไม่ได้มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) ขาดความรู้เรื่องเทคโนโลยี สารสนเทศ กำลังการผลิตน้อย ทุนน้อย เครื่องมือ อุปกรณ์ไม่ทันสมัย ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มไม่ได้รับความสนใจจาก นักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไป รายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ประมาณ 5,000 บาทต่อเดือน จากปัญหาที่ เกิดขึ้น คณะผู้วิจัยจึง นำสมาชิกกลุ่มฯ เข้ารับการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตจากศูนย์วิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ผลจากการฝึกอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีเชิงปฏิบัติการ ทำให้เกิดการ พัฒนาผลิตภัณฑ์ ดังนี้ 1) คุณภาพผลิตภัณฑ์กล้วยตาก (กล้วยอบแห้ง) และสับปะรดอบแห้ง ด้านรสชาติ สี และกลิ่น สามารถเก็บ รักษาได้นาน บรรจุภัณฑ์สวยงามแสดงถึงเอกลักษณ์ของชุมชนและ ระบุวันเดือนปีที่ผลิตและวันหมดอายุ 2) ผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้นใหม่ ได้แก่ บาร์กล้วยตาก และกล้วยอบน้ำผึ้งคาราเมล (กล้วยโฮโซ) ทำให้ผลิตภัณฑ์ชุมชน ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวและ ประชาชนทั่วไปเพิ่มขึ้น กลุ่มฯ มีรายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยเดือนละ 8,000 บาท โดย ผลิตภัณฑ์ใหม่ของ ชุมชนยังคงยึดหลักใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นร้อยละ 80 กลุ่มสามารถผลิตได้เอง เป็นการพึ่งตนเอง อย่าง ยั่งยืน และวิวัฒน์ จันทรกึ่งทอง กอแก้ว จันทรกึ่งทอง และ นุชณา ณ พายัพ (2566) ความพึงพอใจ ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อผลิตภัณฑ์น้ำพริกปลาตุ๋นจากเศษปลาตุ๋น เหลือใช้ของชุมชนบ้านโงกน้ำ จังหวัดพัทลุง พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์น้ำพริกปลาตุ๋นจากเศษปลาตุ๋น ชุมชน บ้านโงกน้ำ จังหวัดพัทลุง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.34 โดยความพึงพอใจของ นักท่องเที่ยวด้านผลิตภัณฑ์ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.63 ในส่วนด้านการ ส่งเสริม การตลาด นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.31 นอกจากนี้ ด้านราคา นักท่องเที่ยว มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.27 ในขณะที่ด้านการจัดจำหน่าย นักท่องเที่ยว มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

5.3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกภาคส่วน เช่น จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนที่มีตัวแทนจากทุกภาคส่วนในชุมชน จัดประชุมชุมชนเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของชาวบ้าน ให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน เป็นต้น

2. การพัฒนาศักยภาพของชุมชน จัดการฝึกอบรมให้ชาวบ้านเกี่ยวกับการให้บริการนักท่องเที่ยว การจัดการขยะ และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สนับสนุนให้ชาวบ้านพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการของชุมชนที่เป็นเอกลักษณ์ ส่งเสริมการเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างชุมชน

3. การจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน จัดทำแผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมในชุมชน กำหนดเขตพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยวและเขตพื้นที่อนุรักษ์ ควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการศึกษาและการฝึกอบรมด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสำหรับคนในชุมชน

4. การสร้างความตระหนักและการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยว จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์และการตลาดที่เน้นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมชุมชน สร้างแพลตฟอร์มสำหรับนักท่องเที่ยวเพื่อให้ข้อเสนอแนะและมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว

5. การตลาดและการส่งเสริมการท่องเที่ยว พัฒนาแผนการตลาดและการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เน้นการนำเสนอเอกลักษณ์และจุดแข็งของชุมชน ใช้ช่องทางการตลาดออนไลน์และออฟไลน์เพื่อโปรโมทชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ สร้างความร่วมมือกับผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียง เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ

6. การติดตามและประเมินผล จัดทำตัวชี้วัดเพื่อติดตามความคืบหน้าของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ประเมินผลผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนเป็นประจำ ปรับปรุงแนวทางการพัฒนาตามผลการติดตามและประเมินผล ใช้ข้อมูลที่ได้จากการติดตามและประเมินผลเพื่อปรับปรุงและพัฒนาโครงการอย่างต่อเนื่อง

ซึ่งการนำข้อเสนอแนะเหล่านี้ไปปฏิบัติ จะช่วยให้ชุมชนบ้านเกาะมอญสามารถพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยมีชุมชนเป็นฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยสร้างรายได้ให้ชุมชน อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนไว้ได้ในระยะยาว และการยึดหลัก BCG (เศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว) ในการพัฒนาชุมชนต้นแบบ จะช่วยให้ชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ สามารถพัฒนาศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้ในระยะยาว

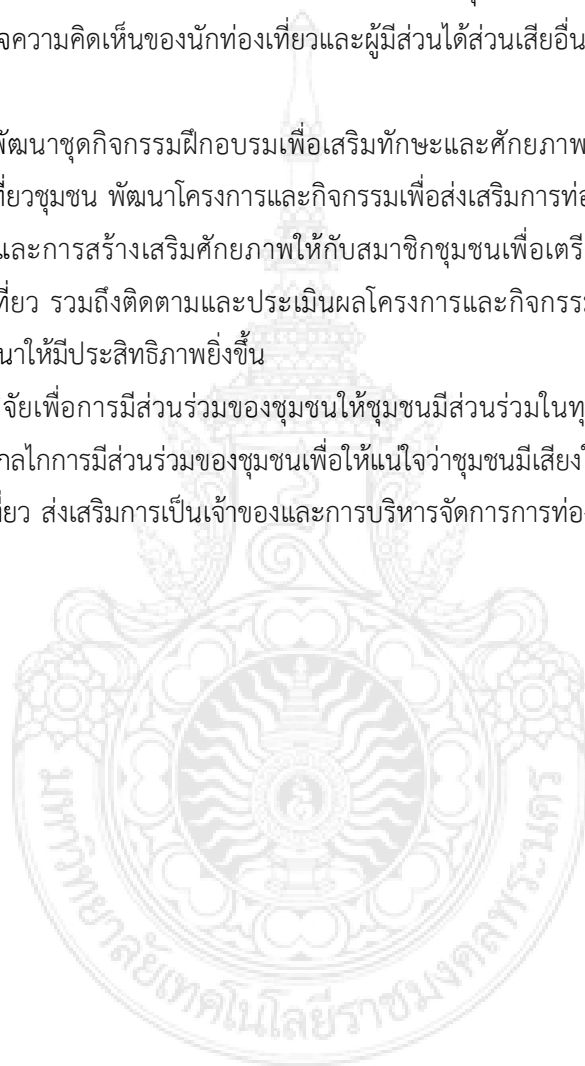
โดยคำนึงถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม การสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรในชุมชน และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกขั้นตอนการพัฒนา

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยเชิงสำรวจข้อมูลพื้นฐานของชุมชน เช่น ประชากร อาชีพ รายได้ และความ ต้องการของชุมชน สำรวจศักยภาพทางการท่องเที่ยวของชุมชน เช่น ทรัพยากรธรรมชาติและ วัฒนธรรม สำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวใน ชุมชน

2. การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเสริมทักษะและศักยภาพทางการท่องเที่ยว สำหรับ การจัดการท่องเที่ยวชุมชน พัฒนาโครงการและกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในชุมชน จัดการฝึกอบรมและการสร้างเสริมศักยภาพให้กับสมาชิกชุมชนเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการ พัฒนาการท่องเที่ยว รวมถึงติดตามและประเมินผลโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องเพื่อ ปรับปรุงและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. การวิจัยเพื่อการมีส่วนร่วมของชุมชนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการวิจัยและ การพัฒนา สร้างกลไกการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อให้แน่ใจว่าชุมชนมีเสียงในการตัดสินใจเกี่ยวกับการ พัฒนาการท่องเที่ยว ส่งเสริมการเป็นเจ้าของและการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงคมนาคม. (2562). *หนังสือชุดวิชาป้องกันการทุจริต กระทรวงคมนาคม พลเมืองและความรับผิดชอบต่อสังคม*. กรุงเทพฯ : กระทรวงคมนาคม.
- กรกนก เกิดสังข์. (2559). *การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเชิงกลยุทธ์ กรณีศึกษาตำบลบางโป้ง อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. (2563). *คู่มืออาสาพัฒนา(อสพ.) รุ่นที่ 71*. เข้าถึงได้จาก https://chumchon.cdd.go.th/wpcontent/uploads/sites/106/2019/11/191028115255_เล่ม-1-คู่มือสำหรับ-อสพ.pdf
- ขวัญฤทัย เดชทองคำ. (2566). การพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยววิถีชุมชนเชิงสร้างสรรค์สู่ความยั่งยืน กรณีศึกษา: ชุมชนริมน้ำเจ้าพระยา บ้านเกาะเกิด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารวิชาการอยุธยาศึกษา*, 15(2): 65-79.
- ชญานุช ยุทธวรวิทย์. (2565). การศึกษาโมเดลการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. วิทยานิพนธ์ ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ณัฏยาณี บุญทองคำ และ จุมพต อ่อนทรวง. (2566). การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 6(3) : 257-275.
- ดารณี อาจหาญ และเกิดศิริเจริญวิศาล. (2565). การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอาหารภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจ BCG. *Valaya Alongkorn Review (Humanities and Social Science)*, 12(2) : 276-291.
- ณัฐอัมรัตน์ อินทบำรุง และชมภูษ หุ่นนาค. (2565). *แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของเกาะสมุย*. *Journal of Administrative and Management Innovation*. Vol.9 No.2 May - August 2021.
- นิตา ชัชกุล. (2550). *อุตสาหกรรมท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา และคณะ. (2548). *การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิชาการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). *อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปรีชา แดงโรจน์. (2544). *อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสู่ศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: คณะอุตสาหกรรม การบริหาร มหาวิทยาลัยรังสิต.

- พัฒน์ บุญรัตพันธุ์. (2517). *การสร้างพลังโดยขบวนการพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- พยอม ธรรมบุตร. (2549). *เอกสารประกอบการสอน เรื่องการวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว (2006)*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2562). *การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวยั่งยืน*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เมษ์ธาวิณ พลโยธี และคณะ. (2565). *แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา ชุมชนไทดำ บ้านนาป่าหนาด อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย*. วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทย. ปีที่ 18 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2565.
- วรรณ วังษ์วานิช. (2546). *ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วรรณ ศิลปะอาษา และคณะ. (2555). *การจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน*. มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมมาธิราช.
- ภณ ใจสมัคร. (2565). *แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองใน เอกสารประกอบการสอนวิชา ศท 121 การดำรงชีวิตในสังคมยุคใหม่และประชาคมอาเซียน*. สืบค้น 16 สิงหาคม 2565 จาก http://ge.kbu.ac.th/Download9_files/img/06.pdf
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2534). *การพัฒนาชุมชน: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: บางกอกบล๊อค.
- วิวัฒน์ จันทร์กิ่งทอง กอแก้ว จันทร์กิ่งทอง และ นุชณา ณ พายัพ. (2566). *ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อผลิตภัณฑ์น้ำพริกปลาตุ๋นน้ำจืดจากเศษปลาตุ๋น เหลือใช้ของชุมชนบ้านโงกน้ำ จังหวัดพัทลุง*. การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 14 : สงขลา.
- สัญญา เคนาภูมิ. (2551). *ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนใน 4 จังหวัดชายแดนลุ่มน้ำโขง*. ปทุมธานี: วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. 2526. *การพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สมบัติ นามบุรี. (2562). *ทฤษฎีการมีส่วนร่วมในงานรัฐประศาสนศาสตร์*. วารสารวิจัยวิชาการ. 2(1), 183-197.
- สุดาดวง เรืองรุจิระ. (2538). *นโยบายผลิตภัณฑ์และราคา*. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.
- สุภัทณีเปี่ยมสุวรรณกิจ และสุทธิพร เปี่ยมสุวรรณกิจ. (2550). *การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย*. การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 14 : สงขลา.

- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีประเทศไทย. (2540). *การดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ*. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. (2539). *รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยว จังหวัดกระบี่ ตรัง สตูล และพัทลุง*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานจังหวัดกระบี่. 2560. หลักการของการพัฒนาท่องเที่ยวโดยชุมชน. สืบค้นเมื่อ 11 สิงหาคม 2566, จาก www.krabi.go.th/krabi2015/m_file/lifetravel/25.pdf.
- อนุวัฒน์ ชมภูปัญญา และ ธนัสภา โจรจนตรระกุล. (2565). การพัฒนาศักยภาพชุมชนแบบมีส่วนร่วมสู่ชุมชนท่องเที่ยวที่ยั่งยืน. *Journal of Modern Learning Development*, 7(8): 414-430
- OKMD. (2566). *BCG TOURISM เทรนด์การท่องเที่ยวแห่งยุค ตอบโจทย์โมเดลเศรษฐกิจ BCG*. สืบค้นจาก <https://knowledgeportal.okmd.or.th/article/6474581dabc64>.
- Argandona, A. (2011). *Stakeholder theory and value creation*. Retrieved from <https://media.iese.edu/research/pdfs/DI-0922-E.pdf>
- Cochran, W.G. 1953. *Sampling Techniques*. New York : John Wiley & Sons
- Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1981). *Rural Development Participation: Concept and Measure for Project Design Implementation and Evaluation: Rural Development Committee Center for international Studies*. New York: Cornell University Press.
- Creswell, J. W. (2005). *Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research*. Upper Saddle River, NJ: Pearson.
- Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of psychological testing*. 3 rd ed. New
- Fuller, G.W. (1994). *New Product Development from Concept to Marketplace*. CRC Press, Inc. USA : Boca Raton, Florida.
- Etzel, Michael J., Walker, Bruce J., & Stanton, William J. (2008) *Marketing. 14th ed.* Boston: McGraw-Hill. Fred R.David
- Freeman, R. E. (1984). *Strategic Management: A Stakeholder Approach*. Englewood Cliffs,. NJ: Prentice-Hall.
- Garcia, Manuel B. 1985. *Sociology of Development: Perspectives and Issues*. Manila: Navotas Press.
- Kotler, P. (2003). *Marketing management (11th ed.)*. Upper Saddle River, NJ: Prentice-hall.

- Mill, R. & Morrison, A.M. (1985). *The Tourisms System : An Introductory Text. (2nd ed)*.
New Jersey : Prince-Hall.
- Morachat, C. (2003). *A study of destination attractiveness through tourists' perspectives: A focus on Chiang Mai, Thailand*. Unpublished doctoral dissertation, Edith Cowan University, Western Australia.
- Print, M. (2008). *Education for democratic citizenship in Australia: In education for citizenship and democracy*. London: Sage Publication.
- Porter, Michael E., (1985). *Competitive Advantage : Creating and Sustaining. Superior Performance*. Free Press. New York,.
- Smith, J.B. and Colgate, M. (2007) Customer Value Creation A Practical Framework. *Journal of Marketing Theory and Practice, 15, 7-23*.
- UN. Bureau Of Social Affairs. (1995). *Social progress through community development*. New York: The UN Publication.
- WTO (1963). (21 August-5 September 1963). *Recommendations on International Travel and Tourism*. in *United Nations Conference on International Travel and Tourism*. Rome: United Nations.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

เรื่องการพัฒนาชุมชนต้นแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชน
บ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยยึดหลัก BCG

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อหาแนวทางและพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

มีทั้งหมด 9 หน้า แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ประกอบด้วย ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลประกอบไปด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และข้อมูลพฤติกรรมทางการท่องเที่ยว

ส่วนที่ 2 ประกอบด้วย แรงจูงใจทางการท่องเที่ยว และศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ส่วนที่ 3 ประกอบด้วย ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามคำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับข้อมูลของท่าน

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ ต่ำกว่า 20 ปี
 20 - 29 ปี
 30 - 39 ปี
 40 - 49 ปี
 50 - 59 ปี
 60 ปีขึ้นไป
3. ระดับการศึกษา ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย
 มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า
 อนุปริญญา หรือเทียบเท่า
 ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า
 สูงกว่าปริญญาตรี
4. อาชีพ ข้าราชการ พนักงานของรัฐ
 ธุรกิจส่วนตัว
 พนักงานบริษัทเอกชน
 เกษตรและกสิกรรม
 เกษียณ
 อาชีพอิสระ

5. รายได้ต่อเดือน

- ต่ำกว่า 10,000 บาท
- 10,001 – 20,000 บาท
- 20,001 – 30,000 บาท
- 30,001 – 40,000 บาท
- 40,001 – 50,000 บาท
- 50,001 บาทขึ้นไป

ส่วนที่ 2 ข้อมูลพฤติกรรมทางการท่องเที่ยว แรงจูงใจทางการท่องเที่ยว และศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

6. จำนวนครั้งที่เดินทางท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

- ครั้งแรก
- 2 – 3 ปี
- 4 – 5 ปี
- 6 ครั้งขึ้นไป

7. งบประมาณในการเดินทางท่องเที่ยวต่อครั้ง

- ไม่เกิน 1,000 บาท
- 1,001 บาท – 2,000 บาท
- 2,001 บาท – 3,000 บาท
- 3,001 บาท – 4,000 บาท
- 4,001 บาท – 5,000 บาท
- 5,001 บาทขึ้นไป

8. ระยะเวลาในการเดินทางท่องเที่ยว

- 1 วัน
- 2 วัน
- 3 วัน
- 4 วัน
- 5 วันขึ้นไป

9. ลักษณะรูปแบบในการเดินทางท่องเที่ยว

- เดินทางด้วยตัวเอง
- เดินทางโดยบริษัทนำเที่ยว

10. ระยะเวลาในการเดินทางท่องเที่ยว

- เพื่อการพักผ่อนในวันหยุด
- เพื่อวัฒนธรรมและมีวัตถุประสงค์ทางศาสนา
- เพื่อกีฬาและความบันเทิง
- เพื่อความสนใจพิเศษ
- เพื่อเยี่ยมญาติมิตร
- เพื่องานอดิเรก
- เพื่อธุรกิจ
- อื่น ๆ

11. ช่วงเวลาหลักที่ท่านเดินทางท่องเที่ยว

- เดือนมกราคม – เดือนกุมภาพันธ์
- เดือนมีนาคม – เดือนเมษายน
- เดือนพฤษภาคม – เดือนมิถุนายน
- เดือนกรกฎาคม – เดือนสิงหาคม
- เดือนกันยายน – เดือนตุลาคม
- เดือนพฤศจิกายน – เดือนธันวาคม

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อแรงจูงใจทางการท่องเที่ยว และศักยภาพทางการท่องเที่ยว อย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

กรุณาแสดงความคิดเห็นของท่านที่มีต่อแบบสอบถามเรื่องการพัฒนาชุมชนต้นแบบเพื่อ ส่งเสริมศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชน บ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยยึดหลัก BCG โดยใส่เครื่องหมาย (✓) ลงในช่องความคิดเห็นของท่าน โดยการให้ค่าน้ำหนักมีความหมายดังนี้

5	หมายถึง	เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในระดับ มากที่สุด
4	หมายถึง	เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในระดับ มาก
3	หมายถึง	เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในระดับ ปานกลาง
2	หมายถึง	เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในระดับ น้อย
1	หมายถึง	เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในระดับ น้อยที่สุด

รายการขอความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. แรงจูงใจทางการท่องเที่ยว ด้านปัจจัยผลักดัน					
1.1 ต้องการใกล้ชิดธรรมชาติ					
1.2 ต้องการท่องเที่ยวแบบผจญภัย					
1.3 ต้องการหลีกเลี่ยงความจำเจจากที่พักอาศัย					
1.4 ต้องการพบเจอผู้คนใหม่ ๆ					
1.5 ต้องการศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น					
2. แรงจูงใจทางการท่องเที่ยว ด้านปัจจัยดึงดูดทางการท่องเที่ยว					
2.1 ด้านความสวยงามของธรรมชาติ					
2.2 ด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว					
2.3 ด้านความปลอดภัยทางการท่องเที่ยว					
2.4 ด้านค่าใช้จ่ายทางการท่องเที่ยวมีราคาที่เหมาะสม					
2.5 ด้านอาหารที่หลากหลาย					
2.6 ด้านที่พักที่สวยงามและมีมาตรฐาน					

รายการขอความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
3. แสดงแรงจูงใจทางการท่องเที่ยว ด้านสิ่งดึงดูดใจในการท่องเที่ยว					
3.1 ความงดงามของบึงบัว					
3.2 ความงดงามของวิวทิวทัศน์ที่ แปลกตา					
3.3 ความหลากหลายของสินค้า ทางการท่องเที่ยว					
3.4 ความเป็นมิตรของคนในชุมชน					
3.5 ความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว					
4. แรงจูงใจทางการท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว					
4.1 ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง แหล่งท่องเที่ยว					
4.2 ความเชื่อมโยงระหว่างแหล่ง ท่องเที่ยว					
4.3 ป้าย และสัญลักษณ์บอกทาง					
4.4 พื้นผิวจราจรและสภาพของ เส้นทางจราจร					
4.5 ความเหมาะสมของค่าใช้จ่ายใน การเดินทาง					
5. แรงจูงใจทางการท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว					
5.1 มาตรฐานของร้านอาหาร					
5.2 มาตรฐานของที่พักร					
5.3 มาตรฐานของเรือท่องเที่ยว					
5.4 มาตรฐานของรถโดยสาร สาธารณะ					
5.5 ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว					
6. แรงจูงใจทางการท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมและกระบวนการทางการท่องเที่ยว					
6.1 กิจกรรมทางการท่องเที่ยว เหมาะสม					

รายการขอความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
6.2 กิจกรรมทางการท่องเที่ยว หลากหลาย					
6.3 กระบวนการรักษาความปลอดภัย ในการท่องเที่ยว					
6.4 คุณภาพของระบบการสื่อสารใน พื้นที่					
6.5 การควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวที่ เหมาะสม					
7. แรงจูงใจทางการท่องเที่ยว ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่					
7.1 ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมใน การท่องเที่ยว					
7.2 ผู้ประกอบการมีความเป็นธรรม และมีมาตรฐาน					
7.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการส่งเสริม การท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม					
8. ศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ของชุมชนชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอ สามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์					
8.1 มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ					
8.2 มีการรักษาวัฒนธรรม ประเพณี เหมาะสม					
8.3 มีการจัดการมลภาวะอย่าง เหมาะสม					
8.4 มีการสนับสนุนการผลิตสินค้าจาก ชุมชนท้องถิ่น					
8.5 มีการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว เกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของ พื้นที่					

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเกาะมอญ
เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์

เรื่องการพัฒนาชุมชนต้นแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้าน
เกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
โดยยึดหลัก BCG

ข้อมูลเบื้องต้น

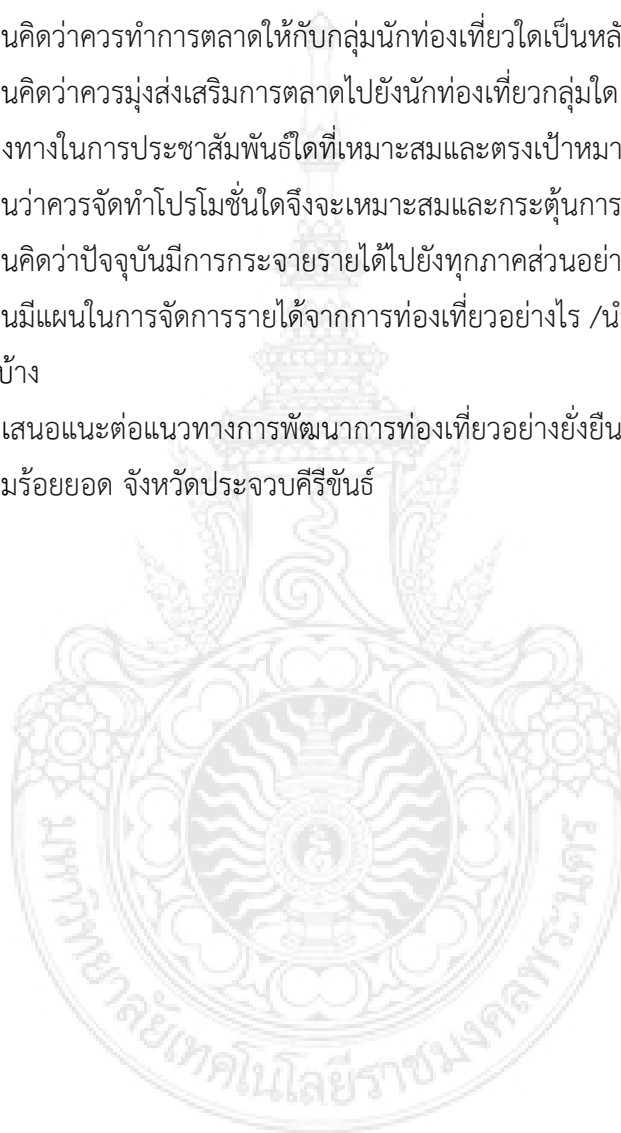
ชื่อ-สกุล..... อายุ.....ปี

ตำแหน่ง.....

หน่วยงาน/อาชีพ.....

1. ท่านคิดว่าแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นอย่างไร
2. ท่านคิดว่าจะสร้างสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ให้กับคนในชุมชน และนักท่องเที่ยว อย่างไร
3. ท่านคิดว่าควรวางแผนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อย่างไรบ้าง
4. ท่านมีแผนการจัดการการท่องเที่ยวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางการท่องเที่ยวอย่างไร
5. ท่านมีแผนปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยวในความรับผิดชอบอย่างไร
6. แผนระยะสั้นเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว
7. แผนระยะยาวเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว
8. ท่านคิดว่าการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรมสำคัญหรือไม่ และควรดำเนินการอย่างไรจึงจะเหมาะสมที่สุด
9. ท่านมีแนวทางในการพัฒนาหน่วยงาน/ธุรกิจของท่าน เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางการท่องเที่ยวอย่างไร

10. ท่านมีแนวทางในการพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรของท่านเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางการท่องเที่ยวอย่างไร
  11. แผนการตลาดทางการท่องเที่ยวในปัจจุบันเป็นอย่างไร
  12. ท่านคิดว่าควรจะมีการปรับเปลี่ยนแผนการตลาดใดเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางการท่องเที่ยว
    13. ท่านคิดว่าควรทำการตลาดให้กับกลุ่มนักท่องเที่ยวใดเป็นหลัก
    14. ท่านคิดว่าควรมุ่งส่งเสริมการตลาดไปยังนักท่องเที่ยวกลุ่มใด
    15. ช่องทางในการประชาสัมพันธ์ใดที่เหมาะสมและตรงเป้าหมายที่สุด
    16. ท่านว่าควรจัดทำโปรโมชั่นใดจึงจะเหมาะสมและกระตุ้นการท่องเที่ยวได้ดีที่สุด
    17. ท่านคิดว่าปัจจุบันมีการกระจายรายได้ไปยังทุกภาคส่วนอย่างเหมาะสมเป็นธรรมหรือไม่
    18. ท่านมีแผนในการจัดการรายได้จากการท่องเที่ยวอย่างไร /นำกลับมาพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างไรบ้าง
  19. ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเกาะมอญ เกาะไผ่ อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

หัวหน้าชุดโครงการวิจัย / หัวหน้าโครงการวิจัยย่อยที่ 1

1. ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย): นายชัยวุฒิ ชัยฤกษ์.....

ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ): MR. CHAIWUT CHAIRERK.....

2. หน่วยงาน หมายเลขโทรศัพท์มือถือ และไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail)

- หน่วยงาน: สาขาวิชาการท่องเที่ยว คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

- หมายเลขโทรศัพท์มือถือ: 0865322399.....

- E-mail: chaiwut.c@mutp.ac.th.....

3. ประวัติการศึกษา

ระดับการศึกษา	คุณวุฒิและสถานศึกษา	ปีจบการศึกษา
ปริญญาเอก	ปร.ด. (การจัดการการท่องเที่ยว) มหาวิทยาลัยพะเยา	2560
ปริญญาเอก	ปร.ด. (การสื่อสารทางการเมืองและ การ ปกครองท้องถิ่น)	อยู่ระหว่างการศึกษา
ปริญญาโท	ศศ.ม. (การจัดการการโรงแรมและ การ ท่องเที่ยว) มหาวิทยาลัยนเรศวร	2550
ปริญญาตรี	ศศ.บ. (อุตสาหกรรมท่องเที่ยว) มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนัน ทา	2548
ปริญญาบัณฑิต	ป.บัณฑิตวิชาซีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต	2549

4. สมรรถนะด้านการวิจัย

- ผลงานตีพิมพ์

ลำดับ	ชื่อบทความ	ชื่อวารสาร	ระดับชาติ/ นานาชาติ	ปีที่ตีพิมพ์
1.	ศักยภาพทางการท่องเที่ยวโดย มอเตอร์ไซค์ของจังหวัดกาญจนบุรี	วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ กาญจนบุรี	TCI 2	2564
2.	แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยรถจักรยานยนต์: กรณีศึกษา กรุงเทพมหานคร	รายงานสืบเนื่องจาก การประชุมวิชาการ การประชุมวิชาการ ระดับชาติ เรื่อง คุณภาพของการ บริหารจัดการและ นวัตกรรม ครั้งที่ 9	ระดับชาติ	2565
3.	พฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวโดย รถจักรยานยนต์: กรณีศึกษาผู้ขับขี่ รถจักรยานยนต์ในกรุงเทพมหานคร	วารสารศิลปศาสตร์วัง นางเล็ง	ระดับชาติ	2564
4.	ปัจจัยการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว ชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวในเขต เศรษฐกิจพิเศษตาก	วารสารการบริการและ การท่องเที่ยวไทย	TCI 1	2562
5.	ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาว ไทยที่มีต่อปัจจัยส่วนประสมทาง การตลาดการท่องเที่ยวในเขต พัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก	วารสารวิชาการบัณฑิต วิทยาลัยสวนดุสิต	TCI 2	2561

5. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

ลำดับ	ชื่อโครงการ / แผนงาน	ปีงบประมาณ	แหล่งทุน	งบประมาณ (บาท)	หน้าที่ความ รับผิดชอบ (หัวหน้าโครงการ/ผู้ร่วม วิจัย)
1.	นวัตกรรมเพื่อพัฒนาทั่วโลก เมืองแห่งการเรียนรู้ของ ผู้ประกอบการชุมชน สำหรับมุ่งสู่เศรษฐกิจมูลค่า สูงบนฐานวัฒนธรรม : เทศบาลเมืองเพชรบุรี เมือง แห่งการเรียนรู้วิถีเมือง เพชร	2565	หน่วย บริหารและ จัดการทุน ด้านการ พัฒนาระดับ พื้นที่ (บพท.)	800,000	หัวหน้า โครงการวิจัย
2.	การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาค กลางตอนล่าง 2 เป็นเมือง ท่องเที่ยวอัจฉริยะภายใต้ กรอบแนวคิด BCG Economy	2565	มท.พระ นคร	30,000	หัวหน้า โครงการวิจัย
3.	การพัฒนาเส้นทางทาง ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมใน เขตเทศบาลจังหวัดเพชรบุรี	2564			ผู้ร่วมวิจัย
4.	พฤติกรรมการท่องเที่ยว โดยรถจักรยานยนต์: กรณีศึกษาผู้ขับขี่ รถจักรยานยนต์ใน กรุงเทพมหานคร	2563			หัวหน้า โครงการวิจัย
5.	ศักยภาพทางการท่องเที่ยว โดยมอเตอร์ไซค์ของจังหวัด กาญจนบุรี	2562			หัวหน้า โครงการวิจัย

ประวัติผู้วิจัย

หัวหน้าโครงการวิจัยย่อยที่ 2

1. ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย):..... ผศ. ดร. อำนาจ เอี่ยมสำอางค์

ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Mr. Amnat lamsumang

2. หน่วยงาน หมายเลขโทรศัพท์มือถือ และไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail)

- หน่วยงาน: คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

- หมายเลขโทรศัพท์มือถือ: 080_3000007

- E-mail: amnat.i@rmutp.ac.th

3. ประวัติการศึกษา

ระดับการศึกษา	คุณวุฒิและสถานศึกษา	ปีที่จบการศึกษา
ปริญญาเอก	ปร.ด. ศิลปวัฒนธรรมวิจัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	2560
ปริญญาโท	กศ.ม. ภาษาไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	2550

4. สมรรถนะด้านการวิจัย

- ผลงานตีพิมพ์

ลำดับ	ชื่อบทความ	ชื่อวารสาร	ระดับชาติ/ นานาชาติ	ปีที่ตีพิมพ์
1.	การพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยว ทางวัฒนธรรมในเขตเทศบาล จังหวัดเพชรบุรี	การประชุมวิชาการ ระดับชาติ เรื่องคุณภาพ ของการบริหารจัดการ นวัตกรรม ครั้งที่9 มหาวิทยาลัยการจัดการ และเทคโนโลยีอีสเทิร์น 21 พฤษภาคม 2565	ระดับชาติ	2565

5. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

ลำดับ	ชื่อโครงการ / แผนงาน	ปีงบประมาณ	แหล่งทุน	งบประมาณ (บาท)	หน้าที่ความ รับผิดชอบ (หัวหน้าโครงการ/ผู้ร่วม วิจัย)
1.	การพัฒนาเส้นทางการ ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมใน เขตเทศบาลจังหวัดเพชรบุรี	2564			ผู้ร่วมวิจัย

ประวัติผู้วิจัย

หัวหน้าโครงการวิจัยย่อยที่ 3

1. ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย): .....นางสาวเมธิกา พ่วงแสง.....

ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ):.....Miss Maythika Puangsang.....

2. หน่วยงาน หมายเลขโทรศัพท์มือถือ และไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail)

- หน่วยงาน: คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.....

- หมายเลขโทรศัพท์มือถือ: .....092-5365516.....

- E-mail: .....maythika.p@mutp.ac.th.....

3. ประวัติการศึกษา

ระดับการศึกษา	คุณวุฒิและสถานศึกษา	ปีที่จบการศึกษา
ปริญญาตรี	สื่อสารมวลชน (ศศบ.) มหาวิทยาลัยรามคำแหง	2545
ปริญญาตรี	บริหารรัฐกิจ (ศศบ.) มหาวิทยาลัยรามคำแหง	2549
ปริญญาตรี	การวัดและประเมินผลการศึกษา (ศษบ.) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช	2554
ปริญญาโท	รัฐประศาสนศาสตร์ (รปม.) มหาวิทยาลัยรามคำแหง	2553
ปริญญาเอก	การจัดการการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	อยู่ระหว่างศึกษา
สัมฤทธิ์บัตร	กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช	2556
สัมฤทธิ์บัตร	ขอบข่ายการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช	2557
สัมฤทธิ์บัตร	สถิติการวิจัยทางอาหารและโภชนาการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช	2557

4. สมรรถนะด้านการวิจัย

- ผลงานตีพิมพ์

ลำดับ	ชื่อบทความ	ชื่อวารสาร	ระดับชาติ/ นานาชาติ	ปีที่ตีพิมพ์
1	การพัฒนาาระบบสารสนเทศสำหรับการจัดการข้อมูลงานวิจัยในยุคดิจิทัล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร *ชื่อแรก	วารสารเทคโนโลยี สื่อสารมวลชน มทร.พระนคร	ระดับชาติ	ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2562
2	การสืบทอดและการดำรงอยู่ของโนราโรงครูวัดท่าแค ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง *ชื่อแรก	วารสารวิชาการและวิจัย มทร.พระนคร (สาขา มนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์)	ระดับชาติ	ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2562
3	แนวทางการส่งเสริมการตลาดสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสตรีบ้านบึง ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี *ชื่อแรก	วารสารปัญญาวิวัฒน์ (TCI 1)	ระดับชาติ	ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - กรกฎาคม 2563
4	แนวทางการสื่อสารการตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่จังหวัดพัทลุง *ชื่อแรก	วารสารเทคโนโลยี สื่อสารมวลชน (TCI 2)	ระดับชาติ	ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2563
5	ความต้องการศึกษาต่อหลักสูตรปริญญาโท สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร *ชื่อที่สอง (เขียนหลัก)	วารสารรัฐประศาสน ศาสตร์ มหาวิทยาลัย รามคำแหง(TCI 2)	ระดับชาติ	ปีที่ 3 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม 2563
6	ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์มลเบอร์รี่แปรรูปเพื่อสุขภาพของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร *ชื่อที่สอง (เขียนหลัก)	วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี	ระดับชาติ	ปีที่ 1 ฉบับ ที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2564
7	ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของ	วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี	ระดับชาติ	ปีที่ 1 ฉบับ ที่ 1 มกราคม- มิถุนายน 2564

	โรค covid-19 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร*ชื่อแรก			
8	การจัดการความรู้ทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดพัทลุง เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์*ชื่อแรก	วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี	ระดับชาติ	ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2564

5. ประสพการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

ลำดับ	ชื่อโครงการ / แผนงาน	ปีงบประมาณ	แหล่งทุน	งบประมาณ (บาท)	หน้าที่ความรับผิดชอบ (หัวหน้าโครงการ/ผู้ร่วมวิจัย)
1	การพัฒนาทักษะอนาคตสำหรับผู้ประกอบการชุมชนบนฐานวัฒนธรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพื้นที่เทศบาลเมืองเพชรบุรี เมืองแห่งการเรียนรู้วิถีเมืองเพชร	2565	บพท.	400,000	หัวหน้าโครงการ
2	การออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์กาแฟและชาดอกกาแฟท้องถิ่นบนฐานอัตลักษณ์วิถีชุมชน สำหรับวิสาหกิจชุมชนน้ำหนาวอาราบิก้า จังหวัดเพชรบูรณ์	2565	ววน.	287,580	หัวหน้าโครงการ
3	การวิจัยและพัฒนาารูปแบบนวัตกรรมการเรียนรู้ด้วยการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายของทรัพยากรในชุมชน เพื่อเสริมสร้างทักษะและศักยภาพการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม จังหวัดราชบุรี	2564	ววน.	500,000	ผู้ร่วมวิจัย
4	การเพิ่มมูลค่าและการพัฒนากลยุทธ์การตลาดผลิตภัณฑ์มัลเบอร์รี่แปรรูปเพื่อ	2563	บพท.	550,000	ผู้ร่วมวิจัย

	สุขภาพ จังหวัดเพชรบุรี ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล				
5	การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่ความยั่งยืน	2562-2563	ววน.	416,000	ผู้ร่วมวิจัย
6	การจัดการเชิงกลยุทธ์ด้วยการออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าสำหรับวิสาหกิจชุมชน จังหวัดราชบุรี	2563	ววน.	315,000	หัวหน้าโครงการ
7	โครงการออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์แบบพึ่งพาตนเอง สำหรับผลิตภัณฑ์ชุมชน บ้านน้ำเขียว จังหวัดตราด เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนเชิงวัฒนธรรม	2563	ววน.	350,000	ผู้ร่วมวิจัย
8	โครงการพัฒนาโปรแกรมออกแบบบรรจุภัณฑ์สำเร็จรูป เพื่อส่งเสริมอาชีพนักออกแบบผู้พิการทางร่างกายและการเคลื่อนไหว	2563	ววน.	522,500	ผู้ร่วมวิจัย
9	การออกแบบและพัฒนาโลงศพกระดาษลูกฟูก	2563	กรมส่งเสริมวัฒนธรรม	350,000	ผู้ร่วมวิจัย
10	แนวทางส่งเสริมการปลูกข้าวพื้นเมืองเพื่อความมั่นคงทางอาหารและการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน : ข้าวสังข์หยด จังหวัดพัทลุง	2562	รายจ่าย	198,600	หัวหน้าโครงการ
11	การพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ร่วมสมัย เพื่อพัฒนาภาพลักษณ์และเพิ่มมูลค่าสินค้าแก่ชุมชน : กรณีศึกษากลุ่มผลิตปลาตุกร้า จังหวัดพัทลุง	2561	รายจ่าย	238,500	หัวหน้าโครงการ
12	บทบาทของครอบครัว ท้องถิ่น และชุมชน ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตภาคกลางเพื่อเตรียมความพร้อมสังคมไทยสู่สังคมผู้สูงอายุ	2561	รายจ่าย	400,000	ผู้ร่วมวิจัย

13	การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้การคิดเชิงออกแบบเพื่อส่งเสริมการพัฒนาตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	2565	รายได้	15,000	หัวหน้าโครงการ
14	การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ สำหรับนักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	2565	วิจัยสถาบัน	50,000	ผู้ร่วมวิจัย
15	การพัฒนาวัฒนธรรมวิจัยภายใต้ระบบววน. สำหรับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	2564	รายได้	25,000	ผู้ร่วมวิจัย
16	การพัฒนาระบบลงทะเบียนฝึกอบรมออนไลน์ สำหรับสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	2563	รายได้	25,000	หัวหน้าโครงการ
17	การสังเคราะห์ผลงานวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น	2563	รายได้	50,000	หัวหน้าโครงการ
18	ปัจจัยที่มีผลต่อการทำงานวิจัยของอาจารย์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	2562	รายได้	25,000	หัวหน้าโครงการ
19	การพัฒนาระบบฐานข้อมูลรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ สำหรับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	2561	รายได้	40,000	หัวหน้าโครงการ
20	การพัฒนาแนวทางการจัดการข้อมูลงานวิจัยในยุคดิจิทัล สำหรับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	2560	รายได้	40,000	หัวหน้าโครงการ
21	การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยของบุคลากรสายวิชาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	2560	รายได้	40,000	หัวหน้าโครงการ

22	การพัฒนารูปแบบ WiL และนโยบายการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรด้าน STEM ที่เหมาะสม สำหรับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	2559	รายได้	98,940	ผู้ร่วมวิจัย
23	รูปแบบการจัดการความรู้งานวิจัยข้ามสถาบัน	2558	รายได้	140,000	ผู้ร่วมวิจัย
24	กระบวนการและแนวปฏิบัติที่เหมาะสมเพื่อการบริหารจัดการข้อมูลประกันคุณภาพการศึกษา	2557	รายได้	45,000	หัวหน้าโครงการ
25	การประเมินคุณภาพผลงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2552-2554	2556	รายได้	50,000	ผู้ร่วมวิจัย

